

SAARNA ON ENEMMÄN KUIN SANOJA

CRUX

5 |

MARRASKUU 2010

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI R.Y.

USKO KUVASTUU KULTTUURISSA

■ KRISTINUSKO
NYKYKIRJALLISUUDESSA

■ TAIDE USKON TULKKINA

■ PAPPILAKULTTUURIA
UURAISILLA

KIRKOLLISESTA DEMOKRATIASTA

JUKKA HUTTUNEN

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

jukka.huttunen@evl.fi

Tämän lehden ilmestyessä vietetään seurakunnissa kirkollisen demokratian juhla-aikaa: äänioikeutetut seurakuntalaiset äänestävät uudet päättäjät seurakuntiin ja välillisesti myös kirkolliskokoukseen. Juhlan kruunaa se, että myös 16 vuotta täyttäneet jäsenet saavat nyt äänestää.

Vaikka lukijoiden osuus juhlassa lienee lähinnä vain äänestäjän osa, on meidänkin syytä tarkastella kirkollisen demokratian tilaa. Pitkään olen ollut sitä mieltä, että kirkollisen demokratian perusongelma on se, että sillä on demokratian muodot, mutta sisältö puuttuu tai se on ainakin kovin ohut. Ongelman ydin on tietenkin alhaisessa äänestysaktiivisuudessa. Nytkin valittavat luottamushenkilöt ovat aivan oikein valittuja, siis oikean valtakirjan saaneita. Mutta kysyä sopii – äänestysaktiivisuuslukuihin peilaten – edustavatko he aidosti ja laajasti seurakuntalaisten kantoja. Ongelmaan sylläisiä eivät tietenkään ole valitut vaan valitsijat, joista niin iso osa näissäkin vaaleissa jättää äänensä todennäköisesti käyttämättä. Toivoa kuitenkin sopii, että äänestysaktiivisuus kasvaisi merkittävästi.

Järjestelmä on seurakunnan työntekijöiden kannalta se, mikä on. Meidän ei ole syytä suuriäänisesti vaatia siihen muutosta. On myös niin, että meidän tulee toimia suhteessa valittuihin luottamuselimiin niin kuin kirkon järjestyksen ja demokratian periaatteiden mukaan toimitaan: noudattaa niiden tekemiä päätöksiä. Tunnustaa, että päätökset syntyvät muodollisesti demokratian parhaiden perinteiden mukaan. Eikä vain näin, ikään kuin tyytyen tilanteeseen vaan pikemminkin aktiivisesti yhteistyötä rakentaen. Hyvä seurakunnan luottamushenkilö, hyvin valittu tai muodostettu toimielin on selkeästi voimavara seurakunnassa. Kirkon erityinen virka tarvitsee aina vierelleen ja kumppanikseen yhteisestä pappeudesta nousevan toimijan. Juuri sellaista edustaa kirkko-

valtuutettu tai kirkkoneuvoston jäsen.

Siis aktiiviseen, aloitteelliseen ja arvostavaan yhteistyöhön kannattaa pyrkiä. Kirkon parhaaksi. Mutta eräs asia on syytä pitää mielessä: kirkon järjestys rakentuu viran ja yhteisen pappeuden yhteistyölle, mutta myös työnjaolle. Viralla on oma tehtävänsä ja yhteistä

pappeutta edustavalla maallikkoudella oma tehtävänsä. Niitä ei pidä sekoittaa ja sotkea. Kumpikaan ei saa ottaa tehtäviä, jotka kuuluvat vain toiselle. Järjestystä ei pidä sekoittaa. Julistuksen sisältö ei ole luottamuselinten äänestysten varassa. Mutta eivät viran edustajatkaan voi omilla toimillaan turhentaa luottamuselinten tekemiä laillisia päätöksiä silloinkaan, kun ne eivät tunnu miellyttäviltä.

Seurakuntavaaleihin meillä ei siis kovin suurta osuutta ole. Vain se, että voit kaikkialla kannustaa seurakuntalaisia äänestämään. Tulevaisuudessa voit myös vaikuttaa siihen, että vaaleista tehdään seurakuntatapahtuma: yhä enemmän ennakoäänestyksiä sinne, missä ihmiset liikkuvat: kauppakeskuksiin, kouluihin toreille ja raitteille. Siellä voit myös vaalien aikana kohdata tavallisia seurakuntalaisia. Hyvä on myös huomata, että työntekijänä olet eturintamassa kuulemassa niitä hiljaisia ääniä. Niitäkin, jotka eivät osaa tai ymmärrä käyttää äänioikeuttaan. Mitään kirkollisen demokratian vaihtoehtoista linjaa ei tule luoda. Mutta jos vain alle puolet äänestää, on moni viesti jäämässä unohduksiin. Kuuntele niitäkin herkillä korvalla. ■

Jälkikirjoitus: Nyt jos koskaan kannattaa työntekijöiden kehottaa seurakuntalaisia äänestämään seurakuntavaaleissa. Niin, että luottamuselimetkin ilmentäisivät mahdollisimman laajasti moniäänistä kirkkoa.

CRUX

5 | MARRASKUU 2010

TEEMA

Keskustelua uskosta ja kulttuurista. Millä tavalla uskonto elää osana kulttuuria tänä päivänä ja minkälaisiin elämänskysymyksiin ihmiset hakevat vastausta uskonnon kautta16

KRISTILLINEN TAIDE HARRASTAJAN SILMIN
Rohkaistu katsomaan, mitä teoksissa oikeasti on22

KUVA USKON TULKKINA
Taide haastaa uskon etsimään näkökulmia kuvan avaamiseksi26

PAPPILAKULTTUURI ELÄÄ UURAISSILLA
Marjoniemen vanha pappilamiljöö ennallistettiin Uuraisilla28

ARTIKKELIT

MESSUSAARNA EI OLE VAIN SANOISTA KIINNI
Messusaarnatutkimus: pappimme saarnaavat evankeliumin ilosanomasta vakavalla perusilmeellä, apean, jopa myrtyneen näköisinä34

VALLANKÄYTTÖ JA KRISTILLISEN TODISTUKSEN DYNAMIIKKA
Risto A. Ahonen pohtii kristinuskon ja vallankäytön suhteita38

PITKÄIKÄISET KIRKOSSA LAULAJAT
Kirkkokuoro: kirkon superterveystuote42

YMMÄRTÄKÄÄ MEITÄ POIKKEAVIA
Kirkkomme vaikeimmin ratkaistaviin eettisiin kysymyksiin kuuluu suhtautuminen homoseksuaalisuuteen44

KYLTYYRI, KYLTYYRI...

MERJA LAAKSAMO PÄÄTOIMITTAJA

”Kyltyyri, kyltyyri, kyltyyri – tuo huuto on Suomessa syyri. Vaan mikä se on se kyltyyri, kas siinäpä pulma on jyyri.” (Eino Leino 1912)

Kulttuurilla tarkoitetaan yleensä yhteisön tai koko ihmiskunnan henkisten ja aineellisten saavutusten kokonaisuutta. Laveimmassa merkityksessä kulttuuriksi voidaan katsoa kaikki se tieto, joka siirtyy sukupolvelta toiselle muuten kuin geenien välityksellä. Tietyissä asiayhteyksissä kulttuurilla käsitetään vain taidetta ja taiteen tekemistä sekä humanistisia tieteitä ja humanististen ammattien harjoittamista.

Tässä Cruxissa pohditaan kulttuuria erityisesti kirkon ja

uskonnon näkökulmasta. Alkusy-
säyksen teema sai Helsingissä jär-
jestetystä Usko omilla teillään -se-
minaarista, jonka suunnittelijat
totesivat, että painavimmat pu-
heenvuorot uskonnosta ovat mo-
nesti tulleet muualta kuin kirkon
piiristä. Erityisesti 2000-luvulla
uskonnolliset teemat ovat näky-
neet vahvasti kulttuurissa kirkon
ulkopuolella – teatterissa, eloku-
vissa, kirjallisuudessa ja musiikissa. Seminaarissa kysyttiin,
tarvitaanko kirkkoa enää mihinkään ja millä tavalla uskon-
to elää osana kulttuuria tänä päivänä.

Näihin kysymyksiin haetaan teeman jutuissa vastauksia. Juhana Unkuri vieraili seminaarissa ja haastatteli Markku Envallia ja Pekka Hiltusta. Uskon ja kuvataiteen suhdetta käsittelevät artikkelissaan Arto Kuorikoski ja Juha Luodeslampi.

Edellisessä lehdessä heitettyyn haasteeseen paljastaa oman seurakunnan kulttuuriteko on tullut kolme erilaista esi-
merkkiä. Mittavin niistä on Uuraisten seurakunnan suuri
ponnistus Marjoniemen pappilakulttuurin säilyttämiseksi.

Papiston päiviä vietettiin Hämeenlinnassa 550 hengen
voimin. Seuraavassa Cruxissa palataan Papiston päivien tee-
moihin. Lämpimät onnittelut päivillä julkistetulle vuoden
papille, Malin Lindblomille! Tässä numerossa on hänen ko-
lumninsa ja hän kirjoittaa myös ensi vuoden Cruxeissa
Työntekijän näkökulmasta –palstalle vuorotellen vuoden
kanttorin Matti Oikarisen kanssa. ■

JULKAISIJA

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y.
Rautatietäistenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 150 2466
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Marita Hakala, seurakuntapastori
Juho Kopperoinen, kirkkoherra
Olli-Pekka Laakkonen, kanttori
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Markku Orsila, seurakuntapastori
Juha Petterson, nuorten aikuisten pappi
Hanna Remes, kanttori
Jenni Urponen, kanttori

CRUX

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 18 B, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

Koko		
2/1 s.	380 mm x 255 mm	1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm	1 020,- euroa
1/2 s.	166 mm x 118 mm 79 mm x 245 mm	560,- euroa
1/4 s.	79 mm x 118 mm	330,- euroa
1/8 s.	79 mm x 55 mm	200,- euroa
takasivu	190 mm x 230 mm	1 200,- euroa
ISSN 0783-0122		

PAINOPAIKKA

Scanweb Oy

Pekka Hovi

7 ja 10

12

AJANKOHTAISTA

MALIN LINDBLOM ON VUODEN PAPPI 2010	7
KAISA TAKKULA AKIN VS. OPISKELIJA-ASIAMIES	8
AKIN JÄSENKYSELY: KUTSUMUSAJATTELU VÄHENTYNYT PAPEILLA JA KANTTOREILLA	12

KIRJOITUSSARJAT

LUOTTAMUSMIEHELTÄ	
Hikoilua tehtävänkuvausten kanssa	32
VERKOSTA TARTTUNUTTA	
Löydyt Googlesta, siis olet	50

VAKIOT

KORPPIS	15
OPISKELIJAVINKKELI	33
SATTUMUKSIA	52
TYÖNTEKIJÄN NÄKÖKULMASTA	53
TEKSTIN ÄÄRESSÄ	54

8

50

KANTTORI ON MUSIIKKIKASVATTAJA JUMALANPALVELUSVIRASSA

MIKAEL HELENELUND

KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA
mikael.helenelund@evl.fi

AKIn jäsenkyselyn mukaan kanttorit pitävät kirkollisia toimituksia ja jumalanpalveluksia seurakuntatyön tärkeimpinä osa-alueina. Kanttoreista 83 % pitää jumalanpalveluksia ja 85 % kirkollisia toimituksia erittäin tärkeinä. Pappien vastaavat luvut ovat 72 % ja 88 %. Ammattikuntien työorientaatioissa on huomattava ero siinä, miten tärkeänä seurakuntatyön osa-alueena jumalanpalveluselämä nähdään.

Kanttorit mainitsevat kyselyssä myös pappeja useammin seurakunnan jumalanpalveluselämän asiana, joka auttaa jaksamaan työssä. Jumalanpalveluselämän keskeinen rooli kanttorien työssä ja jaksamisessa voi osittain selittyä sillä, että kanttorit usein ovat jo opiskeluvuosina osallistuneet säännöllisesti jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten toimittamiseen. Tällä työkokemuksella on jäsenkyselyn mukaan ollut huomattava merkitys kanttorien uravalinnalle.

Toinen huomionarvoinen havainto kyselyssä on se, että vain 70 % kanttoreista pitää musiikkitoimintaa erittäin tärkeänä seurakuntatyön osa-alueena. Kanttoritkin katsovat, että sanan julistaminen ja sielunhoito ovat musiikkitoimintaa tärkeämpiä. Pappien arvio musiikkitoiminnan merkityksestä on odotetusti vielä varovaisempi: vain 34 % papeista pitää musiikkitoimintaa erittäin tärkeänä seurakuntatyön osa-alueena. Teologien tietoisuus musiikin hengellisestä ja seurakunnallisesta merkityksestä voitaisiin ehkä luonnehtia puutteelliseksi.

Kanttorin ammattikuvaa käsittelevässä tutkimuksessaan Leena Tiitu esittää, että kanttorin työn painopiste on vähitellen siirtynyt jumalanpalveluksista musiikkikasvatuksellisiin tehtäviin. Vuonna 2001 tehdyssä kyselyssä kanttorit saivat luetella viisi tärkeintä asiaa työssään. Kyselyyn vastanneet pitivät tärkeimpänä työnään

kuorojen ja musiikkiryhmien johtamista ja muuta musiikkikasvatusta (68 %). Seuraavina tulivat jumalanpalvelusten toimittaminen (62 %) ja kirkolliset toimitukset (42 %). Luvut eivät ole suoraan verrannollisia AKIn jäsenkyselyn tuloksiin. Ne kuvastanevat karkeasti sitä, miten laajasti kanttorit tekevät kyseisen osa-alueen tehtäviä, ehkä myös miten paljon niihin kuluu aikaa. Jäsenkyselyn luvut taas kuvaavat, mihin tärkeysjärjestykseen kanttorit ja papit asettavat seurakuntatyön eri osa-alueet.

Kirkollisten toimitusten kohdalla ilmenevä räikeä ero kahden kyselyn välillä selittynee sillä, että toimitukset ovat yleensä suhteellisen pieni osa kanttorin työtä, mutta niiden merkitys kirkon jäsenille ja jäsenyydelle tiedotetaan hyvin. Vastaavasti jumalanpalveluksen suhteellisen alhainen sijainti papiston arvoasteikolla voi selittyä jumalanpalvelusten alhaisilla kävijämäärillä ja sillä, että papit osallistuvat kanttoreita harvemmin jumalanpalvelusten toimittamiseen.

Vaikka kanttorit pitävät jumalanpalveluksia ja toimituksia seurakuntatyön tärkeimpinä osa-alueina, on hyvin mahdollista, että kuorojen ja musiikkiryhmien johtaminen ja muu musiikkikasvatus tänäkin päivänä määrittäen hallitsee kanttorin työtä. Se, kumpi työssä on tärkeämpää, jumalanpalveluselämä vai musiikkikasvatus, on loppujen lopuksi epäolennaista. Kuorojen ja musiikkiryhmien toiminnan päätavoitteena on yleensä osallistuminen seurakunnan jumalanpalveluselämään.

Kanttorin työ on monipuolista ja laaja-alaista, mutta sen kahtena tukipilarina voidaan nähdä musiikkikasvatus ja jumalanpalvelus. Tutkimusten valossa kanttoria voisi tänään ehkä parhaiten luonnehtia musiikkikasvatajaksi jumalanpalvelusvirassa. ■

MALIN LINDBLOM ON VUODEN PAPPI 2010

Suomen kirkon pappisliiton hallitus valitsi Vuoden papiksi 2010 Vaasan ruotsalaisen seurakunnan kappalaisen Malin Lindblomin. Hän on tällä hetkellä virkavapaalla kappalaisen virastaan ja työskentelee Suomen Lähetysseuran lähetystyöntekijänä Jerusalemissa. Valinta julkistettiin Papiston päivien iltajuhlissa Hämeenlinnassa 12.10.

Valinnan perusteluissa todetaan, että Lindblom on tehnyt aktiivisesti työtä nuorten pappien rekrytoinnin puolesta. Hän on toiminut Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin ja teologian opiskelijoiden välisen työryhmän puheenjohtajana.

”Rekrytointi on minusta erityisen tärkeää kirkon tulevaisuutta ajatellen. Olen myös seurakuntatyössäni pyrkinyt tukemaan nuoria hakeutumaan kirkon työhön ja pyrkinyt antamaan kiinnostuneille tarvittavaa tietoa opiskelusta ja työstä”, kertoo Malin Lindblom.

”Pappisvihkimiseni jälkeen minulla on ollut teologian opiskelijat sydämilläni. Olen miettinyt, miten heitä voisi tukea, jotta he uskaltaisivat ottaa pappisvihkimyksen vastaan. Olemme hiippakunnan työryhmässä järjestäneet teologian opiskelijoille toimintaa, joka tukee heidän papiksi kehittymistään ja olemme pyrkineet madaltamaan kynnystä ottaa yhteyttä tuomiokapituliin ja piispaan.”

Malin Lindblom on pappina ollessaan toiminut muutaman teologian opiskelijan mentorina. ”Olemme keskustelleet asioista, jotka ovat tulleet

heille ajankohtaisiksi opiskeluaikana ja ennen pappisvihkimystä”, hän kertoo.

Malin Lindblom on kirjoittanut kirjan ”Jag är präst” motivoidakseen nuoria hakeutumaan papin virkaan. Kirjassa pohditaan muun muassa pappisidentiteettiä, papin työkuva, ihmisten odotuksia ja niistä selviytymistä. ”Kirja on kirjoitettu tukemaan opiskelijoita, jotta he uskaltaisivat tulla papeiksi, auttamaan heitä prosessissa ja antamaan heille realistisen kuvan papin työstä”, sanoo Lindblom.

Malin Lindblomon on syntynyt Kokkolassa 1975. Hän on valmistunut teologian maisteriksi Åbo Akademista 1999. Papiksi hänet vihittiin vuonna 2000 Porvoossa.

Lindblom työskenteli seurakuntapastorina ja vt. kappalaisena Vantaan ja Kirkkonummen ruotsalaisessa seurakunnassa vuosina 2000 - 2009. Hän on toiminut lähetys- ja diakoniapapina sekä vastannut rippikoulutyöstä, perhetyöstä ja nuorisotyöstä. Vuonna 2009 hänet valittiin kappalaiseksi Sundomin kappeliseurakuntaan, joka on osa Vaasan ruotsalaista seurakuntaa. Tällä hetkellä Malin Lindblom on perheineen lähetystyössä Jerusalemissa.

Vuoden papin harrastuksia ovat moottoripyöräily, kirjoittaminen ja lukeminen.

Malin Lindblom on naimisissa pastori Rune Lindblomin kanssa, ja heillä on kaksi lasta, Natanael (s. 2003) ja Rebecca (s. 2005).

SUOMALAISEN MUSIIKIN PÄIVÄN SEMINAARI

Keskiviikko 8.12.2010 klo 09.30–15.00
Sibelius-Akatemian kamarimusiikkisali,
Pohjoinen Rautatiekatu 9, 00100 Helsinki

Seminaari on avoin kaikille ja maksuton.
Ilmoittautumiset 3.12. mennessä osoitteeseen pirjo.aittomaki@musiccouncil.fi

Ohjelma

Klo 9.30 Seminaarin avaus
Puheenjohtaja Timo Klemettinen, Suomen musiikkineuvosto

Klo 9.45 Valtiovallan tervehdys
Aila Paloniemi, kansanedustaja

Klo 10.00 Musiikkiemootiot arjessa ja aivoissa

Mari Tervaniemi, Prof., Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto

Klo 10.30 Laulu ja tanssi: tutkimus- ja kokemustietoa hoitolaitoskentältä
Ava Numminen, MuT

Klo 11.00 Elinvoimaa musiikin harrastamisesta

Markku T. Hyypä, dosentti, LKT ja kirjailija

Klo 12.00 Lounas (omakustanteinen)

Klo 13.00 Nuoret, musiikki ja hyvinvointi

Klo 13.30 Musiikista iloa ja eloa – näkökulmia musiikin ammattilaisten toimintaan hoito- ja hoivaympäristöissä
Liisa-Maria Lilja-Viherlampi, KT, tutkimus- ja kehityspäällikkö, Turun Ammatikorkeakoulu/taideakatemia, SMTY

Klo 14.00 Paneeli

Keskustelua muusikkojen ja musiikinoiskelijoiden hyvinvoinnista

Klo 15.00 Seminaarin päätös ja yhteenveto
www.musiccouncil.fi

Apurahat Juha Itkoselle ja Kirsi Hiilamolle

Pappisliiton opinto- ja avustushastion tieteellisen apurahan (6000 €) sai Oriveden kappalainen Juha Itkonen väitöstutkimustaan varten. Hän tutkii, miten kuolleenäntyneiden lasten vanhemmat ovat kokeneet kohtaamiset pappien ja muiden seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Käytännöllisen apurahan (6000 €) sai Helsingin Diakonissalaitoksen saaraalapastori Kirsi Hiilamo. Hänen aiheensa on sosiaalinen media osana papin työroolia: miten pappi voi olla mukana työnsä kannalta tärkeiden yhteisöjen rakentamisessa ja ylläpitämisessä.

Joka toinen vuosi jaettavia apurahoja haki 20 henkilöä.

Uusia kunniajäseniä

Pappisliiton uusiksi kunniajäseniksi nimitettiin emeritus arkkipiispa Jukka Paarma ja rovasti Marjatta Laitinen Papiston päivillä Hämeenlinnassa.

KAISA TAKKULA, OPIKELIJA-ASIAMIEHEN SIJAINEN

Mus. yo Kaisa Takkula on aloittanut syyskuussa AKIn toimistossa osa-aikaisena opiskelija-asiamiehen sijaisena. Kaisalta kirkkomusiikin opiskelijat saavat neuvoja opiskelijaedunvalvontaan liittyvissä asioissa, ja hän toimii opiskelijatoimikunnan sihteerinä.

Kyselimme Kaisalta ensimmäisiä tunnelmia opiskelija-asiamiehen tehtävän alkaessa.

Kuka olet ja mistä tulet?

Olen Kaisa Takkula, kolmannen vuoden kirkkomusiikin opiskelija Helsingistä. Olen kotoisin Turusta, toiselta puolelta jokea, vaikkakin syntynyt olen Helsingissä. En siis ole aivan paljasjalkainen turkulainen. Opiskelen Sibelius-Akatemiassa kirkkomusiikkia laulu pääaineenani. Olen jo aiemmin valmistunut myös laulopedagogiksi Turun ammattikorkeakoulussa ja muusikoksi Turun konservatoriossa. Lisäksi olen opiskellut kauppatieteitä Åbo Akademiassa. AKIn opiskelijatoiminnassa olen ollut mukana syksystä 2009. Viime lukuvuoden toimin Kanttori-urkuri-liiton opiskelijatoimikunnan puheenjohtajana. Kanttorin työstä minulla on kokemusta nyt muutamalta kesältä lähinnä Turun seudulta.

Mitä harrastat?

Harrastan musiikin lisäksi lukemista, joogaa ja tennistä. Kesällä aloitin myös tutustumisen golfiin saloihin.

Mihin ammattiyhdistysliikettä mielestäsi tarvitaan?

Ammattiyhdistysliikettä tarvitaan valvomaan jäsenkuntansa etuja nyt ja tulevaisuudessa. Ammattiliittoon kuulumisen antaa yksittäiselle työntekijälle perusturvaa työ- ja virkaehtosopimuksineen, neuvottelujärjestelmineen ja luottamusmiehin. Liitot tuovat turvaa myös ammatillisen edunvalvonnan kautta. Ammattiliittoon kuulusa työntekijä ei jää työelämän haasteissa yksin, vaan hän voi tukeutua liittoonsa.

Samuli Takkula

Kaisan mukaan opiskelijajäsenten edunvalvonta ja opiskelijoiden neuvonta työelämän kysymyksissä ovat opiskelija-asiamiehen ensisijaisia tehtäviä.

Millaisia edunvalvontatarpeita kirkkomusiikin opiskelijoilla mielestäsi on?

Monet kirkkomusiikin opiskelijat tekevät jo opiskeluaikanaan kanttorin sijaisuuksia ja keikkoja. Näihin liittyvät palkkaussasiat ovat tärkeä osa opiskelijoiden edunvalvontaa. Kaikki opiskelijat eivät ole tietoisia työhönsä kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Ammattiliiton opiskelijajäsenenä opiskelijoiden on mahdollista saada tietoa työntekoon ja esimerkiksi viranhakuun liittyvistä kysymyk-

sistä. Opiskelijajäsenenä saa opastusta työhön liittyvissä käytännön asioissa jo opiskeluaikana.

Minkä asian näet ensisijaisena opiskelija-asiamiehen tehtävässä?

Opiskelija-asiamiehen tehtävässä ensisijaisena näen opiskelijajäsenten edunvalvonnan ja opiskelijoiden neuvonnan työelämän kysymyksissä. Opiskelija-asiamies vierailee säännöllisesti alan oppilaitoksissa pitäen erilaisia infotilaisuuksia esim. kesätöihin ja viranhakuun liittyen. Koen, että opiskelija-asiamiehestä on opiskelijoille hyötyä heti opintojen alkuvaiheesta aina valmistumiseen asti.

Pidän opiskelija-asiamiehen työssä tärkeänä myös yhteistyötä eri oppilaitosten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskelijatoimikunta, jonka sihteerinä opiskelija-asiamies toimii, kokoontuu säännöllisesti. Opiskelijatoimikuntaan kuuluu opiskelijaedustaja jokaisesta kanttorin virkaan valmistavasta oppilaitoksesta, ja opiskelija-asiamies saa ajankohtaista tietoa oppilaitosten tilanteesta myös sitä kautta.

Toki myös uusien jäsenien rekrytointi on tärkeä osa opiskelija-asiamiehen työtä. Opiskelija-asiamies on mukana myös akavalaisessa opiskelijatoiminnassa.

Missä tilanteissa ja millä tavoin kirkkomusiikin opiskelijan kannattaa olla yhteydessä Sinuun?

Minuun voi olla yhteydessä kaikissa opiskeluun ja kanttorin työhön liittyvissä asioissa. Yhteyttä voi ottaa sähköpostitse, puhelimitse ja muuten

vaan törmätessä. Aina en välttämättä pysty suoralta kädeltä vastaamaan, mutta voin selvittää asiaa ja auttaa eteenpäin.

Kannattaa osallistua omassa oppilaitoksessa järjestettäviin liiton infotilaisuuksiin, joissa olen aina paikan päällä, ja kysyä rohkeasti!

Millaista ammattiliittoyhteistyötä teologian ylioppilailla ja kirkkomusiikin opiskelijoilla on?

Kirkkomusiikin opiskelijoilla ja teologian ylioppilailla on monenlaisia yhteistoimintaa. Teemme yhteistyötä AKIn opiskelijatyöryhmässä, joka on kanttori- ja teologiopiskelijoiden yhteinen työryhmä. Järjestämme erilaisia tilaisuuksia, joissa kanttori- ja teologiopiskelijat voivat tavata ja vaihtaa ajatuksia toistensa kanssa. Esimerkkejä tällaisesta on mm. Kirkon päivä, joka järjestetään aina joka toinen vuosi yhteistyössä

AKIn, opiskelijoiden, tiedekuntien ja kirkon edustajien kanssa. Ensi keväänä AKIn opiskelijatoiminta järjestää kanttori- ja teologiopiskelijoiden yhteisen kevätseminaarin 26. – 27.3. Ilkon leirikeskuksessa Kangasalla. Seminaarin aiheena ovat tulevaisuuden näkymät seurakuntatyössä, ja tarkoituksena on pohdita yhdessä, millaisia tulevaisuuden työn haasteet ja mahdollisuudet ovat kirkossa. ■

PAPPISLIITON OPINTOMATKAT VUONNA 2011

Pyhiinvaellusmatka Santiago de Compostelaan 8. - 20.5.2011.

Pyhiinvaelluksella liitytään Santiagon tien perinteeseen ja tutustutaan pyhiinvaelluksen historiaan ja nykypäivään. Tavoitteena on oman spirituaaliteetin hoitaminen ja rukouselämän syventäminen.

Pyhiinvaellukselle osallistuminen vaatii kuntoa ja epävarmuuden sietokykyä: majoituksia ei varata etukäteen. Yöpyminen tapahtuu refugioissa, pyhiinvaeltajien turvapaikoissa, joita on lähes jokaisella reitin paikka-

kunnalla useampi. Koko ryhmä ei useinkaan voi asettua samaan refugioon. Refugioiden varustetaso on vaatimaton, samassa huoneessa voi nukkua 4–30 pyhiinvaeltajaa, suihkuja on muutamia. Jollei refugioon mahdu, varaumme etsimään yösijan edullisesta hostelista. Matkatavarat kannetaan mukana rinkassa koko ajan. Lähtöpaikkana on Ponferradaa edeltävä Rautaristi, josta matkaa Santiagoin on noin 200 km. Kävelyä tulee keskimäärin 25 km päivässä, päivämatkat voivat vaihdella 20–30 km. Matkan-

johtajina toimivat apulaistoiminnan johtaja Merja Laaksamo ja oppilaitospastori Sakari Kiiskinen. Matkan hinta on n. 1 000 euroa.

Matkalle voi jo ilmoittautua. Ilmoittautumiset heli.meinola@akiliitot.fi tai 09 150 2653. Lisätietoja merja.laaksamo@akiliitot.fi tai puh. 09 150 2466.

Opintomatka Egyptiin syyskuussa 2011. Matkasta tarkemmin tulevissa Cruxeissa ja liiton kotisivuilla osoitteessa www.pappisliitto.fi.

UUDISTETTU JUMALANPALVELUKSEN OPAS -SEMINAARI TIISTAINA 23.11.2010 KLO 16.00–18.30

Piispaankokous uudisti jumalanpalveluksen oppaan yli vuosi sitten. Monia asioita tarkennettiin, erityisesti ehtoolliskäytäntöä. Nyt on hyvä mahdollisuus keskustella oppaan asioista joukolla, teologiiden ja kirkkomusiikoiden kesken.

Helsingin tuomiokirkon kryptassa järjestetään tiistaina 23.11. klo 16.00–18.30 seminaari, jonka aiheena on

Uudistettu jumalanpalveluksen opas. Oppaan tekemisessä mukana olleet Jari Jolkkonen ja Osmo Vatanen alustavat, ja Suvi-Päivi Koski johtaa keskustelua. Seminaarin järjestää Hymnologian ja liturgiikan seura yhteistyössä Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kanssa.

Seminaariin on vapaa pääsy, mutta ilmoittautua pitää!

Ilmoittautuminen maanantaihin 15.11. mennessä osoitteeseen: hls.seminaaari@gmail.com

Tilaisuuteen kannattaa ottaa mukaan ”Palvelkaa Herraa iloiten – jumalanpalveluksen opas” (hyväksytty piispaankokouksessa 9.9.2009), jota voi tilata Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä <http://apostoli2.evli.fi/julkaisumyynti.nsf/start>.

Rune Lindblom

Ränderna går aldrig ur Präst -överallt och alltid

MALIN LINDBLOM

MISSIONÄR I FINSKA MISSIONSSÄLLSKAPET,
ÅRETS PRÄST 2010

Efter tio år som församlingspräst sitter jag nu på språkkurs i hebreiska fem dagar i veckan. Jag använder sommarkläder i vitt och rosa istället för prästskjorta med svarta byxor.

Jag ser präster från olika samfund besöka födelsekyrkan i Betlehem och vandra Via Dolorosa med sina grupper. Kolleger, trots att jag verkar leva i en annan värld nu. Jag som går språkkurs för att kunna leda en motorcykelklubb och vara hotellvärd.

Sågs att de som haft fri arbetstid, eller reglerad fritid som det heter, har svårt med fasta tider.

Vilken befrielse med fasta tider och lediga kvällar, tycker jag. De senare går över bara vi börjar jobba ordentligt men det är en hälsosam erfarenhet med fasta tider och inget kvällsjobb. Plötsligt tror man att man inget gör eftersom man inte är ständigt på jobb -vilken synvillia jag byggt upp åt mig. Inte konstigt att präst efter präst behöver ledighet på grund av utmattning.

Är prästen alltid präst, var en fråga jag fick efter att jag blivit utnämnd till årets präst. Visst är prästen det, svarade jag. Också på lediga dagar, också i matbutiken, faktiskt också här. Också här i annat land upplever jag att jag har ett ansvar som präst, också bland dem som inte har en aning om att jag är präst. Jag är en ständig företrädare för yrkeskåren, för kyrkan, för kristenheten.

Ibland skulle man kanske bara vela glömma, bara vela göra sig fri, vara vanlig, men nånting och någon skulle jag vara då också -en kristen, en finländare, en västerländsk kvinna.

Jag ser en styrka i att vara präst. Det ger mig identitet. Jag vet vem jag är och varför. Det ger integritet. Ämbetet bär också när jag inte är i prästuppgifter. Erfarenheterna från församlingen hjälper mig nu.

Jag älskar prästjobbet -trots det tunga, det roliga, det ansvarsfulla, det svåra, det utmanande, det alltslukande, det varierande, det belönande. Trodde inte jag i första hand dock skulle sakna prästjobbet nu när jag för ett par år är i andra uppgifter, men det gör jag. Det var härligt att bli ombedd att assistera häromdagen fast frågan kom först vid nattvarden och jag då för första gången i mitt liv var tvungen att dela ut nattvard i grå t-skjorta och jeans. Jag tycker det är viktigt att alltid använda prästskjorta när jag är på jobb och naturligtvis alba och svarta skor vid nattvarden. Senare har jag fått leda gudstjänsten och predika i den messianska församlingen här på Finska Missionssällskapets center. Härligt. Det är det här jag är gjord för.

Som trötta, bittra, förvirrade och utmattade präster är vi ingen bra PR när det gäller rekrytering av nya arbetare för vår kyrka. Jag skulle hoppas vi kunde undvika att hamna där. Lära

Jag ser en styrka i att vara präst. Det ger mig identitet. Jag vet vem jag är och varför. Det ger integritet.

oss säga nej innan vi är tvungna till det. Det är ett härligt jobb vi har, men det kan vi inte känna mera när allt bara är för mycket, när dygnets timmar inte räcker till ens för jobbet, när det sociala livet tagit skada för alltför många år sedan och vi inte mera kommer ihåg vilket år vi motionerade senast. Låt oss säga nej när det behövs och ja när det behövs. Vi gör det för vår egen och för kommande prästers skull. ■

Malin Lindblom studerar hebreiska i Jerusalem för att arbeta för Finska Missionssällskapet med motorcykelklubben Gospel Riders Jerusalem och Shalhevetjahcentret.

AKIN JÄSENKYSELY:

Kutsumusajattelu vähentynyt papeilla ja kanttoreilla

Nuoremmat papit ja kanttorit pitivät vanhempia työntekijöitä tärkeämpänä erilais-
ta sidosryhmäyhteistyötä kuten yhteydenpitoa sidosryhmiin, yhteistoimintaa kansa-
laisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa, sekä musiikkitoimintaa
yleensä ja vähemmistön oikeuksien edistämistä.

KATI NIEMELÄ

TT, KM, TUTKIJA, KIRKON
TUTKIMUSKESKUS JA
USKONNONPEDAGOGIIKAN
DOSENTTI

Valtaosa papeista kokee Ju-
malan johdattaneen heidät
alalle ja kokee työnsä Juma-
lalta saamansa kutsumuksen
toteuttamisena. Kanttoreita
on suunnannut työhön ennen
kaikkea halu tehdä työtä mu-
siikin parissa. Työssä kantto-
reille on tärkeintä mahdolli-
suus toteuttaa itseään ja se, että
työ tuottaa tyydytystä. Useim-
mille myös kutsumus on tär-
keä. Kutsumusajattelu ja työn
kokeminen elämäntehtävänä
on kuitenkin vähentynyt niin
pappien kuin kanttorien kes-
kuudessa. Tulokset käyvät ilmi
Akavan kirkollisten ammatti-
liittojen AKI r.y.:n jäsenkysely-
stä 2010.

AKIn jäsenkysely toteu-
tettiin valtuuston vaalin
yhteydessä vuoden 2010
alussa. Kyselyssä tarkas-
teltiin Suomen kirkon
pappisliiton ja Suomen Kanttori-ur-
kuriliiton jäsenten näkemyksiä ajan-

”Evankelioinnin ja lähetystyön tärkeys on vähentynyt nuorempien ikäluokkien keskuudessa.”

kohtaisista kysymyksistä, suhtautumista työhön ja työviihtyvyyttä sekä tyytyväisyyttä ja toiveita ammatti-liiton toimintaa kohtaan. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 878 Suomen kirkon pappisliiton jäsentä ja 229 Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsentä. Vastausprosentti oli Pappisliiton jäsenillä 39, Kanttori-urkuriliiton jäsenillä 34. Edeltävä jäsenkysely toteutettiin neljä vuotta sitten.

Työhön sijoittuminen

Tässä artikkelissa tarkastellaan Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäsenten uranvalintaan vaikuttaneita tekijöitä ja suhdetta työhön. Ennen kuin lähemme tarkastelemaan niitä lähemmin, on syytä luoda lyhyt katsaus siihen, missä tehtävissä kyselyyn vastanneet papit ja kanttorit toimivat. Kaikki kyselyyn vastanneet Kanttori-urkuriliiton jäsenet toimivat kirkon palveluksessa. 20 prosenttia toimi laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen A-kanttori), 61 prosenttia ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen B-kanttori) ja 19 prosenttia alemmaa korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen C-kanttori). Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä virassa olevista oli miehiä suhteellisesti selvästi enemmän kuin naisia.

Kyselyyn vastanneista Suomen kirkon pappisliiton jäsenistä suurimman ryhmän muodostivat seurakuntapastorit, joita kyselyyn vastanneista oli 28 prosenttia. Erityisesti naisjäsenten keskuudessa seurakuntapappeja oli huomattavan paljon (41 %). Miehet työskentelivät useammin kirkkoher-

roina tai kappalaisina kuin seurakuntapastoreina. Kaikista vastaajista kirkkoherroja oli 18 prosenttia ja kappalaisia 23 prosenttia. Naisvastaajista vain viisi prosenttia työskenteli kirkkoherroina, miehistä 29 prosenttia.

Muista tehtävistä yleisimpiä olivat sairaalapastorin/sairaalasielunhoitajan tehtävät, joissa työskenteli kuusi prosenttia kyselyyn vastanneista Pappisliiton jäsenistä. Kristillisen järjestön tehtävissä työskenteli viisi prosenttia, muissa tehtävissä seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä neljä prosenttia, kirkon keskushallinnossa kolme prosenttia, hiippakunnan palveluksessa kaksi prosenttia ja yliopiston tai ammattikorkeakoulun tutkijana tai opettajana yksi prosentti vastaajista.

Jumalan johdatus tekee papin

Tutkimuksessa tiedusteltiin Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäseniltä tekijöitä, jotka olivat vaikuttaneet siihen, että yksilö oli valinnut kyseisen ammattiuran. Näitä tekijöitä nimitetään uranvalinnan motiiveiksi.

Tutkimus osoittaa pappien keskeisimmiksi uranvalinnan motiiveiksi kokemuksen Jumalan johduksesta ja Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttamisen. Peräti 74 prosenttia pa-peista kuvasi johdatuksen vaikuttaneen suuressa määrin tai ratkaisevasti ammatinvalintaan. Lähes kaksi kolmesta koki Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttamisen vaikuttaneen suuressa määrin uranvalintaansa. Joka toiselle oli ollut tärkeää mahdollisuus saada julistaa työssä evankeliumia.

Kutsumukselliset ja evankeliumin julistamiseen liittyvät motiivit ovat

kuitenkin jonkin verran vähentyneet nuorten pappien keskuudesta. Nuoremmat papit sen sijaan ovat vanhempia pappeja useammin tieteellisesti orientoituneita. Niin ikään niiden osuus, jotka kokevat sattuman vaikuttaneen alanvalintaansa oli lisääntynyt.

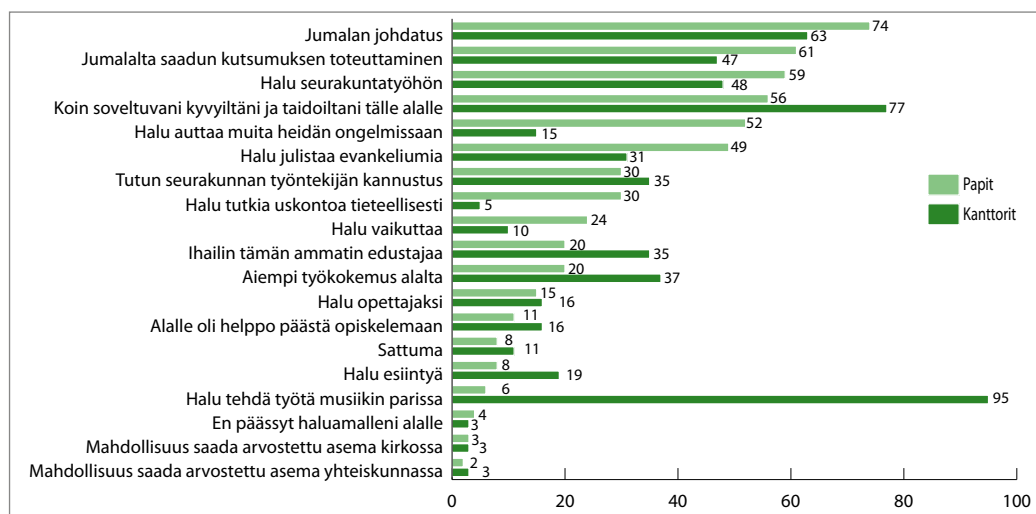
Kanttoreiden ylivoimaisesti keskeisin uranvalintaan vaikuttanut tekijä on ollut halu tehdä työtä musiikin parissa, jonka lähes kaikki vastaajat kuvaavat vaikuttaneen paljon. Peräti 70 prosenttia kuvasi sen vaikuttaneen ratkaisevasti. Seuraavaksi tärkeimpiä tekijöitä olivat kokemus soveltuvuudesta alalle, kokemus Jumalan johduksesta ja Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen. Kutsumuksen toteuttaminen oli suuressa määrin ammatinvalintaan vaikuttanut tekijä joka toiselle kanttorille.

Kanttorien uranvalinnan motiiveissa oli pappien tavoin nähtävissä eroja eri-ikäisten kanttorien välillä. Kanttoreilla lähes kaikki motiivit painottuivat vähemmän nuoremmassa ikäluokissa.

Kanttoreiden uranvalinnassa itsensä asemoiminen suhteessa tulevaan ammattiin on ollut keskeisempi kuin pappien. Kanttorit olivat pitäneet pappeja useammin tärkeänä motiivina paitsi kokemusta omasta soveltuvuudestaan alalle, myös aiempia alan työkokemuksia. Lisäksi he olivat ihailleet ammatin edustajaa. Myös halu esiintyä oli ollut heille tärkeämpi kuin pappeille (kuvio 1).

Kutsumustyö, joka tuottaa tyydytystä

Kuvatessaan suhdettaan työhönsä kanttorit pitivät tärkeimpinä tekijöinä mahdollisuutta toteuttaa itseään

Kuvio 1. Suomen Kanttori-urkuriiliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten uranvalintaan suuressa määrin tai ratkaisevasti vaikuttaneet tekijät (%). N=216-225 (kanttorit), N=839-855 (papit).

sekä sitä, että työ tuottaa heille tyydytystä. Reilu kolmannes oli täysin samaa mieltä väitteiden kanssa ja puolet jokseenkin samaa mieltä.

Pappisliiton jäsenille yleisintä oli kuvata suhdettaan työhön sen tuottamasta tyydytyksestä, lähimmäisten palvelemisesta ja Jumalan antaman kutsumustehtävän toteuttamisesta käsin. Vähintään neljä pappia viidestä oli väitteiden kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Papeista 44 prosenttia oli täysin samaa mieltä väitteen ”Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä” ja 37 prosenttia jokseenkin samaa mieltä.

Niin papit kuin kanttoritkin kokivat vähiten työtään kuvaaviksi työn tekemisen vain toimeentulon takia ja uralla etenemisen ja lisävastuun tärkeänä pitämisen. Papeista kolmannes ja kanttoreista neljännes oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen ”Minulle on tärkeää edetä uralla ja saada lisää vastuuta” kanssa. Joka kolmas kanttori ja joka viides pappi oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Teen työtäni ennen muuta toimeentulon takia” kanssa. Täysin samaa mieltä oli papeista neljä prosenttia, kanttoreista seitsemän prosenttia.

Papeista 42 prosenttia ja kanttoreista 38 prosenttia kuvasi työtään täysin tai jokseenkin elämäntehtävänä, jolle vastaaja oli täysin omistautunut. Täysin samaa mieltä molemmista oli 13 prosenttia.

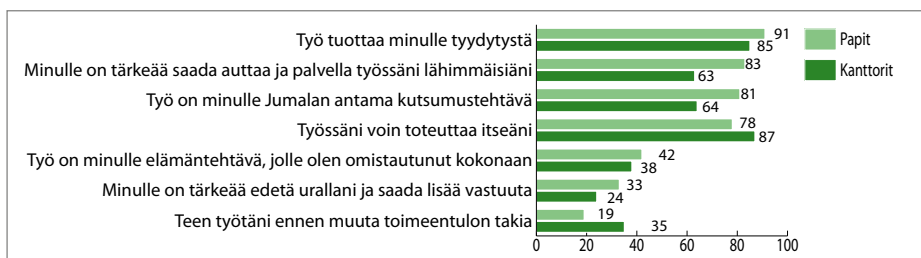
Eri-ikäisten pappien ja kanttorien työorientaatiossa selkein ero näkyi siinä, missä määrin työ koettiin elämäntehtävänä, jolle yksilö on omistautunut kokonaan. Tämä korostui selvästi enemmän vanhemmissa ikäluokissa. Vanhimman ikäryhmän kanttoreista peräti 30 prosenttia ja papeista 22 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että työ on elämäntehtävä, jolle vastaaja oli omistautunut kokonaan. Nuoremmissa ikäluokissa – niin pappien kuin kanttorienkin keskuudessa – osuus oli alle 10 prosenttia. Elämäntehtävä-ajattelun heikentyminen näkyy myös, mikäli tuloksia verrataan vuoden 2002 Pappisliiton jäsenkyselyn tuloksiin. Tällöin 53 prosenttia papeista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että työ on elämäntehtävä, jolle yksilö on omistautunut kokonaan. Vuonna 2010 vastaava osuus oli 42 prosenttia.

Nuoremmat papit sen sijaan korostivat vanhempia pappeja useammin it-

sensä toteuttamista työssä ja uralla etenemistä. Alle 35-vuotiaista papeista peräti joka neljäs (25 %) oli täysin samaa mieltä väitteen ”Minulle on tärkeää edetä urallani ja saada lisää vastuuta” kanssa, kun 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista samaa mieltä oli vain viisi prosenttia. Uralla etenemisen tärkeys korostui nimenomaan alle 35-vuotiailla, 35–44-vuotiaidenkin keskuudessa samaa mieltä olevia pappeja oli vain joka kymmenes. Itsensä toteuttamista erittäin tärkeänä piti alle 35-vuotiaista papeista 44 prosenttia, vanhimman ikäryhmän papeista 26 prosenttia.

55-vuotiaat ja sitä vanhemmat papit korostivat myös muita pappeja enemmän Jumalalta saadun kutsumustehtävän toteuttamista, joskaan eri ikäryhmien väliset erot eivät olleet yhtä selkeitä kuin edellä kuvatut. Eri-ikäisten kanttorien työorientaatiossa näkyi pappeja selkeämmin sen näkemyksen väheneminen, että työ olisi Jumalalta saadun kutsumustehtävän toteuttamista (kuvio 2).

Nuoremmat papit ja kanttorit kokivat myös vanhempia useammin tekivänsä työtä ennen muuta toimeentulon takia. Kokonaisuudessaan tällai-

Kuvio 2. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriiliiton jäsenten suhde työhönsä. Niiden osuus, jotka ovat täysin tai joihinkin samaa mieltä (%). N=221-225 (kanttorit), N=855-858 (papit).

nen työorientaatio oli harvinainen, mutta ikäluokkien välinen ero oli silti selkeä. 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista papeista vain yksi prosentti oli täysin samaa mieltä siitä, että teki työtä ennen muuta vain palkan takia. Alle 35-vuotiaiden keskuudessa osuus oli kuusi prosenttia. Kanttoreilla tällainen työorientaatio oli kokonaisuudessaan yleisempi. Alle 35-vuotiaista kanttoreista 12 prosenttia oli täysin samaa mieltä edellä mainitun väitteen kanssa, mutta 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista kanttoreista vain neljä prosenttia ajatteli tekevänsä työtä ennen muuta toimeentulon takia.

Pappien ja kanttorien keskuudessa tapahtunut muutos näkyy myös tarkasteltaessa sitä, mitä työtehtäviä papit ja kanttorit pitävät tärkeinä. Evankelioinnin ja lähetystyön tärkeys on vähentynyt nuorempien ikäluokkien keskuudessa. Tämä väheneminen liittyy uuspietististen liikkeiden vaikutuksen vähenemiseen nuorempien työntekijöiden keskuudessa. Nuoremmat papit ja kanttorit pitivät vanhempia työntekijöitä tärkeämpänä sen sijaan erilaista sidosryhmäyhteistyötä kuten yhteydenpitoa sidosryhmiin, yhteistoimintaa kansalaisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa, sekä musiikkitoimintaa yleensä sekä vähemmistön oikeuksien edistämistä.

Raamatun lukeminen vähenee

Edellä kuvatut muutokset linkittyvät myös Raamatun aseman muutokseen pappien ja kanttorien keskuudessa. Nuoret papit ja kanttorit eivät

pidä Raamatun lukemista ollenkaan yhtä tärkeänä kuin vanhemmat kollegansa. Alle 35-vuotiaista kanttoreista alle joka kymmenes luki useamman kerran viikossa Raamattua, yli 55-vuotiaista puolet. Nuorten pappien keskuudessa joka kolmas luki Raamattua useamman kerran viikossa, vanhimman ikäryhmän papeista puolet. Toisin kuin suomalaisten keskuudessa yleensä, pappien keskuudessa miehet ovat aktiivisempia raamatunlukijoita kuin naiset. Vaikka papit ja kanttorit ovat kaikissa ikäryhmissä selvästi muuta väestöä aktiivisempia lukemaan Raamattua, eri ikäryhmissä olevat erot ovat pappien ja kanttorien keskuudessa suhteellisesti suuremmat kuin koko väestön

keskuudessa. Raamatun lukemisessa eri ikäryhmissä tapahtunut muutos on siis ollut voimakkaampi pappien ja kanttorien keskuudessa kuin suomalaisten keskuudessa yleensä.

Herätysliikkeisiin kuuluvat papit ja kanttorit lukevat Raamattua yleensä enemmän kuin ne papit, jotka eivät kuulu herätysliikkeisiin. Tämä ei päde kuitenkaan herännäisyyden kohdalla, johon kuuluvat papit ja kanttorit ovat keskimääräistä passiivisempia raamatunluvussa. ■

Akavan kirkollisten ammattiliittojen jäsenkyselyn raportti on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.akiliitot.fi.

KORPPIS

Suomalaiset Pyhäinpäivän perinteet ovat niin rauhallisia ja arvokkaita...

Uskoa piilossa syvässä yksilöllisyydessä – kristinusko vähän esillä suomalaisessa nykykirjallisuudessa

JUHANA UNKURI

TM, VAPAA TOIMITTAJA, HELSINKI

Kirjailija Markku Envall on käsitellyt tuotannossaan varsin paljon uskonnollisia kysymyksiä. Muun muassa tutkimuksia, esseitä, runoja, kuunnelmia, aforismeja ja yhden romaanin julkaissut Envall sai Kirkon kirjallisuuspalkinnon vuonna 1987.

”Olen saanut paljon huomiota ja tilausta kirkolliselta taholta. Tämä on saanut minut jopa laskemaan, ettei uskonnollinen aihepiiri useimmissa kirjoissani ylitä 30 prosenttia. Uskonnollisuutta olen käsitellyt kirjailijan ja ajattelijan vapauksin”, Envall toteaa Usko omilla teillään -seminaarin jälkeen.

Envall kertoo kokeneensa kirjallisuuden lukijana, että uskonnollisia tai kristillisiä virikkeitä saa enemmän

”Aaro Hellaakosken uskonnollinen etsintä ja hahmotus tekee vahvan vaikutuksen.”

vanhasta kuin uudesta kirjallisuudesta. Dostojevski on yksi hänen suosi-keistaan. Kirjallisuuden tutkijana Envall on perehtynyt laajasti Mika Waltariin, jonka tuotannosta löytyy runsaasti uskonnollista ainesta.

”Myös suomalaiset mielirunoilijani ovat vanhoja. Luen melkein joka kesä läpi esimerkiksi Aaro Hellaakosken Runot, ja aina hänen uskonnollinen etsintänsä ja hahmotuksensa tekee vahvan vaikutuksen. Mitään vastaavaa en ole kohdannut Hellaakosken jälkeisissä runoilijasukupolvissa.”

Suomalaista nykykirjallisuutta Envall ei lue systemaattisesti.

”Mutta tuntuu siltä, että nykykirjassa kiinnostutaan harvoin kristinuskon kysymyksistä. Ja silloin kun kiinnostutaan, ote on aika ulkokohtainen. Tosin luin juuri Eila Kostamon uusimman kirjan Isänkuvat, joka on teologisesti uskomattoman sivistynyt suomalainen romaaniksi. Yleiskuvaa tällaiset poikkeukset eivät muuta.”

”Oman uskonnollisen tuotantoni luulen tulleen niin hyvin huomatuksi juuri sen takia, että kirjailijakunnan enemmistö ei käsittele uskonnollisia aiheita ollenkaan.”

Envallin mukaan kristinuskon näkemykset saavat nyt laajempaa ja vahvempaa ymmärtämystä kuin muutama vuosikymmen sitten.

”Tähän tulokseen olen tullut aatteellisen ilmaston nuuskijana. Joskus 70-luvulla yritin itsekin olla kovasti ateisti, niin kuin ympärilläniikin olttiin. Nykyään niin sanotut vapaa-ajattelu ja ateismi ovat toisaalta entistä

militantimpia. Polarisaatio näyttää olevan nykyisen kehityksen muoto monella alalla.”

Tekopyhyttä ja salapyhyttä

Envall piti seminaarissa tilatun puheenvuoron. Seminaari edusti osaltaan kirkon sisäistä kritiikkiä.

”Kirkon itsekritiikki, itsesuosinta, herättää sympatiaa. Jo minun ikäiseni muistaa, ettei sitä aina ole ollut. Kirkon jäykkä hallintokoneisto tosin tuntuu hukuttavan itsekritiikin sisäänsä jälkiä jättämättä. Kirkon radikaalit ja enemmän tai vähemmän toisin ajattelijat ja julistajat tuovat kirkolle paljon sympatiaa. Esimerkiksi puolueilta tällaista itsekritiikkiä tuntuu puuttuvan.”

Envallin mielestä seminaarin Usko omilla teillään -otsikko oli hyvällä tavalla hämärä ja myös ovela.

”Harha- vai peräti karkutiellä? Jos omilla teillään, ei harhaisilla. Silti vihjattiin, että poissa kirkon valvonnasta tai helmasta. Luulen uskon olevan omilla teillään siksi, että se on osin piilossa yksilöissä, heidänkin sisällään syvässä yksilöllisyydessä.”

Envallin mukaan aikoinaan uskoa esitettiin enemmän kuin sitä koettiin. Silloin vallitsi tekopyhyys. Nykyinen tilanne on käänteinen. Vallitsee jonkinlainen salapyhyys.

”Kun aloin rukoilla syöpäsairaana ystävänä puolesta, toiminta tuntui minusta luontevalta ja luonnolliselta. Mutta kun halusin kertoa hänelle niin tekeväni, tunsin seinän nousevan eteeni.”

”Kun sitten lopulta kerroin, ystäväni paitsi ilahtui valtavasti ja silmin nähdessäni imi voimaa kuulemastaan, myös kertoi ketkä muut rukoilivat hänen paranemisensa puolesta. Päättelin, että uskonnollisuutta koetaan ja eletään paljon enemmän kuin sitä näytetään.”

Envallin nuoruudessa saarnat kestivät puoli tuntia. Nyt kymmenen minuuttia.

”Tuskin kestosta on koskaan päätetty, kutistuminen on vain tapahtunut.

Toivoisin saarnojen, samoin kuin radion aamu- ja iltahartauksien olevan parempia, ajatellumpia. Niihin kohdistuu suurempia odotuksia kuin puhujat ehkä arvaavatkaan.”

Envall kertoo elelevänsä kirkon liepeillä, ydintoimintoihin ’aika laiskasti’ osallistuen.

”Arvostan ja tarvitsen sitä yhteisöllisyyttä, jota kirkossa on. Kotikirkkoni Helsingissä, Munkkiniemen kirkko, on pieni ja syrjäinen, mutta pitää ovensa päivisin auki. Pidän sitä suuressa arvossa.”

Uskonnolliset kysymykset vahvasti esillä nykyelokuvissa

”**T**aide ja kulttuurielämä ovat aina kommentoineet kirkkoa. Mutta nykyään kirkko on menettänyt enenevässä määrin aiempaan yhtenäiskulttuuriin liittyntä auktoriteettiaan. Uskonelämän ja eksistentiaalisten kysymysten kommentointi on tullut entistä vapaammaksi. Samalla näitä kysy-

myksiä on pohdittu taiteessa ja kulttuurielämässä entistä enemmän”, kirkon uskontokasvatussihteeri **Pekka Y. Hiltunen** toteaa Usko omilla teillään -seminaarin jälkimainingeissa.

Muutoksen eräänä taustana Hiltunen näkee erityisesti 60–70-luvuilla vallalla olleen vasemmisto vs. oikeisto -asetelman murtumisen. Siinä kirkko määriteltiin usein oikeiston edustajaksi.

”Nyt tällaista polariteettia ei enää ole. Kulttuurielämän puolellakin voidaan keskustella uskonnosta kiihкотomasti. Nykyään ihmiset ovat yksilöllisiä maailmankuvan muodostajia. Uskonnolliset teemat otetaan vahvas-

ti haltuun kulttuurin puolella, eivätkä vaikkapa piispat voi siihen paljon mitään sanoa”, toteaa Hiltunen, joka oli Kirkon lähetystyön keskuksen edustajana järjestämässä Usko omilla teillään -seminaaria.

Kirkolla ja sen edustajilla on luonnollisesti edelleen painavaa sanottavaa eksistentiaalistisiin ja uskonelämän kysymyksiin.

”Usein on kuitenkin niin, että kirkon puolelta tulevat puheenvuorot jäävät oman alakulttuurinsa sisälle. Jos vaikkapa Helsingin Aleksanterinkadulla tekisi gallupia jostain Kotimaa-lehdessä olleesta jutusta, oletettavasti harva tietäisi siitä mitään.”

Suomalaisen teatterin puolella uskonelämän kysymyksiä on käsitelty viime aikoina esimerkiksi Fundamen-

Ei kirkkoa tarvitse teatteriksi muuttaa, mutta kirkon on hyvä olla hereillä ja tietää mistä ihmiset keskustelevat.”

talisti- ja Kristuksen morsian -näytelmissä. Hiltunen on nähnyt edellisen ja on menossa katsomaan jälkimmäistä.

Elokuviin Hiltunen on perehtynyt enemmänkin. Hän toteaa uskonnollisten kysymysten olleen elokuvissa vahvasti esillä Star Warsista (1977) lähtien.

”Olen katsonut viime aikoina paljon lapsille tarkoitettuja japanilaisia Anime-elokuvia. Niissä käsitellään runsaasti syviä olemassaoloon sekä ihmisten ja kosmosten välisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä.”

Toisena hyvänä esimerkkinä Hiltunen pitää Avatarta.

”Seurasin siitä käytyä keskustelua. Hindut olivat kuulemma innoissaan Avatar-elokuvasta. Intialaisissa lehdissä kirjoitettiin, että Hollywood on kääntynyt hindulaisuuteen.”

”Uskontososiologi **Massimo Introvignen** mukaan Avatar-elokuvassa on pikemminkin kysymys uushenkisyydestä. Siinä uskonnollisuus on demokratisoitu. Jokaisella on mahdollisuus samaistua energiaan, eikä välittäjänä toimivaa ammattikuntaa tarvita. Elo-

kuva antaa vastauksia ihmisten uskonnollisiin kysymyksiin ja tarjoaa pelastuksen sanomaa.”

Kirkon kannattaa olla avoin taiteelle ja kulttuurille

Hiltunen muistuttaa, että usein ihmisten uskonnollista etsintää ovat kohtaamassa edelleen peruspapit.

”He kohtaavat toimitusten kautta yli 80 prosenttia Suomen kansasta; juhliin tulevat myös ateistisukulaiset. Jumalanpalveluksissakin käy enemmän porukkaa kuin urheilutapahtumissa.”

”Koska papin ammatti sisältää jatkuvasti toimituksia ja puhetilaisuuksia, on pakko pukeutua rooliin. Joskus rooli saattaa lipsahtaa liian kauas ytimestä ja persoonasta. Työ saatetaan tehdä hyvällä ammattitaidolla, mutta kuulija ei välttämättä tule kosketetuksi.”

Hiltunen uskoo pappien tekevän työtään hyvällä asenteella.

”En usko, että monikaan pappi lähtee sunnuntaina kirkkoon sillä asenteella, että menenpä vain lässyttämään jotain. Työtä tehdään varmasti vakavissaan.”

Nykyään puhutaan usein uudenlaisesta henkisyyden ajasta. Nykymallisen kansanuskonnon ja kirkon vaaliman klassisen kristinuskon välillä nähdään merkittäviä jännitteitä. Hiltunen ei näe tilanteessa mitään uutta.

”Tämä jännite on ollut niin kauan kuin kirkko on ollut olemassa.

Kirkolle on jatkuva haaste sanoittaa asiaansa ja myös elämäntavallansa kommunikoida tässä ajassa.”

Hiltunen mielestä kirkon ja seurakuntien kannattaa olla avoimia taiteelle ja kulttuurille.

”Ei kirkkoa tarvitse teatteriksi muuttaa. Mutta kirkon on hyvä olla hereillä ja tietää mistä ihmiset keskusteleval. Kirkon kannattaisi järjestää omia keskustelutilaisuuksiaan niin seurakuntien tiloissa kuin niiden ulkopuolellakin.”

”Olennaista oli saada hyvä joukko kirkon ja kulttuurielämän ihmisiä keskustelemaan yhteisesti. Tämä tavoite toteutui.”

Keskustelua uskosta ja kulttuurista

Helsingin Tuomiokirkon kryptassa 9. syyskuuta järjestettyyn Usko omilla teillään -seminaariin kokoontui noin 80 kirkon ja kulttuurin ammattilaista ja harrastajaa. Seminaarin järjestivät Helsingin seurakuntayhtymä, Helsingin Tuomiokirkkoseurakunta, Espoon ja Helsingin hiippakunnat, Kirkon lähetystyön keskus sekä Vartija-lehti.

Seminaarissa pohdittiin esimerkiksi sitä, miten uskonnolliset teemat tuntuvat elävän vahvasti laitosuskonnollisuuden ulkopuolella kulttuurissa – teatterissa, elokuviissa, kirjallisuudessa. Samalla kyseltiin, millä tavalla uskonto elää osana kulttuuria tänä päivänä ja minkälaisiin elämänkysymyksiin ihmiset hakevat vastausta uskonnon kautta. Alustajina ja keskustelijoina olivat muun muassa filosofi **Tuomas Nevanlinna**, toimittajat **Tuomas Enbuske** ja **Marketta Mattila** sekä kirjailija **Markku Envall**. Järjestävien tahojen edustajina teemaa pohdiskelivat lähinnä uskontokasvatussihteeri **Pekka Y. Hiltunen** sekä pastorit **Aino-Kaarina Mäkisalo**, **Arto Antturi** ja **Jussi Murtovuori**.

”Seminaarin tavoitteet olivat aika hajanaisia. Emme oikeastaan toivoneet, että mikään täällä ratkeaisikaan. Olennaista oli saada hyvä joukko kirkon ja kulttuurielämän ihmisiä keskustelemaan yhteisesti. Tämä tavoite toteutui”, Helsingin Tuomiokirkkoseurakunnan aikuistyön pastori **Arto Antturi** toteaa.

Antturi on ollut järjestämässä Tuomiokirkon kryptaan suuren määrän erilaisia kulttuurikeskustelutilaisuuksia viime vuosina. Ne ovat tavoittaneet väkeä varsin mukavasti.

”Koen Helsingin Tuomiokirkon olevan hyvä paikka tällaiseen keskusteluun. Haasteena on saada tiedotettua tilaisuuksista riittävän tehokkaasti. Monet sanovat jälkikäteen, että olisivat tulleet, jos olisivat tällaisesta tienneet.”

Antturin tiedon mukaan eri seurakunnissa on runsaasti kulttuuriin liittyviä keskustelutilaisuuksia.

”Haasteena on monesti se, että nämä tilaisuudet ovat aika isoja järjestelyprosesseja. Seurakunnat voivat olla siihen turhan pieniä yksiköjä. Meillä oli tässä seminaarissa hyviä yhteistyötahoja.” ■

Kristillinen taide harrastajan silmin

JUHA LUODESLAMPI

PASTORI, SEURAKUNTAOPISTO

Taide ja uskonto esiintyvät sanoina yhä useammin toistensa yhteydessä myös suomalaisessa keskustelussa. Aihepiiri on moniulotteinen, ja suomenkielistä kirjallisuutta aiheesta on varsin rajoitetusti. Harrastaja pääsee kuitenkin jo pienenkin perehtymisen jälkeen ihmettelemään syvemmin taiteen aarteita. Tärkeintä on rohkaistua katsomaan, mitä teoksissa oikeasti on.

Uskonnon ylioppilaskouksessa on jo pitkään ollut taidetehtävä. Se on varmasti yksi signaali siitä, että taide ja uskontoaihepiirin kysymysten hahmottaminen kuuluu kansalaisen perustaitoihin.

Monet luterilaiset ovat innostuneet ikonin maalauksesta, mikä ylittää sujuvasti teologisia rajoja. Ehkä ikonien suosio viittaa myös siihen, että luterilaisella puolella olisi tarvetta moni-

puolisempaan kuvien tai taiteen käyttöön.

Jeesukseen liittyvät teokset ovat ilman muuta kristillisen taiteen ydintä, jota tarkastelemalla voi löytää nopeasti uusia näkökulmia myös teologisiin kysymyksiin. Taiteella on kuitenkin itseisarvonsa, joten kaiken tarkoitus ei ole olla väline johonkin. Taide itsessään on kaikki.

Raamatun kertomukset

Monet alttaritauluistamme kuvaavat Raamatun kertomusta, jossa Jeesus esiintyy. Tämä kertomuksen kuvittamisen tapa sisältää opettavan elementin. Nykyisin harvemmin pyritään opettamaan kuvalla samalla tavoin kuin luterilaisuuden alkuvuosisatoina. Toisaalta Raamatun kertomukseen voidaan avata jokin uusi näkökulma tai kysymys.

Helppo tapa lähteä liikkeelle kuvan avaamiseen, on lukea tekstikatkkelma johon teos perustuu. Sitten katsomalla teosta löytyy varmasti pohdittavaa.

Teoksessa Ikthys (2002) on käsitelty viiden leivän ja kahden kalan ruokkimisihmettä. Simpun näköinen kala leipä leivän päällä. Kalan suomut ja osa

evistä muodostuu seurakuntalaisilta paaston aikana kerätystä lusikoista. Jokaisella lusikalla on oma tarinansa kerrottavanaan, oma ruokkimisihmeen osansa.

Krusifiksin ongelma

Ensimmäisille kristityille kuvanteikijöille Jeesuksen ristinkuolema oli selkeästi ongelma. Vasta 900-luvulta tunnetaan krusifikseja. Varhaiset kristilliset vuosisadat Jeesuksen kuvaaminen sivuutti kauhistuttavaa teoloitiskuolemaa. Tämä ongelma on ymmärrettävissä yleisestä sankarikuvastosta käsin. Pääsääntöisesti sankarit ovat sankareita voimassa ja kunniasa yhtä tänäänkin. Kontrasti siihen, että kristittyjen sankari vajoaa alas häpeälliseen kuolemaan, on raju. Ja toisaalta se, että sankari kärsii äärimmäisellä tavalla, ei sovi yleiseen sankarimielikuvaan.

Aikalaistaiteemme kannalta kiinnostavinta on ollut Jeesus hahmon kärsimys ja kuolema. Eräät taiteilijat ovat tutkineet samaa häpeän elementtiä, joka ensimmäisillä kristityillä oli edessään. Esimerkiksi Serranon *Piss Christ* edustaa tätä aihepiiriä. Teok-

Ikthys (2002)

Kalassa olemme me ja kala on osa meitä. Jokainen suomu on huulilla hiottu, koidessa kasvanut.

Jokainen suomu on osa elämäämme – viittä leipää ja kahta kalaa, pölynimurin ääntä, lapsen itkua ja vanhusten viisautta.

Kala oli ensimmäisten kristittyjen tunnus; sama kala on keskellämme, liikennevaloissa, kroonikko-osastolla, leikkipuistossa: Iesus Kristus Theu Hyios Soter - Jeesus Kristus, Jumalan Poika, Vapahtaja

Lähiön krusifiksi (2005)

Sinä, ristiin naulattu,
Siltamäen saarnaaja,
Lappeenrannan vapahtaja,
Aleksanterinkadun armo,
katsothan meitä,
näemmekö sinut?

”Tärkeintä
on rohkaistua
katsomaan, mitä
teoksissa oikeasti
on.”

sessä muovinen krusifiksi on upotettu
taiteilijan omaan virtsaan.

Coca Cola ja Jeesus

Krusifiksi on saavuttanut länsimaissa
aseman, joka ei välttämättä enää sisäl-
lä voimakkaita tunnelatauksia. Kun
näemme muovisia pimeässä hohta-
via krusifikseja myyntipöydillä, mat-
ka äärimmäiseen kärsimykseen on
pitkä. Ristiinnaulittu on hahmona
niin iskostunut kuvastoomme, että se
voidaan esittää jo varsin tyyliteltynä
ja etäännytettyinä, mutta tajuamme,
mistä siinä on kysymys.

Lähiön krusifiksi (2005) teoksessa
on hyödynnetty tutun hahmon tunnis-
tamisen ominaisuutta. Valmistusma-
terialina on ruostumaton teräs, jota
tavallisimmin löydämme esimerkiksi
tiskipöydistä.

Syksyisen sienimetsän Jeesukset

Jeesus-kuvien yksi lajityyppi ovat
kiiltokuvamaiset Jeesukset, jotka liik-
kuvat luonnossa paimentamassa lam-
paita. Näissä kuvissa ei koskaan sada.
Kiiltokuvamaisia näkymiä ja aja-
tuksia näkyy myös esimerkiksi suo-
jelusenkelitaluissa. Enkeli on vaa-
lehiuksinen noin 25-vuotias kaunis
nainen. Suojelusenkeli ei viittaa elä-
mäkokemukseen ja sellaiseen tur-
vallisuuteen, minkä esimerkiksi van-
ha mummo tai pappa voisi tuoda
hahmona.

Sokerisilla kuvilla on oma paikkan-
sa ja tarkoituksensa, mutta niitä on

Soittamalla omalla kännykällään teokseen A & O, osallistuu samalla kolehtiin.

syytä arvioida myös kriittisesti ja poh-
tia, millaista jumaluusoppia ne edus-
tavat.

Symbolit

Kristus-monogrammi ja monet muut
symboliset esitykset Jeesuksesta voivat
myös tulla osaksi taidetta. Teoksessa

Alfa ja Omega kirjainsymbolit lepää-
vät suuren ristin päällä muodostaen
rakenteen, johon on sijoitettu muu-
tama sata matkapuhelinta. Kun teok-
seen soittaa, teos vastaa ja kuultavaksi
tulee seurakuntalaisen lukema Raa-
matun kohta. Puhelimet on hankittu
keräämällä ne paaston aikana. ■

Kuva uskon tulkkina – usko kuvan tulkkina

ARTO KUORIKOSKI
TT, HELSINKI

Kuva voi tulkita uskoa – se muuntaa aiheen kaksiulotteiseksi esitykseksi ja voi sijaintinsa tai muun vastaavan piirteensä kautta ohjata voimakkaastikin käsityksiämme esimerkiksi Raamatun taapahtumista. Toisaalta taiteelle, varsinkin modernille taiteelle, on tyypillistä vähäeleisyys ja arvoituksellisuus. Mikäli tällainen teos on kirkkosalissa, se haastaa uskon etsimään näkökulmia kuvan avaamiseksi. Usko joutuu kuvan tulkiksi.

Tulkintatilanteen analysoimiseksi edelleen esittelen muutamia teoreettisia näkökantoja modernin taiteen ja uskonnon suhteiden hahmottamiseksi ja pohdin kussakin yhteydessä lyhyesti kuvan ja uskon tulkintasuhdetta. Olen jakanut näkökannat neljään ryhmään, joista ensimmäinen edustaa modernin taiteen ja uskonnon suhteen kielteistä ja loput kolme eri tavoin artikuloituja neutraaleja tai myönteisiä kantoja.

Negativistit

Negativisteja leimaa torjuva ja pessimistinen asenne modernin taiteen ilmiötä kohtaan. Keskeisin negativisti on itävaltalainen taidehistorioit-

sija Hans Sedlmayr, jonka mielestä taidehistoria on eräänlainen symptom, se osoittaa ihmisen henkistä tilaa. Moderni taide ja arkkitehtuuri on Sedlmayrin mielestä hajautunut ja pirstoutunut purismiksi, irrationalismiksi ja estetismiksi. Tämä kaaos on johtanut tilaan, jossa ihminen on peruuttamattomasti menettänyt henkisen ja fyysisen keskuksensa (Verlust der Mitte).

Kiinnostavinta lieene huomata, että Sedlmayrin tapauksessa väärä tai vääristynyt kuva – jos ylipäänsä mikään – yrittää toimia uskon tulkkina. Taiteiden kielteinen kehityssuunta on kuitenkin johtanut siihen, etteivät uskontotuudet voi enää tulla esiin tarveltyneen median kautta.

Stilistit

Stilisteiksi nimeämilleni teoreetikoille on keskeistä yksittäisen tyylin korostus uskonnon ja taiteen kohtaamisessa. Kuuluisin stilisti on epäilemättä saksalais-amerikkalainen Paul Tillich. Hän on ainoa huomattava moderni teologi, joka on laajalti käsitellyt taidetta ja arkkitehtuuria.

Tillichin ajattelun keskiössä on ns. korrelaation metodi: "Wie Kultur in der Substanz Religion ist, so ist Religion in der Erscheinungsform Kultur". Tillichin mielestä kulttuuri on siis perusolemukseltaan uskontoa ja uskonto on ilmenemismuodossaan kulttuuria. Tässä korrelaatiotilanteessa taideteos voi toimia sen manifestaatina, jota Tillich kutsuu käsitteellä "ultimate concern", se mikä koskettaa meitä viimekätisesti. Tämä manifestatio on aivan erityisellä tavalla kyt-

köksissä ekspressiiviseen tyyliin. Siinä missä naturalismi on vain jäljittelyä ja idealistinen tyyli valheellista suhteessa ihmiskunnan hätään, murtautuu ekspressiivisessä tyyliässä olemisen syvyys esiin. Tillich käyttää tässä yhteydessä käsitettä Gehalt, joka on syvin mahdollinen eksistentiaalinen merkitystaso. Sanalla Inhalt Tillich viittaa kuvan tavanomaiseen temaattiseen materiaaliin, mihin naturalistinen tai realistinen tyyli hiipuu.

Marburgissa toiminutta kuvateologi Horst Schwebeliä voi myös kutsua stilistiksi, ainakin siinä muodossa kuin hänen ajattelunsa ilmenee hänen väitöskirjassaan "Autonome Kunst im Raum der Kirche" vuodelta 1968. Schwebelin mukaan uskonnolliselta kannalta erityisasemassa on abstrakti taide. Se on ei-kiellellistä, ei-esittävää ja tarjoaa tien eräänlaiseen visuaaliseen mystiikkaan. Schwebel väittää, että abstrakti taide on itse asiassa eräänlainen optinen paratiisi ja katse-lijä voi siinä nähdä häivähdyksen todellisesta paratiisista.

Stilistejä näyttäisi luonnehtivan käsitys, että vain tietyt, tyyliuuntiin liittyvät määreet täyttävä kuva voi toimia uskon tulkkina.

Monistit

Kutsun monisteiksi teoreetikkoja, joiden tarkastelutapaa hallitsee ilmiön puristaminen yhteen yksittäiseen (ei-taiteelliseen) käsitteeseen.

Tunnetun itävaltalaisen teologin, Günter Romboldin, mielestä 1900-luvun taide on kaikkienensa transsendentaalista. Transsendenssi on Romboldin ajattelussa tietoisesti epämääräinen

(alimäärätty) termi, ja se esiintyy useilla tasoilla. Taideteos transsendoituu ensinnäkin fenomenologisesti, avautuessaan katselijalle. Toiseksi taideteos transsendoituu kyetessään luomaan (metaforisesti) uusia, aiemmin tuntemattomia maailmoja. Kolmanneksi Romboldilla esiintyy myös eräänlainen taiteen korkeimman tason transsendenssi, viittavuus absoluuttiin.

Saksalainen Wieland Schmied tuli tunnetuksi kuuluisasta näyttelystään *Zeichen des Glaubens – Geist der Avantgarde* Berliinissä vuonna 1980. Schmiedin mukaan avantgardistinen taide on spirituaalista. Schmied vastustaa Spiritualität-käsitteellään sekä modernin taiteen autonomiaa että taiteen reduktiota pelkästään yhteiskunnalliseksi. Kandinskyn, Mondrianin ja Rothkon taide on vielä suhteellisen

helposti mielletävissä spirituaaliseksi, mutta Schmied laskee mukaan myös surrealismiin, dadaismiin ja wieniläisen aktionismiin. Spiritualiteetin käsite ei lopulta erottele oikeastaan mitään, ja juuri sitä on käsitteiltä kuitenkin lupa odottaa.

Monistit katselevat siis kuvaa tiukasti, mutta myös johdonmukaisesti yhden yksittäisen käsitteen kautta. Katselutapa edustaa kapeasti määriteltä usko kuva tulkkinä -mallia, jossa kuvalle itselleen ei juurikaan aseta erityisiä ehtoja.

Liberaalit

Liberaaleja luonnehtii avoin, liukuva ja määrittelemätön suhtautuminen modernin taiteen ja uskonnon kohtaamiseen. Tunnetun saksalaisen kuvateologi Rainer Volpin mukaan

moderni taide on kokonaisuudessaan kiinnostavaa uskonnon kannalta. Volp ymmärtää taiteen eräänlaiseksi omalakisiksi kieleksi, ja hän kiinnostuikin kuvateologeista ensimmäisinä yleisestä merkkiopista, semiotiikasta. Volp on avoimelta pohjaltaan esittänyt oman ratkaisunsa kysymykseen tuleeko kirkkotaidetta tekevän olla uskova. Hän korostaa käsitettä *Das künstlerische Credo*, jonka mukaan taitelijan tulee olla uskollinen ainoastaan omalle taiteelliselle credolleen.

Werner Hofmann järjesti Lutherin 500-vuotisjuhlavuonna 1983 Hampuriin laajan *Luther und die Folgen für die Kunst* -näyttelyn. Näyttely pyrki nimensä mukaisesti paikantamaan Lutherin merkitystä taiteelle. Hofmannin mukaan Lutherin taidekäsitys ”vapautti” katsojan. Hofmann viittaa muiden muassa Lutherin käsitykseen siitä, että kuvat ovat *adiafora*, ehdonvallan asioita ja siten kirkossa sallittuja, jos niin halutaan. Filosofisemmin Hoffman perustelee katsojan vapautta Lutherin ajattelun nominalistisella piirteellä, jonka seurauksena kuvien eräänlainen ontologinen painolasti väheni.

Liberaalien kuva-usko-suhdetta voisi luonnehtia ambivalentiksi, molemminpuoliseksi tulkkaukseksi. Taide on häilyvää, transitorista, eikä uskonnolliselle kuvalle ole mahdollista asettaa tiukkoja ehtoja. Toisaalta myös uskon maailma nähdään avoimesti eikä kuvaa yritetä pakottaa tietynlaisen uskonkäsityksen edustajaksi. ■

Kirjoitus perustuu esitelmään Helsingin hiippakunnan synodaalikoukussa 29.9.2010.

Kuvat: Heikki O. Tukiainen

Pappilakulttuuri elää Uuraisilla

MERJA LAAKSAMO

AKIN APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Entisöity Marjoniemen vanha pappila Sääkspääjärveltä kuvattuna.

Uuraisten seurakunta on palauttanut Marjoniemen vanhan pappilamiljööseen lähes alkuperäiseen asuunsa. Hanke toteutettiin vuosina 2006–2008. Hankepäällikkönä toimi Uuraisten kirkkoherra Heikki O. Tukiainen, joka jäi tuolloin eläkkeelle ja ryhtyi vapaaehtoiseksi, palkattomaksi hankeveittäjäksi ja rakennustalkoolaiseksi. Hankkeeseen saatiin 308 000 euroa EU-tukea.

”**K**aiken kaikkiaan Marjoniemen pappila-projektin vieminen loppuun on vaatinut huomattavia ponnistuksia, sekä taloudellisia että henkisiä ja fyysisiä. Ilman uhrautuvaa talkootyötä se tuskin olisi onnistunut-

kaan”, kertoo Heikki O. Tukiainen, joka paljasti Uuraisten seurakunnan kulttuuriteon.

Pappilan historiaa

Marjoniemen kirkkoherran pappila on rakennettu uudelleen vuon-

na 1888. Sen pihapiirissä on säilynyt nykyaikaan päärakennus, väentupa, luhtiaitta ja sauna. Pappilakulttuurin mukaisesti ne muodostavat lähes neljän muotoisen sisäpihan, jonka keskustaa hallitsee kaksi korkeaa kuusta. Pappilamiljööseen on puutarhan, pel-

Yläkuvassa lähes valmis aitta-kappeli. Alakuvassa aitta alkutekijöissään.

tojen ja metsän lisäksi aiemmin kuulunut nykyistä useampia rakennuksia, kuten karjatila ja riihi.

Uuraisten seurakunnan ensimmäinen kirkkoherra, Johan Silvester, muutti vuonna 1888 uuteen pappilaan asumaan ja virkatalon maita viljelemään. Hänen jälkeensä pappilassa asui vajaan 80 vuoden ajan yhdeksän vakinaista kirkkoherraa perheineen sekä välivuosien saarnaajia ja vuokralaisia. Viimeisimpänä Marjoniemessä asui kirkkoherra Kauko Nuutisen perhe vuoteen 1963.

Pappila myytiin kunnalle 1960-luvun alussa, jolloin väentuvassa toimi muutamia vuosia konepaja. Tilan omistaja vaihtui useamman kerran, kunnes Jyväskylän kaupunki hankki sen virkistyskäyttöön 1970-luvun taitteessa. Uuraisten seurakunta osti pappilan kaupungilta takaisin vuonna 1999.

Kaupunki pyysi Marjoniemen tilasta alun perin 1,2 milj. markkaa syksyl-

lä 1998. Tilan pinta-ala oli 11 hehtaaria, johon kuului 1,5 km rantaviivaa, metsittyneitä peltöjä, metsäinen niemi, pappilan päärakennus, pahoin kallistunut väentupa, homeinen aittaliiteri-autotalli, pihasauna, rantasauna sekä kolme neljän hengen kesäasuttavaa pikkumökkiä. Alueelle olisi löytynyt muitakin ostajia, mutta usean kuukauden neuvottelujen tuloksena Uuraisten seurakunta sai ostaa tilan 550 000 markalla.

Kokonaiskirkko ei avustanut

Uuraisten seurakunta oli pappilan ostaessaan visioinut sen ennallistamisen 1900-luvun alun asuun säilytettäväksi tuleville polville. Suunnitelmissa oli nykyaikaistaa pappilamiljöötä niin, että tiloja voitaisiin käyttää juhlahuoneistona, kokous-, majoitus- ja ruokailutilana, perheiden ja ryhmien virkistyskohteena sekä retriittien pitopaikkana kappeleineen.

Marjoniemen
vanhan
pappilamiljöön
palauttaminen
lähes alkuperäiseen
asuunsa vaati noin
11 000 talkootuntia.

Saatuana varmuuden EU-tuesta seurakunta otti riskin vuosina 2005 ja 2006, jolloin tehtiin linjaukset ja kirkkovaltuusto päätti hankkeeseen ryhtymisestä. Seurakunnassa oltiin tietoisia siitä, että mikäli kirkolta pyydetty avustus, 220 000 euroa, jäisi tulematta, summa lankeaisi seurakunnan vastuulle. Tämä oli EU-tuen saamisen ehtona.

Hankkeen kustannusarvio oli 707 650 euroa ja loppuraportin mukaan toteutuneena helmikuussa 2008 lähes 840 000 euroa. Alun perin seurakunnan investoinnin osuudeksi oli laskettu 100 000 euroa, mikä kuitenkin nousi 320 000 euroon, kun kirkkohallitus ei tukenut hanketta.

Kirkkohallitus esitti epäilyksensä hankkeen onnistumisesta ja kyseen-

alaisti pienen seurakunnan vähäiset resurssit sekä kritisoi hanketta sen vuoksi, että hanke ei kuulunut seurakunnan perustehtäviin.

Heikki O. Tukiaisen on vaikea ymmärtää kielteistä päätöstä sitä taustaa vasten, että kirkkohallitus yhdessä museoviraston kanssa julkaisi vuonna 2000 kirjasen ”Kirkko kulttuurin kantajana”. Teoksessa kiinnitetään seurakuntien huomiota niiden omistamaan kulttuuriperintöön ja sen vaalimiseen.

Pappilan ennallistaminen

Uuraisten seurakunnan visiona oli säilyttää vanha pappilakulttuuri tulevien sukupolvien yhteiseen käyttöön. Päärakennus, sitä vastapäätä sijaitseva luhtiaitta-liiteri, oikealla sijaitseva

väentupa ja ympäröivä pihapiiri ennallistettiin vuosina 2006–2008 mahdollisimman lähelle 1900-luvun alun asua. Kolmella ilmansuunnalla sijaitseva vesistö lahtineen ja uloin Sääks-pääjärven selälle työntyvä niemi tarjoavat lähes alkuperäisenä menneiltä ajoilta säilyneen luonnonnäköymän.

Moderni keittiö ja mahdollisuus korkeatasoiseen majoitukseen päärakennuksen yläkerrassa ja kerrosaitoissa (23 vuodesijaa, kesäaikana lisäksi 12 vuodetta rantamökeissä) tuovat perinteen suojiin myös nykyajan. Pihapiirin sivulle on rakennettu pelletillä toimiva lämpökeskus. Piha ja pihasauna odottavat vielä kunnostamista sekä keittiöpäädystä oleva kellari rukouskryptaksi valmistamista.

Heikki O. Tukiaisen painottaa, et-

Jorma Ersti

Kuva Hyvinkään kirkkoteatterin näytelmästä Lars Levi Laestadius - Huutavan ääni.

tä mittava kulttuuriteko on voitu toteuttaa – ilman kokonaiskirkon kädenojennusta – seurakunnan huomattavien investointien, merkittävän EU-rahoituksen, noin 11 000 talkootunnin, kunnan avustuksen sekä Pro Marjoniemi -kannatusyhdistyksen saamien lahjoitusten ja varojenkeruun tuella.

Pappilan kautta kulkee noin kolmen kilometrin pyhiinvaellusreitti Via Uraisi vanhoine kirkkoteineen ja kirkkovenereitteineen Uuraisten kirkolle.

Syksystä 2007 lähtien, rakentamisen ja talkoiden ollessa vielä osittain kesken, seurakunta on vuokrannut pappilan ulkopuoliselle yrittäjälle. Toiminnasta saadaan vuokratuloja investointien katteeksi. ■

Hyvinkäällä toimii kirkkoteatteri

”Seurakunnallamme on kirkkoteatteriohjaajan pysyvä virka ja vakiintunut vuodenkierto kirkkoteatterityössä. Draamaa käytetään myös rippikouluissa, isoskoulutuksessa ja jumalanpalveluksissa.” Hyvinkääläisen kulttuuriteon paljasti pastori Laura Maria Latikka.

Hyvinkään seurakunnalla on pitkät perinteet erityisesti kasvatustyössä toteutetusta näytelmä- ja kuvaelmatoiminnasta. Riemuvuonna 2000 Hyvinkäälle palkattiin ensimmäinen päätoiminen kirkkoteatteriohjaaja. Hän on teatteri-ilmaisun ohjaaja Jouni Laine, jonka tehtäväksi tuli kirkkodraaman kehittäminen nuorisotyön menetelmäksi jo vuonna 1982, jolloin hän aloitti Hyvinkäällä nuorisotyön virassa.

Ammattijohtoisen kirkkoteatterityön aika alkoi 2000-luvun alussa päätoimisen viran myötä. Kirkkoteatteri-

työtä laajennettiin niin, että se ei ollut enää ainoastaan nuorisotyön menetelmä, vaan lapset ja aikuiset sekä erilaiset diakoniaryhmät haluttiin tavoittaa laajamuotoisella kirkkoteatterityöllä. Kirkkoteatteri vakiinnutti uudet työpajansa ja etsi toimivan vuosirungon.

Kirkkoteatterin työpajat 2000-luvulla ovat olleet nukketheateri, nuorisoteatteri ja kirkkoteatteri. Kirkkoteatterityötä koordinoimaan ja johtamaan nimettiin vuonna 2002 kirkkoteatteritoimikunta, joka on mieltänyt tehtävänsä kirkkoteatterityön mahdollistajana ja puolustajana päättävissä elimissä.

Kirkkoteatterin vuosittaisia esityksiä ovat jouluevankeliumidraama Kuninkaasi tulee, pääsiäisnäytelmä sekä kesäteatteri juhannuksen tienoilla. Lisäksi kirkkoteatterilla on vuosittain ohjelmistossaan 10 erilaista liturgista sakraalidraamaa. ■

Korson kirkko puhuttelee taiteen avulla

”Korson kirkon tiloissa on nykyisen, alkuvuodesta eläkkeelle jäävän kirkkoherran, Kari Pekka Kinnusen aikana pidetty lukemattomia taidenäyttelyitä”, kertoo Korson seurakunnan kanttori Ursula Hynninen.

”Mielestäni se on tuonut kirkkokäennukseen jotain ainutlaatuista. Hyvin erilaisten taiteilijoiden näyttelyiden vaihtuessa koko interiöörin tunnelma vaihtuu, ei kuitenkaan rauhat-

tomuutta tuovalla tavalla, vaan niin kuin taiteella on tapana, herättävästi ja mielenkiintoisesti. Tästä asiasta olen seurakunnassamme suorastaan ylpeä ja toivoisin, että tällainen tapa voisi jatkua nykyisen kirkkoherran jälkeenkin.”

”Toinen erikoisuus Korson seurakunnassa ovat vaihtuvat alttaritaulut, joille ei vertailukohtaa taida löytyä ainakaan Suomesta, löytyneekö muualtakaa”, jatkaa Ursula Hynninen. ■

Hikoilua tehtävänkuvausten kanssa

RAIJA KORHONEN

PÄÄLUOTTAMUSMIES JA
YHTEISKUNNALLISEN
TYÖN PAPPI, HELSINGIN
SEURAKUNTAYHTYMÄ

Seurakuntapappien tehtävänkuvausten laatiminen on Helsingissä loppusuoralla. Isossa seurakuntayhtymässä on noin 1 400 työntekijää ja ammattikuntia vaikka kuinka, ja siksi palkkausuudistus on meillä vielä vaiheessa. Toki myös avainhenkilöiden vaihtuminen työnantajapuolella hidasti josain vaiheessa työn etenemistä. Isossa ja pienessä palkkaryhmässä hikoilemme toki muidenkin ammattikuntien tehtävänkuvausten kanssa.

Aloitin huhtikuussa uutena pääluottamusmiehenä ja tehtävänkuvausten suhteen hyppäsin liikkuvaan junaan. Konsultti oli tehnyt ensimmäiset kuvaukset joku vuosi sitten, mutta nyt niitä hiotaan konkreettisemmiksi, melkein pä uusiksi.

Kutsuin keväällä eri työaloilla toimivia seurakuntapappeja kirjoittamaan auki heidän työhönsä kuuluvat tehtävät. Näin tehden listasta tuli pitkä. Työnantaja ei preliminääriluonnoksesta ilahtunut. Kun vielä seuraavakin luonnos oli lyhenemisestään huolimatta pitkä, kuulin sanottavan, että eihän nyt pappien tehtävänkuvaus voi poiketa muiden ammattikuntien tehtävänkuvauksista!

Vakuutin kuvauksen vielä ainakin selkiytyvän, mutta mietin samalla, että jos papin tehtävät poikkeavat muiden tehtävistä, eikö se saisi näkyä tehtävänkuvauksessa? Ei paperin lyhyys voi olla itsetarkoitus, vaan ne sanat ja sisällöt, joiden näkymistä varten koko uudistusta tehdään.

Ei mikään varma nakki

Kirkolliset toimitukset ovat tehtävän kompleksisuudesta hyvä esimerkki. Toimitukset ovat keskeisiä, sillä kirkko seisoo tai kaatuu paljolti sen mukaan, miten hyvin toimitukset hoidetaan.

Vaikka toimituksia ei tarvitse erityisemmin markkinoida, seurakunnan jäsenet tulevat ja pyytävät niitä itse, on jokainen toimitustilanne ainutlaatuinen. Yhtään varmaa nakkia ei ole!

Miten hyvin toimitus on valmisteltu ja sitä koskevat henkilöt jututettu, näkyy tapahtuman laadussa ja tunnelmassa. Papilta tämä kysyy ammattitaitoa: vuorovaikutustaitoja, kykyä luoda avoin ja luottamuksellinen suhde nopeasti ja kykyä ohjata lyhyt toimi-

tusprosessi, usein juhlatilaisuuskin. Dynamiikka vaihtuu pienryhmästä julkiseen, sielunhoidollisesta kohtaamisesta suurryhmädynamiikkaan. On kyettävä tekemään kontekstuaalinen puhe, juuri näille ihmisille sopiva.

Kuvaus, joka oikeasti mittaa eroja ja vaatimuksia

Miten ilmaista erot tehtävänkuvauslomakkeessa? Yksi käy toimituskeskustelun netissä, toinen maise-makonttorissa, kolmas varaa siihen aikaa niin paljon, että asianosaiset uskaltavat syvälliseen keskusteluun. Ero ei johdu vain henkilöistä, eroa tuo myös seurakunta ja sen resursit. Jossakin on mahdollisuus viedä toimitusprosessi onnistuneesti läpi rauhassa, on tilat keskeytymättömälle toimituskeskustelulle, on mahdollisuus viipyä juhlassa ja käydä siellä monta merkittävää keskustelua. Toisessa seurakunnassa on tavoiteltava samaa nopeutetulla aikataululla. Kysymys ei ole ajan tuhraamisesta vaan seurakuntalaisten kohtaamisesta luonnollisessa tilanteessa. Siihen pitäisi olla aikaa.

Mietin edelleen, miten laatia sellainen kuvaus, joka oikeasti mittaisi eroja ja vaatimuksia. Työtehtävien tekemiseen kuluvaa aikaa kuvaava prosenttikaan kun ei kaikkea kerro, sillä eihän papilla ole työaikaa!

Lause "hoitaa kirkolliset toimitukset" ei mielestäni kuvaa sitä tehtävien moninaisuutta, jota jo kirkollisiin toimituksiin voi sisältyä.

Työn tekeminen hyvin näkyy aikaan henkilökohtaisena palkanlisänä. Ensin on ratkaistava, millä yksityiskohtaisuudella kirjaamme papin tehtävät auki, jotta lomakkeen täyttäminen voisi oikeasti edesauttaa oikeudenmukaisen palkan määrittämistä. ■

KANTTORI MUSIIKKIKASVATTAJANA

HANNA SATEILA

KIRKKOMUSIIKIN OPISKELIJA,
SIBELIUS-AKATEMIA, HELSINKI

”Ai sä osaat tänkin! Hei, toi kanttori osaa kaikki meidän laululeikit, jes!”, riemastui pieni poika viime kesänä parisuhdeleirillä, jossa olin pitämässä musiikkituokiota leirin lapsille. Kaikki laululeikit olivat tosiaan minulle jo entuudestaan tuttuja, mistä poika kavereineen oli melko hämmentynyt. Itsekin olin hieman ihmeissäni; eikö kanttorin kuuluisikin osata laululeikit ja pitää musiikkituokioita myös alle kouluikäisille lapsille?

Olen tehnyt kanttorin sijaisuuksia kymmenisen vuotta eri seurakunnissa ja ollut kolme kesää kesäkanttorina. Kanttorin työ on tullut minulle jo melko tutuksi, ja olen iloinut siitä, että olen saanut tehdä työtä kaikenikäisten ihmisten kanssa.

Kesäkanttorina kohtasin kolme vuotta sitten uuden aluevaltauksen, kun minua pyydettiin lasten leireille mukaan yhdeksi ohjaajaksi ja musiikista vastaavaksi henkilöksi. Musiikinopettajan koulutuksen saaneena otin haasteen vastaan iloiten siitä, että sain hyödyntää musiikkikasvatuksen opintojani myös kanttorin työssä.

Olen usein miettinyt, miten suuressa asemassa musiikkikasvatus onkaan seurakunnassa, muuallakin kuin lasten leireillä: Rippileireillä musiikki on yhdistävä tekijä ja tunnelman luoja. Monipuoliset musiikkitunnit ja mukava musisointi leirillä voivat muodostaa nuorelle linkin seurakuntaan myös tulevana vuosina. Erilaiset toimitukset, kuten häät ja hautajaiset, ovat omalta osaltaan myös musiikkikasvatustilanteita, kun hääparin tai omaisten kanssa valitaan musiikkia ja mietitään, millainen musiikki sopii seurakunnan tilaisuuteen. Myös seurakunnan keskeinen viikoittainen tilaisuus, jumalanpalvelus, on omalla tavallaan musiikkikasvatusta. Jumalanpalveluksessa ”opetetaan” seurakunnalle uusia virsiä, ja kanttorin kiinnostuksen kohteiden mukaan seurakuntalaiset saavat kuulla ja laulaa monenlaista musiikkia erilaisten kokoonpanojen säestyksellä.

Seurakunnan musiikkikasvatustoimintaa ei ole kovin paljoa tieteellisesti tutkittu, ja siksi halusin ottaa sen pro-

gradu -tutkielmani aiheeksi opiskellessani musiikinopettajaksi. Tutkielmani käsittelee pääasiassa yhden eteläsuomalaisen seurakunnan musiikkikasvatustoimintaa.

Gradun tuloksista käy ilmi, että seurakunnan musiikkikasvatus voi parhaimmillaan olla hyvin monipuolista ja rikastuttaa seurakunnan toimintaa huomattavalla tavalla – se tosin vaatii viitseliäisyyttä ja asiasta innostuneen kanttorin. Musiikkikasvatustoimintaa oltiin myös halukkaita kehittämään tutkimassani seurakunnassa niin pappien kuin kanttoreidenkin taholta. Haastattelin tutkimusta varten myös kaupungin muiden seurakuntien kanttoreita, enkä kuullut kenenkään sanovan, että seurakunnissa olisi jo liikaa musiikkitoimintaa eri-ikäisille ihmisille.

Kaikkien kanttoreiden tai kanttoriopiskelijoiden mielestä seurakunnan musiikkikasvatuksen kehittäminen ei varmaankaan ole tärkein tehtävä kanttorin työssä, mutta en usko, että musiikkikasvatukseen suuntautuminen olisi kuitenkaan yhtään vähemmän arvokas asia kuin vaikkapa urkujensoittoon paneutuminen.

Valmistun pian kanttoriksi, ja olen tavattoman iloinen siitä, että olen saanut opiskella kaksi ammattia, jotka niin läheisesti liittyvät toisiinsa. Toivoisin voivani tulevaisuudessa tehdä työtä seurakunnassa niin, että musiikkikasvatus olisi luonnollinen osa kanttorin työtäni ja että osaisin hyödyntää osaamistani kahdesta hyvin erilaisesta koulutuksesta. Kanttorin työssä kenties parasta onkin se, että sitä voi osittain myös muokata mieleisekseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan.

Musiikilla voi olla merkittävä vaikutus ihmisen henkisen ja hengellisen hyvinvoinnin edistämiseksi, ja tässä arvokkaassa tehtävässä ovat kaikki kanttorit, kukin omien tietojensa ja taitojensa mukaan. ■

Messusaarna ei ole vain sanoista kiinni

PÄIVIKKI ANTOLA

FT, EMERITAPROFESSORI, DOSENTTI, TAMPERE

Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa suorittamani messusaarnatutkimus osoittaa, että pappimme saarnaavat evankeliumin ilosanomasta vakavalla perusilmeellä, apean, jopa myrtyneen näköisinä. Minä ilmoitan teille suuren ilon, ei muuta kasvojen totisuutta. Niinpä riemukas evankeliumi viestiytyy kuulijalle muuna kuin ilosanomana.

Pappien ilmeettömyys ei kuitenkaan merkitse ilmeiden tai tunteiden puuttumista, vaan merkkiä kulttuurisesta uskottavuudesta tai kohteliaisuudesta. Suomessa julkinen esiintyminen yleisön edessä on koettu ja koetaan vakavaksi, vastuulliseksi asiaksi. Saarnaa ja karttaa runsasta elekieltä peläten leimaautumista ”hihhuliksi” tai ”lahkolaiseksi”.

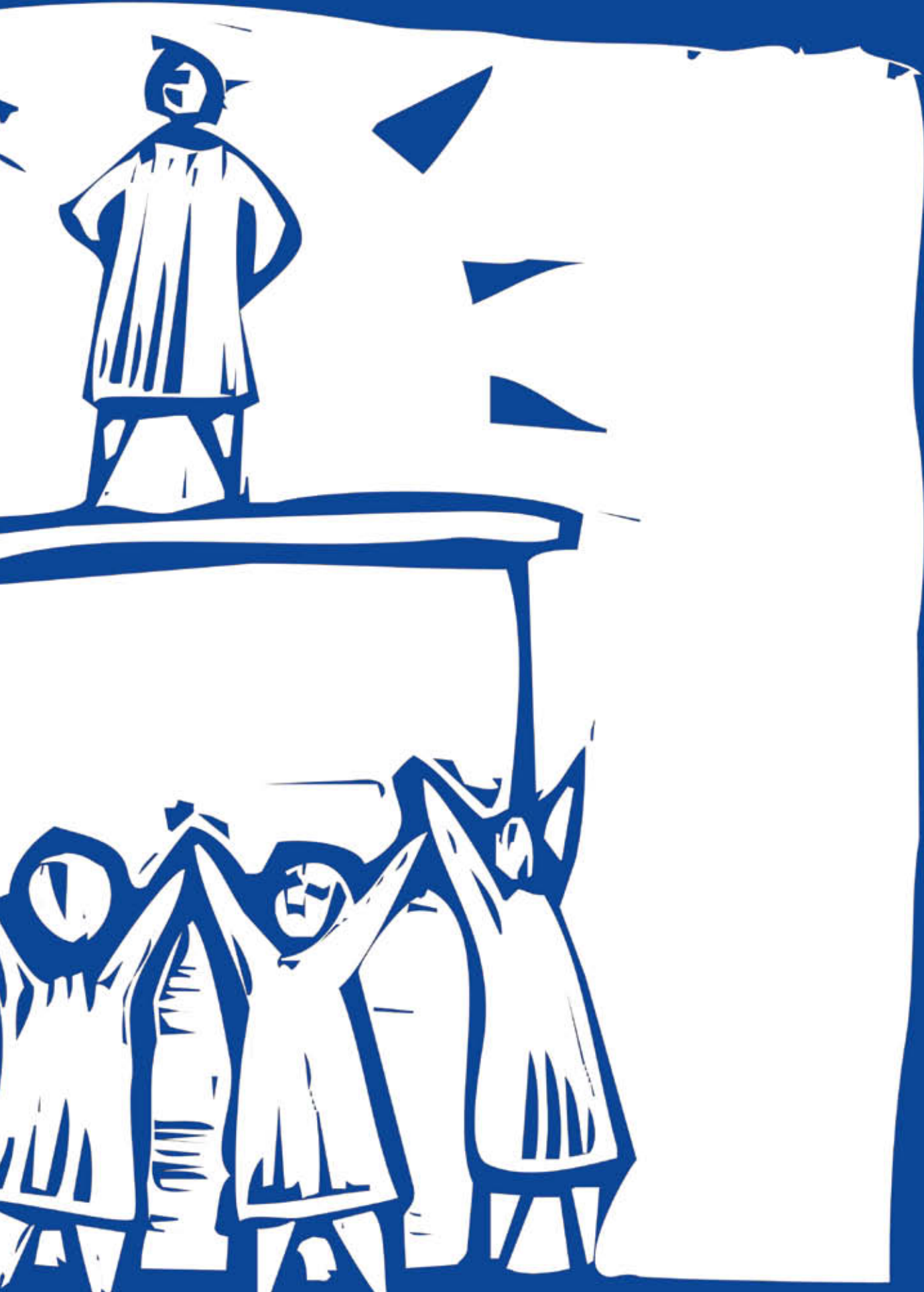
Ilosta saarnaavan papin pää voi olla painunut alaspäin kohti käsikirjoitusta ja suupielet ovat joko huulten kanssa suorana viivana tai painuneet alaspäin. Charles Darwinin yhä ajankohtaisen teoksen Tunteiden ilmaisu ihmisissä ja eläimissä (2009; alkuteos 1872) mukaan tällaisen tunteesta johtuvan piirteen saavat aikaan suupielten alasvetäjälihakset, depressores anguli oris, jotka primaaristi ilmentävät alakuloa. Sen rinnalle hän asettaa ahdistuksen, murheen ja masennuksen.

Luonne on yhteydessä tempera-

mentiin, tyypilliseen yksilölliseen käyttäytymis- ja reagoimistyyliin, joka erottaa hänet muista. Temperamentti on myös helppo havaita, sillä se näkyy ulospäin. Sadan kuuden suomalaisen messusaarnan osallistuva havainnointi v. 2005 – 2007 ei kertonut, miksi pappi esiintyy, kuten saarnatuolissa esiintyy. Miksi hän näyttää esimerkiksi sisäänpäin kääntyneeltä, mutta helposti saattoi havaita, millä tavalla hän sen osoittaa.

Saarnaajan temperamentti kertoo, kuinka hän tekee sen, mitä tekee – ei sitä, mitä hän tekee, eikä sitä, miksi hän tekee. Totisuus on tekemisissä suomalaisen kansanluonteen ja saarnaajan persoonallisen temperamentin kanssa, joka näyttäytyy pohjimmaltaan vetäytyväksi ja surumieliseksi.

Havainnoinnilla ja nauhoituksin dokumentoitujen messusaarnaajien yhteisiä temperamentin piirteitä kuvaavat mielestäni epiteetit jäyhä, toti-

nen, vähäeleinen, juhlaava, rauhallinen, ystävällinen, juro, etäinen, vetäytyvä, empaattinen, intiimiyttä välttävä, surullinen, toisinaan virkamiesmäinen. Nämä epiteetit koskevat ainoastaan saarnaajan julkista roolia messussa. Hänen temperamenttinsa ”siviilissä” on huomattavasti monisyisempi.

Karismaattisuus vilkastaa viileää esiintymistä

Viime vuosikymmenien karismaattinen liikehdintä Suomen valtakirkossa on suosinut eloisia kokoontumistapoja ja laventanut perinteisiä, usein kaavoittuneita esiintymis- ja toimintanormeja.

”Kaatajapastori” **Seppo Juntunen** on 1980-luvulta lähtien Suomen kuuluisimpia karismaatikkoja entisen Nokian kirkkoherran **Markku Koiviston** ohella. Havainnoin koivistolaisia missioita Kokkolassa, Helsingin Stadionilla ja Tampereella. Valtakirkon perinteinen ilmaisukieli rikastui, kun puhujan hymy, nauru, avoin katse, kävely ja hypähtely estradilla, käsien nostot ja heilutukset suggeroivat yleisömassan seisaalleen Halleluja-huutoihin ja huojuttamaan käsiä kämmenpuoli puhujaa kohti, toiset suljetuin silmin, toiset outoja sanoja mumisten. Runsaat käskylauseet katse-, käsi- ja liiketehosteineen vetosivat: ”Nyt! Nyt! Nyt, sinä paranet!”

Järkeilyn ja opin analyysin sijaan koivistolaisuus perustui intiimiin vuorovaikutukseen ja tunteeseen koetusta uskon varmuudesta. Missiopuhujien temperamenttia kuvaavat parhaiten epiteetit iloinen, voimakas, luova, intiimi, spontaani, emotionaalinen, karismaattinen, sosiaalinen, kiivas.

Papinpuku ei peitä fyysistä olemusta

Fyysinen olemus on pysyvä kulttuurinen viesti. Se paljastaa temperamentin perustan, sukupuolen, rodun, iän,

Tytti Suojanen

Päivikki Antola sanoo, että valtaosa evankelisluterilaisen papin saarnaviestinnästä on sanatonta. Tulkitsemme puhujaa ensimmäiseksi hänen sanattomasta kielestään, eleistä, ilmeistä, vartalon liikkeistä, asennoista sekä äänensävyistä, -korkeudesta, -painoista, rytmistä, intonaatiosta ja tauoista.

ruumiinrakenteen, vaatetuksen, elämäntapaakin. Mies- ja naispappiemme ulkoinen olemus messussa viestii pääsääntöisesti vaatimattomuutta, huolenpitoa fyysisestä olemuksesta sekä sisäistä ja ulkoista tasapainoa.

Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota sellaisiin naispappeihimme, joiden fyysinen olemus ja sanallinen viestintä ovat ristiriidassa keskenään. Homssuiset hiukset, nenälle valuviin silmälaseihin ulottuva otsatukka ja kasvot piilottavat puolipitkät hiukset eivät tue liturgiaa, saarnan sanomaa, saati henkilökohtaista uskottavuutta. Päinvastoin se kertoo fyysisen olemuksen laiminlyömisestä, välinpitämättömyydestä sanattoman kielen merkittävimpiä, pysyvintä ja suurimpaa tekijää kohtaan, jonka perusteella katsoja/kuulija muodostaa ensivaikutelmansa.

Fyysisen olemuksen ja saarnan aloituksen ensimmäisyyssefektit vaikuttavat katsojan/kuulijan alkuarviointiin

siitä, kannattaako kyseisen näköistä ja kuuloista puhujaa kuunnella/katsoa. Yritys päteä uskonnollisena auktoriteettina ulkonäöstä huolimatta ei tuo uskottavuutta. Muun muassa tässä on suomalaisen naispapin nykydilemma.

Tällaisella, usein pienikokoisella naispapilla esiintyy myös tiedostamattomia eleitä liturgina: messukasukka on liian suuri, valuu hartioista puolelta toiselle ja ollessaan kääntyneenä kuulijoista pois päin hän korjaa käsin kasukan hartia-asentoa. Epämukavuus ilmenee vartalon levottomuutena, kuten tasapainon vaihtamisina jalalta toiselle. Suomessakaan julkinen puhetyöläinen ei voi laiminlyödä ulkoisen olemuksensa viestiä ja sen merkitystä edes uskonnollisissa yhteyksissä.

Ihmisellä on yksilöllinen jäljittelemätön äänen ominaisuus, intonaatio, puhenopeus, rytmi, äänen voimakkuus, korkeus, artikulaatio ja tauotus. Nämä kielenmyötäiset seikat tukevat yleensä saarnaajan sanallista ilmaisua. Mutta niillä voi yrittää myös kätkeä epätoivottavia asioita, kuten henkilökohtaista epävarmuutta saarnaajan roolissa, saarnan keskeneräistä valmistaamista tai vaikeaksi koetusta evankeliumin kohdasta puhumista.

Tunne ei elä yksistään kasvoilla

Ilmeetön saarnaaja ei ole tunteeton. Suomalaisen papin uskottavuus edellyttää viileää, jopa analyttistä uskonnon asiantuntijuutta. Saarnan sanoma on hänelle 2000-luvullakin tärkeämpi kuin sen muoto. Avoimien kasvojen, ”suuren” katseen ja ylöspäin kaartuvien suupielien sijaan pappimme ilmaisevat tunteita ja korostavat saarnan keskeisiä sisältöjä korvaavilla kielenmyönteisillä keinoilla.

Ensiksi hän voi korostaa pääpainollisesti jokaista sanaa kiinnittääkseen huomiota keskeisen sanoman merkityksellisyyteen: ”Ilo ”kukkii//”arjen//”pienissä ”asioissa.// Erityisen harkit-

tua, hidasta ja painokasta puhunaa sisältää seuraava: Mutta elämään kuuluvat/ myös/ "kasvun kivut/ "vaikeudet/ "vastoinikäymiset/ "sairaudet/ "luopumisen tuskat/ "menetykset/ ja "tappiot. (Pääpainollisuuden merkinä "; sivupainollisuuden merkinä '.)

Toiseksi pappi tietää jopa 4 – 6 sekuntia kestäviä taukoja ja hiljaisuutta: Näemmekö// "näinä "elämän "pienet "ilot// vai "hukkaammeko ne// kun "tavoittelemme muka jotakin "erikoista ja "suurta?// (4 – 6 minuutin tauon merkinä //; 1 – 3 minuutin tauon merkinä /).

Edellä mainittuja keinoja käytti lestadiolaistaustainen, 39-vuotias, miespuolinen, maaseutupitäjän kirkkohera 16 minuuttia kestäneessä saarnassaan, jonka teemana oli "Riemuitkaa" (29.4.2007).

Kolmanneksi pappi voi käyttää redundanssia eli toistoa. Tämän kirjallisenä esikuvana ovat Raamatun parataktiset ilmaukset eli sanojen ja lauseiden tasapainoiset rinnastukset. Esimerkkisaarnassamme pappi käytti kymmentä erilaista synonyymistä substantiiviparatagmaa: Janoamme ja kaipaamme; iloksi ja riemuksi; tuskaa ja murhetta; menetykset ja tappiot; itkun ja kyynelten; katumukseen ja parannukseen.

Saarnojen tauot eivät ole vain hengityksen merkkejä. Ne viestivät siinä missä puhekin, tunteita, ajatuksia – toisinaan puhetta enemmän. Puheviestinnän tutkijan **Jaakko Lehtosen** (1988) mukaan suomalainen sietää puhelimessa ei-funktionaalista totaalista hiljaisuutta peräti 30 %, kun amerikkalaisen puhelinkeskustelun tauot ovat funktionaalisia ja niitä on ajasta 20 %. Epäfunktionaalinen hiljaisuus näköyhteydettömässä viestimässä on paradoksi, joka kertoo puhe-kulttuurimme ainutlaatuisuudesta ja ehkä myös pohtivasta, varovaisesta, vetäytyvästä, mutta ystävällisestä kansaluonteestamme.

Papin hiljaisuuden sieto messusaarnassa kertoo suomalaisen viestintäarkeen ohella myös halusta tähdentää saarnan keskeisiä kohtia, sillä runsas-eleisyys ei kuulu suomalaisen messusaarnaajan retoriikkaan. Kielenmyötäiseen viestintään harjaantumisella, kuten äänensävyllä, -korkeudella, rytmillä, voimakkuudella, painotuksella, tauotuksella ja intonaatiolla, pappi tuo etukäteen valmistamansa käsikirjoituksen messukontekstiin. Tällaista harjaantumista osoittavatkin monet aineiston papit, niin miehet kuin naiset. Kirjoitettu tuoreutuu puhutuksi. ■

**"Saarnaaja
karttaa runsasta
elekieltä peläten
leimautumista
'hihhuliksi'".**

Vallankäyttö ja kristillisen todistuksen dynamiikka

Kristinuskosta kehittyi jo apostolien aikana merkittävä yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka muodosti uhan hallitsijoiden rajatommalle vallalle. Kristinuskon kyseenalaisti antiikin valtajärjestelmän, jossa monijumalaisuus leimasi uskonnollista elämää ja Rooman keisarit vaativat itseensä tai imperiumin virallisiin jumaliin kohdistuvaa palvontaa. Kun kristityt kieltäytyivät palvomasta muuta kuin yhtä ainoaa Jumalaa, heidät koettiin kapinalliseksi joukoksi, joka uhmasi hallitsijan valtaa.

Aluksi Rooman keisarit yrittivät kokonaan eliminoida kristinuskon valta-
piiristään. Kun kristinuskon vainoista huolimatta näytti leviävän yhä laajemmalle, oli vain ajan kysymys, milloin kristinuskon vaikutusvallasta pyrittäisiin poliittisessa vallankäytössä hyötymään. Konstantinus Suuri (274 – 337) oli keisareista ensimmäinen, joka oivalsi kristinuskon arvon tulevaisuuden valtavirtauksena. Hän kohotti kristinuskon valtakunnan pääuskonnon asemaan ja pyrki sen avulla säilyttämään imperiumin yhteyden.

Vainotun yhteisön muuttuminen vallitsevan järjestelmän osaksi johti siihen, että erilaiset valtajärjestelmät sekoittuivat osittain toisiinsa, Rooman vanha valtakulttuuri hyväksyi kumpunkin panikseen sanan valtaan luottavan kirkon. Vaikka kirkon ja valtion yhteistyö olikin monessa suhteessa kirkolle myönteinen ja luonnollinen asia, kirkko joutui luopumaan joistakin periaatteistaan kiistakysymysten käsittelyssä.

Kristinuskon demografisen painopisteen siirtyminen etelään on kirvoittanut uuden vuosituhaten alussa vilkkaan kansainvälisen keskustelun Konstantinus Suuren luomasta traditiosta. Yleiseen käyttöön tullut käsite

”Post-Constantinianism” korostaa kirkon tarvetta irtautua vanhoista valtakanteista.

Mitä valta on?

Keskustelua vaikeuttaa vallan monimuotoisuus ja se, että hyvän ja pahan vallan eroa on usein vaikea huomata. Luterilainen regimenttioppi ilmaisee erään keskeisen lainalaisuuden, jonka mukaan esivallalla on oikeus kantaa ”miekkaa” ja käyttää tarvittaessa voimatoimenpiteitä järjestyksen ylläpitämiseksi, kun hengellinen valta perustuu puolestaan yksin sanan valtaan. Kristuksen valta on totuuden ja itsensä alttiiksi antavan rakauden valtaa, johon ei kuulu minäkäänlaista toisen ihmisen alistamista. Regimenttioppi antaa hyvän pohjan valtaan liittyvien kysymysten käsittelylle, mutta ei yksinään anna riittäviä vastauksia vallankäytön monimutkaisiin ongelmiin.

Vallankäytön syvimmat ongelmat jäävät kuitenkin käsittämättömiksi, jos pahuuden olemassaolo kielletään. Vallan takana on usein ihmistä suu-

rempi mahti. Ef. 6. luvussa (12) puhutaan kristityn taistelusta ”henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan”. Kristuksen voitolla on kosmiset mittasuhteet, sillä Kristus ”riisui aseista vallat ja voimat.” (Kol. 2:15). Bolivialainen piispa Mortimer Arias on todennut osuvasti, että Jumalan valtakunta on kuin magneetti, joka vetää pahan voimat paikalle. Siksi kirkon elämään ja sen lähetystyöhön liittyy alituinen taistelu pahan voimia vastaan.

Kirkko vallankäytön välineenä

Historian kuluessa kristinuskon on usein käytetty itsekkäiden valtapyrkimysten välineenä. Kirkon vaikutusvalta on houkutelut maallisia hallitsijoita hyötymään siitä ja valjastamaan sen palvelemaan hallitsijoiden intressejä. Toisaalta myös kirkon johto on usein langennut maallisen vallan houkutuksiin ja antautunut valtapolitiikan vietäväksi.

Pahimmillaan paavit Gregorius VII (1073 – 1085) ja Bonifatius VIII (1294 – 1303) tavoittelivat maailmanheruutta. Edellisen vallanhimo johti aseelliseen yhteydenottoon keisari Henrik IV:n kanssa. Valtansa tunnossa paavi julisti hänet pannaan. **Osmo Tiilikä** nimittää yhdeksi ”historian ällistyttävimmäksi näytelmäksi” Henrik IV:n katumusmatkaa paavin talviliinaan, Canossaan, jossa keisari avo-
jaloin katumusasuissa rukoilee talvisäällä paavin edessä armoa ja anteeksiantoa.

Käsitettä kristikunta alettiin myöhemmin käyttää siitä yhtenäiskulttuurista, jota leimasi kirkon ja valtion

”Vallankäytön syvimmat ongelmat jäävät käsittämättömiksi, jos pahuuden olemassaolo kielletään.”

liitto. Kristikunnan muotoutuminen vahvasti edelleen kirkon asemaa, jolloin kirkko näyttäytyi usein enemmän vallankäyttäjänä kuin rakkauden lähettiläänä. Kristikunnan muotoutumista ei voi kuitenkaan pitää pelkästään negatiivisena, sillä se on ollut huomattavalta osalta luonnollisen kehityksen tulos ja se on mahdollistanut mm. kulttuurisesti arvokkaiden taide-
teosten synnyn. Monet länsimaisen kulttuurin piiristä nousseet mestariteokset Johann Sebastian Bachista Michelangeloon kuuluvat ihmiskunnan suurimpiin aarteisiin.

Lähetyksen valtapoliittiset rasitteet

Rakkauden evankeliumia on vuosikymmenten aikana yritetty monta kertaa levittää väkivalloin.

Konstantinus Suuri joutui aikanaan ilmeisesti vasten tahtoaan käyttämään

voimakeinoja areiolaiskiistassa, jotta riitelevät osapuolet eivät vaarantaisi valtakunnan yhteyttä. Hänen menettelynsä toimi ennakkotapauksena sille, että sotilaallista voimaa voitiin myöhemminkin tarvittaessa käyttää myös kristinuskon levittämisessä.

Ihmisten käännättämistä pakolla perusteltiin myöhemmin Augustinuksen (354 – 430) näkemyksillä. Hän suhtautui alun perin torjuvasti kaikenlaiseen voimankäyttöön uskon kysymyksissä, mutta piispana hänen näkemyksensä muuttui. Hän katsoi kristillisen hallitsijan velvollisuuksiin kuuluvan yhteiskuntarauhan takaamisen. Hänen mielestään valtio voi käyttää voimaansa myös uskonnollisia liikkeitä kohtaan, jos ne vaarantavat yhteiskunnallisen vakauden. Augustinus perusteli sittemmin kantaansa 'oikeutettu sota' -käsitteellä (iustum bel-
lum), jonka mukaan valtiolla on

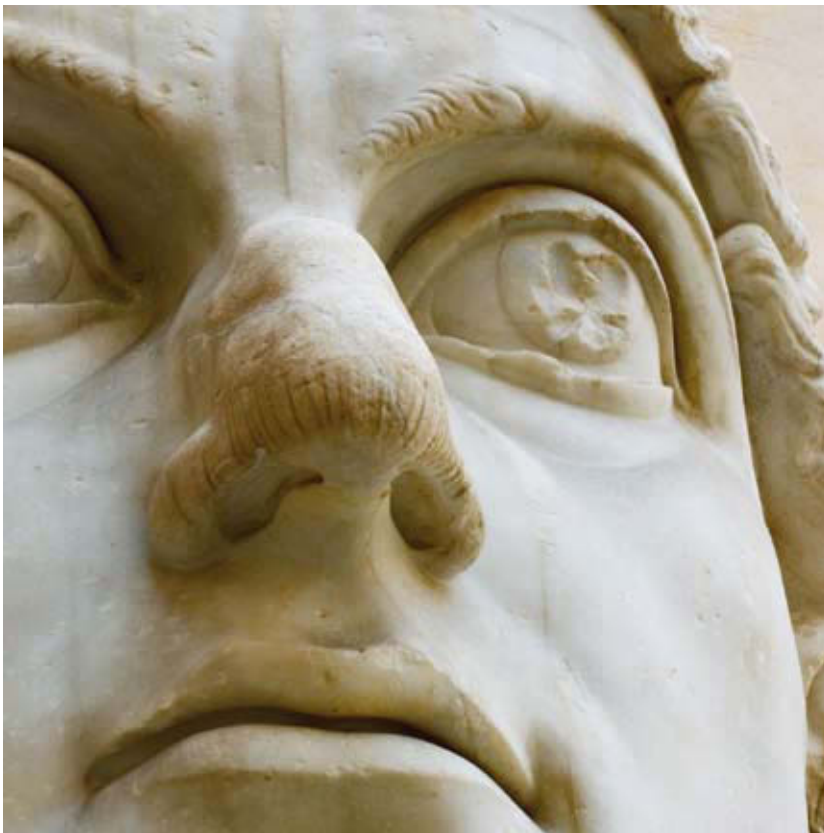
oikeus taistella vääryyttä vastaan ja puolustaa itseään pikaisen rauhan saavuttamiseksi.

Ensimmäisen vuosituhannen aikana pakolla käännättämistä tapahtui suhteellisen vähän, mutta Kaarle Suuri aloitti uuden käytännön laajentaessaan valtakuntaansa. Hän käännytti kapinoivat saksit armeijansa avulla kristinuskoon. Seuraavan vuosituhannen puolella ristiretkissä sekoittuivat pahasti toisiinsa uskonnolliset, kaupalliset ja poliittiset intressit. Niiden traagista luonnetta korostaa se, että paavit toimivat aloitteentekijöinä. Yhden lähetyshistorian surullisimman luvun muodostaa Portugalin ja Espanjan julma siirtomaapolitiikka Etelä- ja Keski-Amerikassa, jolloin uskontoa käytettiin häikäilemättömästi hyväksi ihmisten alistamisessa. Tätä alkuperäiskansojen kohtaloa sittemmin roomalaiskatolisen kirkon johto arvosteli voimakkaasti. Terävin julkinen kritiikki alkuperäiskansojen sortamisesta tuli monilta jesuiittojen, dominikaanien ja fransiskaanien lähetystyöntekijöiltä.

Syylisyyden taakka

Kirkon virheiden näkeminen ei vaadi suurtakaan kekseliäisyyttä, eikä niissä ole mitään puolusteltavaa. Malesialainen metodistipiispa **Hwa Yung** toi tähän länsimaiden syylisyydenkompleksiin uuden näkökulman missiologioiden maailmankonferenssissa Kuala Lumpurissa v. 2004. Hän kyseli, miksi vain kristinuskon piirissä on uskallettu puhua oman uskonnon piirissä tapahtuneista katastrofaalisista erehdyksistä. Koska ihmisen itsekkyyden ja vallanhimo tunkeutuvat myös uskonnon aluelle, tuskin mikään uskonto on väärinkäytöksistä vapaa.

Hwa Yungin mukaan syylisyyden myöntäminen, katumus ja parannus ovat Pyhän Hengen työtä. Tuskin kristinuskko olisi säilynyt meidän aikaamme asti, ellei Pyhä Henki olisi

jatkuvasti puhdistanut ja uudistanut kristillistä seurakuntaa.

Kristinuskon kansanliikkeenä

Valtapolitiikan kiemurat eivät ole kuitenkaan missään vaiheessa ratkaisevasti vaikuttaneet kristinuskon kasvuun. **Vinoth Ramachandra** Sri Lankasta on muistuttanut siitä, miten kristinuskon eteneminen kolmen ensimmäisen vuosisadan aikana nopeimmin ruohonjuuritasolla kansan parissa. Tieto uudesta uskonnosta levisi naapurien ja muiden sosiaalisten verkostojen kautta. Kristittyjen siveellisesti puhdas uskonharjoitus veti monia puoleensa kaiken ihmistekoisien uskonnollisuuden keskellä. Marttyyrius ja vihollisen rakastaminen saivat sivulliset kysymään, mistä kristityt saivat voiman kaikkeen tähän. Ihmisten uteliaisuutta ja kansan liikehtimistä oli vaikea kontrolloida. Erikoisen todistuksen kristittyjen suosiosta kansan piirissä antaa eräässä kirjeessään Julianus Luopio (332 – 363), joka yritti lyhyellä hallituskautellaan palauttaa vanhan pakanauskonnollisuuden valta-asemaan. Kristityt voittavat hänen mielestään kansanjoukkojen myötätunnon puolelleen, koska he olivat olleet ainoita, jotka suurten epidemioidenkin aikana hoitivat sairaita ja kunniallisesti hautasivat kuolleet.

Kansainvaellukset ja kansainvälinen muuttoliike ovat myös merkittävästi edistäneet kristinuskon leviämistä. **Andrew F. Walls** ja **Jehu J. Hanciles** (Beyond Christendom 2008) pitävät etenkin Euroopasta lähtenyt muuttoliikettä uudella ajalla eräänä keskeisimmistä tekijöistä kristinuskon leviämisessä. Euroopasta lähti siirtolaisina kaikkiaan n. 60 miljoonaa ihmistä, suurin osa Pohjois-Amerikkaan. Maahanmuuttajat veivät kaikille oman uskonsa ja perustivat uusille alueille kirkkoja.

Kansainvälisen muuttoliikkeen suunta on viime vuosikymmenien

aikana kääntynyt päinvastaiseksi, nyt muualta Eurooppaan suuntautuvaksi. Enemmistö afrikkalaisista, aasialaisista ja Latinalaisesta Amerikasta tulevista siirtolaisista on kristittyjä, joilla on voimakas missionaarinen näky. Maahanmuuttajat ovat jo tähän mennessä perustaneet tuhansia seurakuntia Keski-Eurooppaan. Tämä voimakkaasti missionaarinen muuttoliike on muuttamassa Euroopan uskonnollisia kasvoja. Laajamittainen kirkosta eroaminen ei taida ratkaistakaan Euroopan kohtaloa, ei myöskään islamin pelätty nousu. Kristinuskon tulee takaisin Eurooppaan maahanmuuttajien mukana.

Olemmeko tulkinneet oikein kirkon tilannetta

Oman kirkkomme piirissä on käyty laajaa keskustelua kirkon uudistamisesta. Lukuisat ihmiset ovat ottaneet ilahduttavasti kantaa siihen, minkälaisen kirkon he haluaisivat.

Kirkon uudistamisprosessissa on yritetty käyttää hyväksi kaikki se tieto, mitä on saatu ihmisten odotuksista, futurologisista ennusteista, taloustilanteen kehittymisestä, sisarkirkkojen kokemuksista, vastuun jakamisesta, johtajuuskoulutuksen vahvistamisesta ja seurakuntademokratian lisäämisestä. Kaikki sinänsä hyviä ja tarpeellisia ehdotuksia. Aina on oltu myös valmiita järjestämään uusia kampanjoita ja projekteja.

Erilaisia kirkon korjaus ehdotuksia miettiessä mieleen on hiipinyt kuitenkin joskus pelottavantuntuinen ajatus: rakennammeko kaiken ihmisen varaan ikään kuin kaikki olisi ihmisen käsissä. Näemmekö, mitä muualla maailmassa on tapahtumassa vai elämmekö edelleen vanhoissa kristikuntakuvitelmissa.

Kristinuskon historia kertoo yllättävistä painopisteen muutoksista. Kristinuskon keskus on usein vaihtunut, ja entisten tukialueiden tilalle ovat

Risto A. Ahosen mukaan missiologisessa keskustelussa on moneen kertaan todettu, että länsimaisen kristillisyyden ja lähetyksen valtakausi on ohi. Kirkkojen välisessä keskustelussa entistä enemmän näytävät nousevan esille nigerialaisten, etiopialaisten, korealaisten, intialaisten, kiinalaisten ja latinokristittyjen äänenpainot.

tulleet uudet alueet, kansat ja kielet. Pyhä Henki toimii, missä ja milloin tahtoo. Missiologisessa keskustelussa on moneen kertaan todettu, että länsimaisen kristillisyyden ja lähetyksen valtakausi on ohi. Kirkkojen välisessä keskustelussa entistä enemmän näytävät nousevan esille nigerialaisten, etiopialaisten, korealaisten, intialaisten, kiinalaisten ja latinokristittyjen äänenpainot.

Historiallisten muutosten keskellä meidän on uskallettava kysyä, onko meidän pantu kenties syrjään kristinuskon uudessa tulemisessa? Kaikesta huolimatta meillä ei ole oikeutta luopua kutsumuksestamme, mutta saatamme joutua puhdistusprosessiin, jossa meille opetetaan nöyryyttä, kuuntelemisen taitoa ja rakkautta. ■

Kirjoittaja on toiminut pitkään Suomen Lähetysseuran teologisten asioiden sihteerinä.

Pitkäikäiset kirkossa laulajat

JAANA TURUNEN

MUM, KUORONJOHTAJA,
LAULUNOPETTAJA, ARTS
MANAGER, KUOPIO

Aktiivinen kulttuuritapahtumissa käyminen, lukeminen, musisointi ja kuorolaulu pidentävät tutkimusten mukaan elinikää. Myös vahva sosiaalinen pääoma ja uskonnollinen aktiivisuus vaikuttavat myönteisesti koettuun terveyteen. Kirkosta näyttääkin löytyvän haittavaikutukseton – tosin joskus myös addiktoiva – ”superterveystuote”, jossa usein yhdistyvät nämä kaikki. Se on kirkkokuoro.

Laulamisen hyvinvointivaikutuksia on tutkittu pääasiassa kuorolaulajien ja vanhusten parissa. Laulamisen on raportoitu mm. kohentavan ryhtiä, vähentävän stressiä, lisäävän energisyyttä, rentouttavan, saavan hyväntuuliseksi, tehostavan keuhkojen toimintaa, hie-rovan elimistöä sekä lisäävän endorfiineja ja vastustuskykyä. Yhdessä laulaminen lisää oksitosiinin määrää, mikä saa aikaan yhteenkuuluvuuden tunteita ja näyttää siten toimivan erinomaisena yhteishengen kohottajana. Oksitosiini on hormoni, jonka määrä kasvaa myös seksuaalisen kanssakäymisen yhteydessä, joten ei ole ihme, että laulajat kertovat laulamisen tuovan heille iloa ja hyvää oloa.

Laulamisella näyttäisi olevan eniten sosiaalisia ja emotionaalisia vaikutuk-

sia hyvinvointiin. Yli puolet kuorolaulajista kokee myös fyysisiä vaikutuksia, ja varsin usea myös henkisiä ja hengellisiä vaikutuksia. Sosiaalisista vaikutuksista esiin nousevat uusien ihmisten tapaaminen ja ystävyyssuhteiden solmiminen sekä iloinen yhdessäolo ja yhteenkuuluvuus. Tunneperäisistä vaikutuksista yleisimpänä on laulajien mukaan iloinen ja onnellinen olotila, joka laulamista tulee. Myös stressin ja jännityksen väheneminen sekä rentoutuminen nousevat esiin, mutta toisaalta myös energisyys ja aktivoituminen.

Fyysisistä vaikutuksista tärkeimpiä laulajat kokevat hengityksen kehittymisen ja energisyyden lisääntymisen. Osa kokee myös asentonsa paranevan ja hengityskapasiteettinsa lisääntyvän. Saksalaistutkimus kertoo vastustuskyvyn vahvistumisesta laulamisen aikana. Samaa ei tapahdu pelkästään musiikkia kuuntelemalla. Henkisiä vaikutuksia, kuten positiivinen asenne elämään tai tasapainoinen ja onnellinen olotila, on myös raportoitu. Tutkimusten perusteella näyttää siltä, että laulamisen terveysvaikutuksia syntyy, kun laulamisen herättämät myönteiset tunteet ja laulamisen tuoma ilo yhdistyvät keskittymiseen, jota tarvitaan yhdessä laulaessa.

Vanhustutkimuksissa kulttuuriharrastusten ja laulamisen terveysvaikutuksien on todettu olevan yhtä tehokkaita kuin liikunnankin. Vanhainkodissa toteutetussa tutkimuksessa yhdessä laulaminen vähensi lääkärikäyntejä, näköongelmia, masennusta, lääkkeiden käyttöä sekä kaatumisia ja loukkaantumisia. Monet vanhuksat kertoivat paremmasta olostaan sekä laulaessa että muuten. Moni koki myös äänensä toimivan paremmin ja

äänen vanhenemisen hidastuvan sekä hengittämisen helpottuvan ja ryhdin paranevan.

Yhteisön voima

Dosentti **Markku Hyypä** Kansanterveyslaitokselta on tutkinut sosiaalisen pääoman vaikutuksia Pohjanmaan kaksikielisessä väestössä. Pohjanmaan ruotsinkielinen väestö elää pidempään ja säilyttää myös työkykynsä pidempään kuin suomenkielinen väestö. Heillä on merkittävästi enemmän sosiaalista pääomaa kuin suomenkielisillä yhteisöillä, mikä näyttää selittävän nämä erot. Tutkimuksen perusteella kuorolaulu, kotiseutuharrastus ja seurakuntatoimintaan osallistuminen ovat yhteydessä hyväksi koettuun terveyteen.

”Lehtiartikkeleissa on jopa ehdotettu laulureseptien kirjoittamista siinä missä liikuntareseptejäkin.”

Seurakunta-aktiivisuus ja uskonnolliseen toimintaan osallistuminen vaikuttavat myös myönteisesti koettuun terveyteen, jopa pidentämällä elinikää. Markku Hyypä kuitenkin mainitsee, että nämä vaikutukset saattavat johtua terveyttä edistävästä tai deharrastuksista ja yhteisöllisyydestä, joita seurakunnassa koetaan mm. kuoro- ja vapaaehtoistoiminnassa.

Niin Pohjanmaa-tutkimuksessa

Kuvat: Kari Puustinen

Laulamisella näyttäisi olevan eniten sosiaalisia ja emotionaalisia vaikutuksia hyvinvointiin. Yli puolet kuorolaulajista kokee myös fyysisiä vaikutuksia.

kuin muissakin laulamisen ja terveyden välisen suhteen tutkimuksissa on noussut esiin se, että naiset kokevat laulamisen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia paljon useammin kuin miehet. Englantilaiset tutkijat **Stephen M. Clift** ja **Grenville Hancox** ovatkin esittäneet ajatuksen, että naisten ja miesten määrien ero kuoroissa saattaa osittain selittyä näillä hyvinvoinnin kokemusten eroilla. Naisiahan on laulu-

harrastuksen parissa moninkertainen määrä miehiin nähden.

Työhyvinvointia laulamalla

Koska laulamisen vaikutukset hyvinvointiin ovat niin merkittävät, se saattaisi olla varsin oiva väline työhyvinvoinnin kehittämiseen. Yhdessä laulamisen mahdollisuuksia hyvinvoinnin kehittämisessä on sovellettu Englannissa jo pitkään. Lehtiartik-

keissa on jopa ehdotettu laulureseptien kirjoittamista siinä missä liikuntareseptejäkin. Lontoossa toimii jo ensimmäinen laulukonsulttiyritys, joka kehittää työyhteisöjen yhteisötaitoja, yhteenkuuluvuutta ja luovuutta laulamisen keinoin. Asiakkaina heillä ovat mm. keskustan pankkiirit ja pörssimeklarit.

Sarka – Luova Pohjois-Savo -hanke toteutti talvella 2010 kolme osallistavaa kulttuuri-työhyvinvointipilottia, joissa kahdessa laulettiin yhdessä. Yksi pilottiin osallistuneista työyhteisöistä oli Vehmersalmen seurakunnan työntekijät. Palautteiden perusteella laulaminen koettiin erinomaiseksi keinoksi kehittää työhyvinvointia, sillä siinä ammatillisuus ja työhyvinvointi yhdistyivät hyvin. Laulaminen on monelle kirkon työntekijälle työväline, jonka huoltamiseen on vähän aikaa ja mahdollisuuksia.

Manchesterissa toteutettu laulu-työhyvinvointipilotti osoitti, että laulamisen myönteiset vaikutukset eivät koske vain laulun ammattilaisia ja aktiiviharrastajia. Kokeakseen laulamisen hyvinvointivaikutuksia ei tarvitse osata laulaa kuin Pavarotti. Laulutaitoa voi myös kehittää siinä missä muitakin taitoja, kuten **Ava Numminen** väitöskirjassaan osoittaa.

Laulaminen ei ole enää jokapäiväistä toimintaa nykyajan ihmisille. Laulaminen on kuitenkin jokaiselle luontevin muoto musisoida ja hoitaa samalla itseä, sillä instrumentti löytyy meistä itsestämme. Kirkko on niitä harvoja paikkoja, jossa kuka tahansa pääsee laulamaan yhdessä muiden kanssa ja usein vielä ammattitaitoisessa ohjauksessa. Laulamisen vahvoista vaikutuksista oli perillä myös Martti Luther:

Laulu on paras taito ja harjoitus. Laulamisella ei ole mitään tekemistä maailman, oikeuden tai riidanhalun kanssa. Joka laulaa, ei paljon murehdi. Hän on iloinen ja ajaa huolet laulaen pakoon. ■

Vetoamus haudan takaa:

”Ymmärtäkää meitä poikkeavia”

HEIKKI TERVONEN

PASTORI, VAPAA TOIMITTAJA,
HELSINKI

”Jos Jumala on luonut homon homoksi, meillä ei ole kykyä, tarvetta eikä oikeutta sitä muuksi muuttaa”, sanoi kirkollinen ja yhteiskunnallinen vaikuttaja Martti Lindqvist (1945 - 2004). Toinen teologian tohtori, Juhani Rekola sanoi, että homoseksuaalisuus asettaa ajatuksen biologiassa itsensä ilmoittavasta Jumalasta kovalle koetukselle.

On kyseenalaista, voidaanko historiasta oppia mitään. Usein siitä ei edes haluta oppia. Kirkkomme vaikeimmin ratkaistaviin eettisiin kysymyksiin kuuluu suhtautuminen homoseksuaalisuuteen ja erityisesti rekisteröityjen parisuhteiden siunaamiseen tai peräti vihkimiseen. Löytyisikö historiasta apua?

Kenties historian riipaisevin vetoamus homoseksuaalien puolesta ainakin Pohjoismaissa oli filosofi ja kulttuurivaikuttaja Pontus Wiknerin

(1837 - 1888) postuumisti julkaistu päiväkirja. Se kertoo hänen tuskaisista teologisista ja filosofisista ajatuksistaan seksuaalisesta ”poikkeavuudesta” – niin kuin tuolloin sanottiin – ja erityisesti sen suhteesta Jumalan sanaan.

Wikner ei heittänyt Raamattua ja kristillistä perinnettä sivuun. Hänestä homoseksuaaleilla on oikeus tunteisiinsa, mutta samalla Raamattu on otettava vakavasti. Tästä syntyi lähes sietämätön ristiriita, joka Wiknerille jäi viime kädessä salaisuudeksi. Kuitenkin ”hän huusi haudasta” kohtalotovereittensa puolesta, että heitä armahdettaisiin.

”Vetoan Jumalaan ohi Mooseksen”

Tukholmassa pappina toiminut kulttuurivaikuttaja, teologian tohtori Juhani Rekola kertoi Kotimaassa vuonna 1974 Wiknerin sieluntunnustuksista. Epäilemättä hän tahtoi Wikner-esseeessä nostaa kysymyksen ”sukupuolisesta poikkeavuudesta” esiin myös Suomen kirkossa. Wikner vetosi etiikan kultaiseen sääntöön: ”Tee toiselle, mitä toivot hänen tekevän sinulle”. Hän vetosi myös ”ikuisen oikeudenmukaisuuteen”, joka on hänestä vanhempi kuin Mooseksen laki ja elävä sitä kauemmin.

Vuosikymmeniä kuolemansa jälkeen ilmestyneessä päiväkirjassaan

Wikner esitti radikaaleja ajatuksia myös samaa sukupuolta olevien laillistetusta yhteiselämästä tulevaisuuden yhteiskunnassa. Nimenomaan pohtiessaan homoseksuaalien parisuhdetta hän oli paljon edellä aikaansa.

Elämänsä aikana Wikner joutui piilottamaan homoeroottisen taipumuksensa jopa läheisiltään, vaimoltaankin elämänsä viime hetkiin saakka. Wiknerin taistelu lähti siitä, että hän tiesi olevansa tällä kohtaa täydessä ristiriidassa raamatullisen ilmoituksen kanssa. Hän vetosi kuitenkin ohi Mooseksen ja Paavalin suoraan Jumalaan, ei niinkään itsensä kuin osatoveriensä puolesta. Itse hän näki olleensa jo tuhattu. Hän kirjoitti: ”Minä kysyn armollisen Jumalan edessä ja minun kysymykseni hehkuu kolmenkymmenen vuoden sieluntuskaa, jolle mikään ihmismieli ei voi antaa nimeä... Oi, ihmiset, armahtakaa. Minä tiedän, mitä Raamattu sanoo, mutta eikö poikkeaville suoda erikoisoikeutta.”

Biologiassa itsensä ilmoittava Jumala

Wikner toivoi, että voitaisiin käsitellä kerran, vaikka ehkä vuosituhansien kuluttua, että jokainen käsky saa täällä voimansa suuresta ja viimeisestä käskystä: ”Rakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseäsi.” Hän jatkoi: ”Oi, Isä, ota pois tämä

kaikki, jonka vanhatestamentillinen järjestys on meille poikkeusolennolle pakottanut. Tapahtukoon kuitenkin sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaassa.”

Wiknerin kamppailu jatkui elämän loppuun asti. Kuolinvuoteellaan hän totesi, ettei hän silloinkaan käsittänyt ”poikkeavuutta”, mutta hän laski senkin Vapahtajan pyhille olkapäille ja sanoi tyyntyneenä: ”Nyt minä kuulun vain Herralle kokonaan Jeesuksen Kristuksen tähden.”

Kenties yleisin perustelu homoseksuaalisuutta vastaan on ollut se, että sen uskotaan sotivan Jumalan luomisjärjestystä vastaan, jonka mukaan ihminen on luotu joko mieheksi tai naiseksi. Kotimaan Joulussa vuonna 1974 Juhani Rekola viittasi homoseksuaalisuuteen: ”Vanhassa testamentissa kerrotaan, että Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi. Alkuteksti oikeastaan sanoo: miespuoliseksi ja naispuoliseksi. Tässä muodossa esiintyy kaikki korkeampi elämä maan päällä. Harvoja poikkeuksia on kyllä ihmistenkin kohdalla. Ja ne asettavat käsityksen biologiassa itsensä ilmoittavasta Jumalasta kovalle koetukselle.”

Totunnaiset koordinaattitot uusiksi

Toinen Suomen kirkon vaikuttaja Martti Lindqvist on hänkin Juhani Rekolan ohella jo siirtynyt ajasta ikuisuuteen. Lindqvist sanoi kunnioittaneensa kirkon miehistä erityisesti Erkki Niinivaaraa ja Rekola.

Lindqvist kyseenalaisti kirkossa ja yhteiskunnassa ja myös omassa itsessään olevia ajatustottumuksia. Hän otti puolisonsa kanssa hiv-positiivisia ja aidsiin sairastuneita huomaansa. Tuohon aikaan aids oli paljon kohtalokkaampi sairaus kuin nykyään. Aluksi suurin osa hiv-positiivisista ja aidsiin sairastuneista oli homoseksuaaleja, joten koko sairaus leimattiin ”homosairaudeksi”. Martti Lindqvist

**Jokainen käsky saa
tällä voimansa
suuresta ja
viimeisestä käskystä:
”Rakasta Jumalaa
yli kaiken ja
lähimmäistä niin
kuin itseäsi.”**

astui hiv-positiivisten rinnalle ensin Suomessa, sitten Afrikan manteele.

Arkkipiispa Martti Simojoki tahtoi tutkituttaa kirkon kantaa homoseksuaalisuuteen. Kirkon tutkimuslaitoksessa Jouko Sihvo ja Lindqvist tekivät käytännössä selvityksen asiasta. Se sai kritiikkiä kirkon konservatiiveilta, mutta myös sukupuolivähemmistöjä puolustaneen Setan taholta. Lindqvist oli valmis kohtaamaan Setan kritiikin ja tarkistamaan kantaansa. Elinaikanaan hänestä tulikin homoseksuaalien näkyvin puolustaja kirkon piirissä.

Hän kohtasi myös transihmisten, transvestiittien ja transseksuaalien, elämäntilanteet. Jos homoseksuaalien kohtaaminen aiheutti hänelle ”pitkän kujanjuoksun omien ennakkoluulojen keskellä ja tunnemyllerryksessä”, niin työskennellessään transseksuaalien ja muiden transihmisten kanssa hän joutui vielä kerran kyseenalaistamaan ”lähes kaikki automatisoituneet koordinaattitot omassa päässään”. Hän tunsikin olleensa hukassa, kun mieleen iskostuneet sukupuolimääritykset eivät toimineet. Kuiten-

kin vähä vähältä avautuivat uudenlaiset tarinat ja merkitykset, joissa elämän kipu ja rikkaus tulivat elämän kohtaloissa vastaan.

Uhkaavatko homot heteroita?

Lindqvist kirjoitti Kotimaassa 1.3.2002, että kirkossa verrataan usein omaa ihannoitua teoriaa toisten kuviteltuun arkeen. Näin käy myös homojen koskevassa keskustelussa. Heteroseksuaalinen avioliitto piirretään yliveritaiseksi ja säröttömäksi idylliseksi säädettömän homosuhteen rinnalle. Harva rinnastus on hänen mukaansa niin epärealistinen ja onnto nyky-Suomessa.

Lindqvist jatkoi, että homoseksuaalit ovat miehiä ja naisia, joita on kirkomme kaikissa työntekijäryhmissä sekä sen vastuunkantajissa että aktiivijäsenissä. Heitä ei tarvitse keksiä mistään. Heillä on oma yksityiselämänsä, oma seksuaalisuutensa sekä omat onnistumisensa ja epäonnistumisensa. Hänen mielestään homot uhkaavat paljon vähemmän perheitä kuin heteroseksuaalit keskimäärin toistensa avioliittoja.

Hän kertoi Hengellisessä Kuukauslehdessä 1/2004: ”Kai sekin on osoitus Jumalan olemassaolosta ja hänen rakkaudestaan, että ihmiset uskovat kodikseen sen kirkon, jossa armosta saarnataan, vaikka juuri siellä on heitä tönitty, karsastettu ja kypälämäkeen käsketty. Ei sitä muuten voi selettää.”

Lindqvistin mukaan homoseksuaalit tarvitsevat kunnioitusta, ymmärrystä, tukea ja hyväksyntää. Hän otti myös kantaa kysymykseen homoparien siunaamisesta: ”On kaikki syy siunata heitä ja antaa heille mahdollisuus olla aidosti ja rehellisesti niitä ihmisiä, joita he todellisuudessa ovat. Mitä uskollisemmassa, turvallisemmassa ja rikkaammassa parisuhteessa he elävät, sitä enemmän on kaikilla aihetta iloon ja kiitokseen.” ■

Kuvat: Markku Turpela

Muskari valtaa alaa

EEVA-LIISA KOLONEN
KANTTORI,
ALAJÄRVEN SEURAKUNTA

Keväällä 2010 polkaistiin Alajärven seurakunnassa käyntiin toimintamuoto, joka oli elänyt allekirjoittaneen mielessä jo pitkään: kirkkomuskari aloitti toimintansa.

Alajärven seurakunnassa oli useita vuosia toiminut lapsikuoro, mutta se oli osoittanut pieniä hiipumisen merkkejä. Lisäksi varsinaista varhaisiän musiikkikasvatuksellista toimintaa ei seurakunnassa ollut, loistava lapsityö kylläkin. Niinpä musiikkityöstä vastaavat kanttorit **Eeva-Liisa Kolonen** ja **Ismo Pitkänen** päättivät, että musiikin varhaiskasvatukselle

seurakunnassa oli tehtävä jotakin, ja tuolloin leimahti molempien mielessä pitkään kytenyt ajatus täyteen liekkiin: nyt oli aika kokeilla uutta toimintamuotoa.

Historiaa

Musiikkileikkikoulutoiminnan pioneerina pidetään **Sirkka Valkola-Lainetta**, joka aloitti vuonna 1958 kotinsa lastenkarissa monipuoliseksi musiikkileikkikouluksi paisuneen toiminnan. Valkola-Laine kehitti oman, menestyksekkääksi osoittautuneen toimintamallinsa ruotsalaisten ja itävaltalaisen musiikkileikkikoulujen opetusmenetelmien pohjalta, ja tuli näin luoneeksi vahvan perustan koko suomalaisen musiikkileikkikoulujärjestelmän kehittymiselle. Valkola-Laine tarjosi opetusta kaikille halukkaille. Hänen pyrkimyksensä ei ollut tehdä lapsista taiteilijoita tai virtuoosia vaan herättää rakkaus

omaehtoiseen musiikin harrastamiseen. Hänen mukaansa kaikki lapset olivat yhtä musikaalisia.

Kuusikymmentäluvulla Sibelius-Akatemiassa opiskelleet musiikinopettajat alkoivat perustaa uusia musiikkileikkikouluja. Innostus levisi ympäri maata ja 1980-luvulle tultaessa musiikkileikkikouluja toimi koko maassa. Erityisesti vauvamuskarit ovat kasvattaneet tasaisesti suosiotaan.

Muskarit varhaisiän musiikkikasvatuksena

Kouluhallituksen (nyk. Opetushallituksen) opetussuunnitelmassa musiikkioppilaitoksille vuodelta 1987 määritellään musiikkioppilaitoksissa toimivien musiikkileikkikoulujen tehtävät. Yleistavoitteina ovat musiikillisen ja musikaalisen ilmaisutaidon kehittäminen, ohjaaminen tietoiseen musisointiin ja valmiuksien kehit-

täminen musiikkioppilaitoksissa ta-
pahtuvia musiikinopintoja varten.
Päämääränä on siis synnyttää myön-
teinen asenne musiikkia kohtaan ja
kehittää musiikillisia valmiuksia jo
ennen kouluikää. Lisäksi tärkeänä
elementtinä on lapsen emotionaalisen
ja sosiaalisen kehityksen tukeminen
ja niin muodoin lapsen koko persoo-
nallisuuden kehittäminen. Erinomai-
sen juhlavilta tuntuviin periaatteiden
takaa löytyy kuitenkin arjen pieniin
oivalluksiin perustuva, voimakkaas-
ti lapsikeskeinen, hoivaava ja läsnä
oleva työmuoto, jonka ydinajatuksena
on laulun ja kehonliikkeen yhdis-
täminen.

Unkarilainen säveltäjä, tutkija ja
pedagogi Zoltán Kodály (1882 – 1967)
loi musiikkikasvatusfilosofian, jonka
pohjalta muut musiikkikasvattajat
kehittivät Kodály-menetelmäksi kut-
sutun säveltäjäpailumetodiikan. Tämä
niin sanottu relatiiviseen solmisaa-
tioon perustuva metodi perustuu aja-
tukselle, että opitaan kuulemaan se,
minkä näkee ja näkemään se, minkä
kuulee. Tämän musiikkileikkikou-
luissa yleisesti sovellettavan menetel-
män mukaan laulaminen, oma ääni,
sen puhtaus sekä sisäisen kuulemisen
taito ovat erityisen tärkeitä musiikin
oppimisessa.

Muskarit seurakunnissa

Seurakuntien musiikkileikkikoulu-
toiminnan edelläkävijänä voidaan pi-
tää Tampereen seurakuntayhtymää,
jossa on järjestetty musiikkileikki-
koulutoimintaa 80-luvulta alkaen.

Seurakuntien muskarit ovat toimi-
neet usein paitsi Opetushallituksen
yleistavoitteiden myös kirkon musiik-
kikasvatuksen yleistavoitteesta käsin,
jonka mukaan ”Kirkon musiikkikas-
vatuksen tavoitteena on auttaa ihmis-
tä ymmärtämään musiikin merkitys
kirkossa, kokemaan musiikki tär-
keäksi kasvulleen kristittynä, ja löytä-
mään elämässään musiikillisen ilmai-

Alajärven seurakunnan touhukkaita muskarilaisia huoltajineen.

sun mahdollisuuksia” (Musiikkikas-
vatus seurakunnissa, 1987). Musiikki-
leikkikoulutoiminnassakin näkyy
näin kirkon erityisluonteinen olemus
ja tehtävä. Tämä lähenee myös Valko-
la-Laineen pioneerijatusta kaikkien
lasten musikaalisuudesta. Kirkko pa-
laa näin musikaalisuuden alkulähteil-
le, Jumalan kaikille ihmisille anta-
maan luomislahjaan.

Kirkkomuskari arjessa

Periaatteista konkretiaan päästään
luomalla katsaus hiljan ilmestyneeseen,

seen, **Mari Torri-Tuomisen** toimit-
tamaan **Kirkkomuskari**-teokseen.
Kirja pohjautuu kirkkovuoden kul-
kuun, joskin kirkkovuoden teemat
on muunnettu paremmin lapsen
maailmaan sopiviksi: Muskarivuosi
alkaa syksyn simpukka-teemalla,
joka kuvaa lapsen omaa ainutlaa-
tuisuutta Jumalan luomana olentona
ja päättyy Pyhän Hengen symboliin,
Kyyhkyyseen. Vuoden aikana kulje-
taan siis matka oman minän tutkiske-
lusta ympäröivään maailmaan, lähei-
siin, Jeesuksen syntymään, kasteeseen

”Jos kaikki lapset eivät pääse muskarin luo, voisiko muskari mennä kaikkien lasten luo?”

jen alkukeskustelujen jälkeen saatiin kuitenkin aikaan kolme ryhmää, joista kaksi oli perheryhmiä ja kolmas 3–5-vuotiaiden ryhmä. Myös koontumisajat päätettiin vanhempien toivomusten mukaisesti, ja niinpä kellonajoiksi vakiintuivat klo 10, 18 ja 18.40 keskiviikkoisin. Muskaritaapaamisissa ohjenuorana ja ideapankkina toimi oivallisesti tuore Kirkkomuskari-teos. Yhä enemmän alkoi kuitenkin kuulua vanhempien kommentteja siitä, kuinka surullista on, etteivät kaikki halukkaat pääse osalliseksi musiikkileikkikoulutoiminnasta. Vanhemmat esittivät erilaisia vaihtoehtoja muskarin toimintatavoiksi ja lopulta syttyi allekirjoittaneen päässä lamppu: jos kaikki lapset eivät pääse muskarin luo, voisiko muskari mennä kaikkien lasten luo? Ajatus Vierailumuskarista oli syntynyt!

Jospa muskariopettaja kiertäisi päivähoitopaikoissa niin, että kaikki lapset pääsisivät muskariin kerran viikossa... Silloin toteutuisi vanha, jo perustuslakiimme kirjattu ajatus kaikille lapsille tasapuolisesti annettavasta varhaisiän musiikkikasvatuksesta (lain alkuperäinen sanamuoto mainitsee sivistyksen ja kulttuurin). Silloin palaisimme myös Lutherin jalanjäljille – Luther opetti laulun ja soiton avulla lapsille kristinuskon periaatteita ja Raamattua. Tätä kirjoitettaessa haaveet vierailevasta muskarista ovat vahvassa myötätulessa, joskin vielä suunnitteluasteella. Seuraava askel on päättäjien vakuuttaminen kaikille yhteisen varhaisiän musiikkikasvatuksen tarpeellisuudesta ja siunauksellisuudesta seurakunnassamme. ■

ja lopulta ristin sovitustyöhön ja seurakunnan syntymiseen. Kirja sisältää paljon uusia lauluja, runoja ja erilaisia toimintavinkkejä ja leikkejä aina kulloisenkin teeman mukaan. Aivan aloitteleva muskariopettajakin pääsee helposti jyvälle kupletin juonesta tutustumalla valmiisiin tuntisuunnitelmiin, joita kirjassa on jokaista teemaa kohden pari kappaletta. Suunnitelmat ovat kokeneiden muskariopettajien käsialaa, joten niin musiikkileikkikoulun opetukselliset kuin kirkon musiikkikasvatuksen erityisluonteit-

set tavoitteet tulevat huomioiduiksi. Vanhoille muskarikonkareillekin kirja toimii varmasti oivana työkalupakkina – hyvin järjestetty aineisto antaa uusia virikkeitä.

Muskari rantautuu seurakuntaan

Kun puskaradio pääsi Alajärvellä vauhtiin, oli touhukkaiden muskarilaisten määrä lopulta niin valtava, että tuoreen muskariopettajan mielessä heräsi jo huoli resurssien riittävyydestä – niin aineellisten kuin henkistenkin! Vanhempien kanssa käyty-

Löydyt googlesta,

HELKA PÄRSSINEN
PROJEKTISUUNNITTELIJA,
VARHAISKASVATUKSEN
VERKKOTYÖ, HENGELLINEN
ELÄMÄ VERKOSSA -HANKE

Totuudesta ja oikeassa olemisesta voidaan olla montaa mieltä, mutta melko tuoreen tutkimuksen mukaan asiaa pidetään sitä todempaan, mitä ylempänä se näkyy Googlen haussa.

Teinin oli pakko saada kuiturastat. Ne ovat sellaiset muovihiuksista tehdyt pötkylät, jotka ommellaan omiin hiuksiin ja saadaan muutamassa tunnissa takatukka painavaksi ja hankalaksi. Mutta pakko mikä pakko, ja jos vanhempana aikoo säilyttää vakuuttavan neuvotteluaseman, on silloin tällöin paras suostua näihin tärkeisiin hankkeisiin varsinkin, kun nuori aikoi maksaa virityksen itse.

Hakukone Google tiesi kertoa, että Turussa eräs kotikampaaja tekee kuiturastoja kohtuuhinnoilla. Ei muuta kuin sinne. Oli kampaaja ihmeissään: ”Miksi ihmeessä Espoosta asti Turkuun, kai Espoossakin joku osaa hiuksia laittaa?” Syyksi kerroimme, että ei löytynyt netistä espoolaisia, joten heitä ei sitten ollut teinille oikeasti olemassakaan. Kampaajamme kertoi, että hän saa 90 % asiakkaistaan hyvien hakukoneoptimoitujen verkkosivujensa ansiosta ja Facebookin kautta. Yksi asiakas oli kyllä kerran tullut kalliin lehti-ilmoituksen perusteella. Voisiko tällä tarinalla olla jotain opetettavaa meidän hengellisen elämämme edistämisessä?

Mitä siellä tehdään

Erityisesti mediamaailma on nyt siihen malliin kallellaan, että vanhemmat ovat oppineet paljon lapsiltaan. Suomessa netin käyttö ei voi nuorten parissa enää lisääntyä, koska noin sadasta prosentista on vaikea enää lukua korottaa. Suosituimmat nuorten käyttämät yhteisöisivut ovat Irc-Galleria, ii2 ja Kuvake.net. Niihin ladataan

kuvia ja videoita, keskustellaan, saadaan ja annetaan vertaistukea sekä pidetään hauskaa. Lapset ja nuoret ovat siis erittäin harjaantuneita sisällöntuottajia nettiin, samoin kuin monien vanhemmat. Miten on sinun seurakuntasi verkkosivujen laita? Näkökö osaavien, aktiivisten seurakuntalaistesi asiantuntemus siellä? Ihmiset ovat verkossa paljolti juttelemassa ja viihtymässä. Missä sinun seurakuntasi lapset, perheet ja nuoret viihtyvät?

Tällaisia tilastotietoja lueskelin viime keväältä, voivatkohan vielä olla totta vai vanhentuneina jo liian pieniä lukuja: Yli puolet maailman ihmisistä on alle kolmekymmppisiä. Netin yhteisöpalveluja käyttää yli 70 % EU-alueen nuorista, pelibisnes on ohittanut musiikkibisneksen rahantekokoneena. Ainakin Amerikoissa joka kolmas 18–34-vuotias nainen avaa Facebookin aamulla ensimmäiseksi ennen muita aamutoimia. Jos Naamakirja olisi maa, sitä kansoitettumpia olisivat vain Kiina ja Intia. Suomessa 40 % netin käyttäjistä on Facebookissa. YouTubeen ladataan joka minuutti 24 tuntia videoita...

Mitä sitten tapahtuu

Seurakuntasi fanisivu tulee Facebookiin jossakin vaiheessa, perustit sen sinne tai et. Erästä kahvilaketjua kiinnosti tietää, kuinka paljon fanisivu oli edistänyt bisnestä. Tutkimuksen tulokseksi tuli, että fanisivun jäsenet olivat lähes puolet lojaalimpia ja kävivät kuukausittain melkein puolet useammin firman kuppiloissa kuin muut asiakkaat. Sosiaalisessa mediassa ihmisten tarpeet saadaan pa-

siis olet

Verkossa ei tarvitse tyytyä aina samaan naamaan.

remmin esille, kun vaan kysytään ja annetaan heidän kertoa. Myös viestinnän ammattilaiset seuraavat paljon sosiaalista mediaa ja monet lehtijutut tehdään pelkästään googlettamalla.

Teinillä on ne rastat vieläkin, vaikka yleensä hän vaihtaa kampausta tai ainakin väriä kuukauden välein. ■

”Jos Naamakirja olisi maa, sitä kansoitettumpia olisivat vain Kiina ja Intia.”

Pyhäkoulusattumia

LAPSUUDEN PYHÄKOULUSSA

Someron Lautelan kylässä sattui tämän tästä mukavia juttuja. Keskellä heleintä kesäpyhää istuimme nurmikolla. Opettaja kehotti rukoilemaan kunnes huomasi lehmien karanneen. ”Rukous loppu, ja nyt joka ikinen iikka lähtee ajamaan lehmiä aitaukseen. Saatte sen jälkeen piirakkaa mehun kera.” Ja kyllä se maistui lapsille, joista osa lähenteli jo rippikouluikää.

”Rukous loppu,
ja nyt joka ikinen
iikka lähtee ajamaan
lehmiä aitaukseen.”

ERÄÄN KERRAN heinäkuisena hellepäivänä kavereitten kanssa todettiin, että Kiikalan lentokentällä on näytös. Pyhäkoulusta me isot pojat kävelimme noin 15 kilometriä lentokentälle. Aidan raosta katselimme lentonäytöstä. Paluumatkalla jano yllätti rahattomat pojat. Päätettiin poiketa isosta talosta hakemaan vettä janoon. Kyseessä oli Kiikalan pappila, ja kun pappi virka-asussaan käveli vastaan, niin me pinkaisimme pakoon. Pitkien kilometrien jälkeen tulimme pyhäkoulupaikkaan nälkäisinä ja janoisina. Melkoinen saavutus 13–14-vuoden ikäisiltä. Sain kuulla, että piiskan kanssa minua odotetaan kotiin. Oli jo varsin myöhäinen ilta.

Kuinka ollakaan joku mies tuli kyselemään suoturve ”pehkun” ostamista. Kun tiesin sitä tavaraa meillä olevan, niin heti sanoin, että mennään meille, varmaan vanhemmat tekevät kaupat.

Kaupat syntyivät, ja sillä aikaa ahmin perunasopan lähes tyhjiin. Lentonäytösmatkasta ei ollut koskaan puhetta. Kauppa se on joka kannattaa ja sulkee ihmisten suut kiukulta.

PYHÄKOULUN opettajamme oli ostanut ensimmäisen autonsa. Hän ei voinut olla kehumatta ajokkia. Tosin hän kertoi, että enkeleitä tarvitaan ajon aikana niin auton vierellä kuin yläpuolellakin ja jopa auton alla. Siten päästään turvallisesti kotiin. Kuuntelimme tarkkaan selostusta, kunnes eräs pojista rupesi ihmettelemään asiaa. ”Varmaankin opettaja tarvitsee enkelin auton vierelle ja yläpuolelle, ettei ajaisi ojaan.” Mutta sitten poika ihmetteli pitkään ja tiiviisti, että mitä ihmettä se enkeli siellä

auton alla tekee. Sitä hän ei ymmärrä. Niinpä opettaja jätti autonsa ja enkelensä esittelyn siihen.

TEOLOGIAN YLIOPIILAANA

pidin muutaman pyhäkoulun Alppilan kirkolla Helsingissä. Hyvän paimenen sunnuntaina puhuttiin lampaista. ”Ja mikähän se Jeesus on”, kysäisin ja odotin paimen-sanaa. Silloin eräs oppilaista ihmettelemään, että hän ei ole kuullut Jeesusta sanottavan pässiksi. Ja jatkoi, että joskus isä suutuksissaan sanoo häntä pässinpääksi. Siihen loppui minun juttuni paimenista ja lampaista ja ruvettiin laulamaan. ■

RISTO AHTI

KIRKKOHERRA, YPÄJÄ

NUPIT KOILLISEEN!

JOUKO ALA-PRINKKILÄ

KIRKKOHERRA, KAUAHOEN SEURAKUNTA
jouko.ala-prinkkila@evl.fi

Virkavapaan lähe-
tessä loppuaan olen
miettinyt sopivaa
työasennetta. Millai-
seen asentoon nuppinsa sää-
täisi? Voisihan sitä aloittaa
varovasti laittamalla nupit
lounaaseen. Silloin olisi mi-
nimaalisesti ääntä, kuvaa ja
liikettä. Kun nupit olisivat
lounaassa, niin jäisi enem-
män aikaa syödä lounasta.

Voisihan sitä aloittaa myös räväkästi laittamalla nupit
kaakkoon. Silloin olisi maksimaalisesti ääntä, kuvaa ja
liikettä. Kun nupit olisivat kaakossa, niin lounastakin
syötäisiin vasta päivällisaikaan. Kumminkin työelämän
ääriasennot rasittavat kuitenkin pitkässä juoksussa koh-
tuuttomasti joko itseä tai muita.

Koska seurakuntatyö on hengellistä työtä, niin sopivaa
nupin asentoa kannattaa tarkastella myös teologisesta
näkökulmasta. Teologisin perustein etelä on täysin pois-
suljettu. Silloinhan katseltaisiin suoraan alaspäin ja työ-
näyt tulisivat aivan vääärältä työnantajalta. Jäljelle jäävät
siis pääilmansuunnista länsi, pohjoinen ja itä sekä väli-
ilmansuunnista luode ja koillinen. Näistä voidaan heti
karsia pois länsi ja luode, sillä meidän odotamme työnan-
tajaamme saapuvaksi idän eikä lännen suunnalta. Em-
me tietenkään halua olla selkä työnantajaamme päin,
kun hän tulee luoksemme.

Mutta mikä olisi sopiva säätöasento jäljellä olevista il-
mansuunnista? Voisiko se olla pohjoinen? Nuppi kohti
taivasta kuulostaa kyllä hurskaalta, mutta eteenpäin kul-
keminen on siinä asennossa hankalaa. Seurauksena saat-
taa olla törmäyksiä työelämän realiteetteihin ja kipeitä
kohtaamisia työtovereiden ja seurakuntalaisten kanssa.
Säädetäänkö siis nupit kohti itää? Kuulostaa kyllä tule-

vaisuuteen suuntautumiselta, mutta meidänhän pitäisi
suuntautua paitsi eteenpäin myös ylöspäin. Niinpä jäljel-
le jää vain yksi vaihtoehto: Nupit koilliseen, kohti tule-
vaisuutta ja taivasta.

Nupit koilliseen on hyvä perusasenne myös käytännöl-
lisestä näkökulmasta. Siitä asennosta on hyvä säätää työ-
tahtia tarvittaessa molempiin suuntiin. Eihän hengellinen
työ ole mitään pakkotahtista liukuhihnatyötä, jota pitäi-
si tehdä vain yhdessä asennossa ja yhdellä nopeudella.
Nupit koilliseen on hyvä perusasenne paitsi työtahdin
myös työnäyn suhteen. Silloin omaa työnäkyä ei ole viri-
tetty sellaisiin ääriasentoihin, joissa yhteys työtovereihin
ja seurakunnan perustehtävään katkeaa. Eihän hengelli-
nen työ ole yksinäistä yrittämistä ja sooloilevaa suoritta-
mista, vaan yhdessä katselemista, tekemistä ja lepäämis-
tä. Herran suuntaan, Herran kanssa ja Herran tähden.

”Eihän hengellinen työ ole
yksinäistä yrittämistä ja
sooloilevaa suorittamista,
vaan yhdessä katselemista,
tekemistä ja lepäämistä.”

Virkavapaalla olen oppinut itseäni viisaammilta, että
meidän Taivaallinen työnantajamme osaa vääntää erin-
omaisesti mitä erilaisimpia nuppeja työmaallaan. Hän
nimittäin osaa hienosäätää maailmankaikkeutemme lu-
kuisia reunaehdot äärimmäisellä tarkkuudella toisiinsa
sopiviksi. Ilman tällaista hienosäätöä ei olisi olemassa
älyllistä elämää tuottavaa maailmankaikkeutta eikä mei-
täkään (olettaen tietenkin, että kirkkomme työntekijät
edustavat älyllistä elämää). Voisiko olla niin, että maail-
mankaikkeutemme nupit osoittavat koilliseen, kohti tu-
levaisuutta ja Jumalaa? ■

28.11.

KUNINKAASI TULEE NÖYRÄNÄ

1. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: valkoinen

Mk. 11:1 – 10

Virret: 2, 729, 15, 6, (9), 4: 8, 9

Muuta musiikkia: Simojoki/Kaskinen: Palmunlehtiin peittyy maa (Jumis, PPT 17), 1400-l./Nilsson: Hän saapuu keskellemme (RV 110), Salminen: Taas sytytämme kynttilän (LR 43), Taize: Siunattu Hän (T 18)

Valmistu Herran kansa nyt vastaanottamaan

KATI ELORANTA

Ensimmäinen adventti aloittaa uuden kirkkovuoden ja adventista alkaa myös joulun odotus. Ensimmäinen adventtikynttilä sytytetään, hoosianna veistään ja jollain tavalla, tämän juhlan myötä, elämässä on taas ainakin hetken toivoa ja valoa.

Lähestyvän joulun kunniaksi Jeesus ratsastaa jälleen aasilla Jerusalemiin. Ensimmäisen adventin näkökulma ratsastamiseen on kuitenkin tietyllä tapaa erilainen kuin palmusunnuntain, vaikka joulu saakin merkityksensä vasta pääsiäisen tapahtumien valossa. Adventina Jeesus ei ratsasta kärsimään ja kuolemaan, vaan ihmisten luokse ja sydämiin. Me odotamme Herramme tulemistä. Ainakaan tältä saarnaajalta ei löydy mitään uutta näkökulmaa adventin saarnaan, mutta ehkei uutta välttämättä tarvitakaan. Adventin jumalanpalveluksessa perinteillä on tärkeä merkitys, joten jospa myös perinteinen saarnakin kelpaa.

Tässä toivossa eläen muutama perinteinen näkökulma tekstiin ja pyhään:

Adventista alkaa monessa kodissa erilainen joulun valmistelu. Toisinaan iloiseen valmisteluun liittyy myös yllättävän paljon pakkoja ja velvollisuuksia. Jotkut hösäyvät liikaa ja uupuvat, jotkut liian vähän ja kantavat siitä turhaa syyllisyyttä jne. Mutta kun kerran Jeesukselle kelpasi aasi ratsuksi, kelpaa hänelle myös meidän joulumme, juuri sellaisena kuin se meille tulee ja me sitä juhlimme. Adventtiin ja jouluun ei liity Jumalan puolelta minkäänlaisia pakkoja tai velvollisuuksia.

Adventti ja joulu myös saapuvat, vaikka oma elämämme olisi kuinka kesken ja täynnä ristiriitoja. Aasilla ratsastava

Jeesus tuntee ihmisen elämän, sen erilaiset koukerot ja kipupisteet ja vakuuttaa, ettei ketään jätetä osattomaksi. Herra itse saapuu meidän luoksemme. Hän saapuu keskeneräisyytemme, epäilyksemme, pelkomme, kiireemme ja arkemme keskelle ja vakuuttaa, että kaikki ovat juhlassa mukana, tuntuu miltä tuntuu.

Ensimmäinen adventti myös julistaa Jeesuksen kuninkuutta. Mutta Kristus-kuningas on erilainen kuningas. Ei kruunua eikä valtikkaa. Hän saapuu luoksemme vaatimatonta, miltei huomaamattomasti, kahden miehen taluttamalla aasinvarsalla matalana ratsastaen. Hän on nöyrä kuningas. Mutta ei nöyrä niin kuin alistuva tai itseään vähättelevä, nöyristelevä ihminen. Adventin kuningas Jeesuksen nöyryys ei ole tällaista. Hänen nöyryytensä oli ja on rehellistä ja totuudellista. Hän tiesi oman tehtävänsä, eikä tätä tietoisuutta voinut mikään ulkonainen horjuttaa. Hän suostui kulkemaan sen tien, jonka Jumala oli hänelle antanut. Hän suostui kärsimään ja kuolemaan ihmisten syntien tähden. Tällainen nöyryys ei ole heikkoutta vaan suurta vahvuutta.

”Armollisuuden sanomaa pitää jakaa, mutta iloa ei saa tappaa ihmisten sydämistä.”

Kun adventti julistaa, että Jeesus tulee keskellemme, se on lupaus meille siitä, ettei meidän tarvitse etsiä häntä ja juosta hänen perässään. Hän etsii meitä ja tulee luoksemme. Mutta Jeesuksen tuloon on kuitenkin valmistauduttava. Siksi adventti kutsuu meitä paastoamaan. Jeesuksen tuloon valmistautuminen on ennen kaikkea sydämen asia. On raivattava pois sydämen esteitä, karsittava pois kaikki epäolennainen, jotta joulun sanoma, Jeesus, voisi löytää paikkansa elämässämme. Mutta ei paaston tarvitse tarkoittaa sitä, ettei saisi hössöttää, jos siltä tuntuu. Tai ettei saisi iloita, nauraa, odottaa ja valmistella. Tärkeintä on, että sydän valmistautuu. Iloa ei saa tappaa arvostelevalla kritiikillä. Armollisuuden sanomaa pitää jakaa, mutta iloa ei saa tappaa ihmisten sydämistä.

Ja vielä yksi näkökulma. Adventina meidän tehtävämme on myös sytyttellä toivon kynttilöitä heille, joiden omat voimat ovat vähissä. Meidän apuamme tarvitaan siellä, missä on surua, yksinäisyyttä, hätää ja toivottomuutta, sillä Kristus saapuu luoksemme lähimmäistemme hädässä ja tuskassa, nälässä ja vilussa. ■

5.12.

KUNINKAASI TULEE KUNNIASSA

2. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 12:35 – 40

Virret: 11, -, 8: 1-5, 160, (151), 5: 6

Muuta musiikkia: Bach/Veselovius: Rakkahin Jeesus (mm. HH 53), Lat. keskiajalta: Oi saavu jo Immanuel (RV 423), Holmen/Miettinen: Maranata (UM 14, PPT), Laaksonen/Raittila: Kaikki odotus ja kaipaus täyttyy (UM 77)

Kalaksi kalojen joukkoon

KATI KEMPPAINEN

Jeesus tulee, oletko valmis?” Tätä kysymystä viljeltiin usein ollessani seurakuntanuorissa kauan sitten. Hie-raisin silmiäni, kun näin useammankin kerran samansisältöisiä julisteita liikkeussani Itä- ja Keski-Suomessa viime kesänä. Muistan miten kysymys silloin aikanaan herätti ahdistusta nuorena mielessä ja pelkoa maailmanlopusta – ja samaan aikaan jotakin tuohtumuksen tapaista julisteiden levittäjää kohtaan. Nyt häivähti nostalgia: viesti suoraan nuoruudesta. Se myös puhutteli: Jeesuksen toinen tuleminen ei tapahtunut 1980-luvulla, ei taida tapahtua 2010-luvullakaan (tai mistäpä sen tietää?), mutta nyt kuulen kysymyksessä ennemminkin kaipausta ja lupausta tulevasta hyvästä kuin uhkaa tai pelotetta.

Miten Jeesuksen tulemiseen pitäisi suhtautua? Nuorena toivoin, ettei hän tulisi ainakaan kovin pian, että ennättäisin elää ensin. En myöskään ollut kovin varma siitä, miten minun kävisi: joutuisinko vuohien vai lampaiden puolelle. Nämä kysymykset luonnollisesti alkavat velloa mielessä, kun tarkastelu on ihmislähtöistä. Tämähän on turhan usein se näkökulma, kun pohditaan uskoa: keskiössä olen minä, minun kelpaavuuteni, hurskauteni ja Jumala-suhteeni.

Asia alkaa kuitenkin saada toisia ulottuvuuksia, kun näkökulma käännetään Jumala-lähtöiseksi. Sen sijaan, että puhuisimme ihmisen henkilökohtaisesta jumalasuhteesta, voitaisiin myös puhua Jumalan henkilökohtaisesta ihmis-suhteesta. Tästä näkökulmasta Jeesuksen tuleminen on käsittämättömän mahtava juttu, koko universumin, sen historian, nykyisyyden ja tulevaisuuden polttopiste. Siis kuinka?

Kirjassaan ”Tuntematon Jeesus” Philip Yancey vertaa ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta akvaarioon. Philipillä oli akvaario, johon hän suhtautui hyvin tunnollisesti. Hän teki kaikkensa kalojen hyvinvoinnin eteen, piti niiden elinympäristön puhtaana, tarkkaili veden laatua ja ruokki kaloja säännöllisesti. Silti kalat eivät oppineet tunnistamaan isäntäänsä, saati rakastamaan häntä. Päinvastoin: aina kun hänen varjonsa häivähti akvaarion yllä, kalat pakenivat kauhuissaan lähimpään piilopaikkaansa. Isännän hyvää tarkoittavat toimet eivät kenneet välittymään kaloille, vaan ainoa tunne, jota ne osoittivat hyväntekijäänsä ja omistajaansa kohtaan, oli pelko. Kaloille Philip oli jotakin täysin käsittämätöntä, pelottavaa ja ulkopuolista. Kaloille Philip oli Jumala. Ainoa keino saavuttaa kalojen luottamus ja päästä kommunikoimaan niiden kanssa olisi tulla kalaksi itsekin, alkaa elää samassa akvaariossa ja suostua samojen lainalaisuuksien alle kuin nämä.

Säikyt kalat suljetussa akvaariossaan ottaisivat viestejä vastaan vain toiselta kalalta. Näin tapahtui Jumalan universumissa: ihmisen ja Jumalan välinen kuilu voitiin kuroa umpeen vain siten, että Jumala tuli ihmiseksi. Ihminen ei voi tulla Jumalaksi, joten Jumala tuli ihmiseksi. Tätä asiaa saa pappi toistaa uransa aikana loputtomiin, ja aina viesti ei tunnu kovin tuoreelta tai innostavalta. Usein pappi itsekin unohtaa, miten huikeasta asiasta on kysymys. Jeesuksen tulemiset, sekä ensimmäinen että toinen, eivät aina muistu mieleen, eivätkä elähdytä sielua niin kuin niiden kuuluisi. Mutta tässä on nyt adventin aikana hyvä tehdä parannus: Jeesus tuli, koska Jumalalla oli pakottava tarve päästä lähelle ihmistä ja korjata syntyinlankeemuksessa vaurioitunut suhde. Jumalalla on huikea suunnitelma ihmiskunnan pelastamiseksi, ja nyt on toimeenpanon aika.

Jeesuksen syntymä maan päälle on kuitenkin hyvin vaatimaton tapahtuma. Siinä päähenkilöinä ovat keskenkasvuinen, ennen aikaan raskaaksi tullut tyttönen ja hänen miehensä, jonka täytyi näyttää maailman silmissä hyväuskoiselta hölmöltä. On avuton lapsi, jonka henkeä uhataan. On kodittomuutta, pakolaisuutta ja paljon kaikkea muuta. Näin karusti ja ahtaasti Jumalan oli paras tulla maailmaan: kalaksi kalojen joukkoon, ettei kenenkään tarvitsisi pelästyä.

Entä Jeesuksen toinen tuleminen sitten? Sen luvataan olevan näyttävä tapahtuma, kuninkaan paluu, joka ei jää huomaamatta keneltäkään. En edelleenkään osaa suhtautua huolettomasti tähän skenaarioon: minun on vaikea kuvitella, millaista se on. Jesaja kyllä lupaa, että Jeesuksen tuleminen on ilon ja vapauden päivä, ja silloin puhkeavat vedet autiomaahan. Tule siis, Herra Jeesus! ■

6.12.

KIITOS ISÄNMAASTA

ITSENÄISYYSPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 8:31 - 36 tai Mt. 20:25 – 28

Virret: 584, 475: 4, 577: 1-5; 9, 603, (231), 578:1

Muuta musiikkia: Vikström: Siunaa Suomen maa (UM, PPT 162), Heikkilä: Liian kylmät tuulet (SM, NSV 2010/ 25), Trad./Juteini: Täällä Pohjantähden alla sekä Hannikainen/Juteini: Kotomaamme (HH 72 ja 66), Heikkilä:Niin kuin on hanki valkoinen (SM 12)

Suurin on palvelija

KALERVO SALO

Itsenäisyyspäivän saarnatekstin voi valita. Lähden parhaiten itsenäisyyspäivän saarnan pohjaksi soveltuvasta Matteuksen tekstistä.

Teksti alkaa keskeltä kertomusta. Saarnaajan on syytä tutustua kokonaisuuteen (Mt. 20:20 – 28). Tilanne on mietetön. Jeesus juuri puhuu kuolemastaan (Mt. 20:17 – 19), ja heti tämän jälkeen kaksi opetuslapsista tai ainakin heidän äitinsä osoittaa normaalien käyttäytymissääntöjen puutetta. Nämä oppilaat halusivat istua tuonpuoleisuudessa parhaila paikoilla ja samalla hallita maailmankaikkeutta. He halusivat kosmistaa valtaa, tulla lähes Jumalan kaltaisiksi. Poikien ja heidän äitinsä pyyntö on inhimillinen, mutta samalla merkki heikkoudesta ja arvostelukyvyn puutteesta.

Tätä käyttäytymistä löytyy suomalaisilta työpaikoilta ja muista yhteisöistä. Joukossamme vaikuttaa ihmisiä, jotka vain tahtovat tietyt johtajan taloudelliset ja sosiaaliset edut elämäänsä helpottamaan ilman aseman mukanaan tuomaa työtä ja vastuuta. Ehkä myös kyvyt ja taidot puuttuvat.

Muut opetuslapset toki hermostuivat moisesta käytöksestä. Suuttumuksen syytä ei tekstissä selitetä. Olisivatko hekin tahtoneet hallitsijan paikat itselleen? Vai pitivätkö he tällaista pyrkimäistä käytöstä tuomittavana? Joka tapauksessa opetuslapsijoukko näyttää käyttäytyvän kuin lastentarhan lapset.

Itsenäisyyspäivä ja Matteuksen saarnateksti johtaa ajatukset isänmaahan ja vallankäyttöön. Pohjimmiltaan valtiiovallan ja sen ylimpien päättäjien tehtävänä on toimia kansan palvelijana. Jopa sanan ministeri (lat. minister) alkuperäisenä merkityksenä on nimenomaan ”palvelija”. Ministerikin on siis kansan palveluksessa tehden työtään sen

hyväksi. Ahkeraa ja omia vaivoja säästämättä tehtyä työtä toisen hyväksi on syytä arvostaa, vaikka ei aina kaikista ratkaisuista olisi samaa mieltä.

On toki selvää, että kaikki johtaminen on inhimillistä toimintaa. Aina ratkaisut eivät ole parhaita mahdollisia. Joskus erityisesti jälkikäteen on helppo nähdä, että toisenlaisen toimintamallin valinta olisi tuonut paremman lopputuloksen. Toisinaan inhimillinen omaneduntavoittelu ja halu toimia yhteisen hyvän eteen sekoittuvat tavalla, jossa hyvän ja pahan erottaminen on haasteellista.

Monissa seurakunnissa on tapana, että partiolaiset antavat itsenäisyyspäivänä kirkossa valansa. Tähän tekstin palvelun teemaan on näissä tilaisuuksissa saarnassa helppo liittyä. Partiolainen sitoutuu tekemään hyvää ja auttamaan. Hän ”on valmis” silloin, kun apua tarvitaan.

Jeesus opettaa, että kristittyjen joukossa hallitsija ei voi toimia itsevaltiaan kuninkaan tavoin. Pikemminkin suurin ottaa diakonin (palvelijan) tai orjan roolin. Hän avustaa toisia pyyteettömästi, missä ikinä toinen apua tarvitseekaan. Palvelija tai orja ei pidä mitään tehtävää liian vähäpätöisenä. Jeesus kutsuu auttajaa kaikista suurimmaksi.

Jeesus asettaa itsensä johtamistehtävän esikuvaksi. Hän ei ole tullut siksi, että ihmiset voisivat tehdä hänelle palveluksia. Toki monet häntä auttoivat. Toiset kutsuivat hänet aterioimaan kotiinsa. Jotkut avustivat häntä varoillaan (Lk. 8:1 – 3). Joku voiteli hänen jalkansa (Lk. 7:36 – 50; Jh. 12:1 – 11) tai hoiti hautaukseen liittyvät tarpeelliset asiat. Joskus jopa enkelit palvelivat häntä (Mt. 4:11).

Pääsääntöisesti Jeesus kuitenkin palveli toisia ihmisiä opettamalla vertauksin Jumalan valtakunnasta, parantamalla sairaita ja osoittamalla omilla teoillaan (esim. aterioimalla syntisten kanssa), että Jumalan valtakunta on tullut ihmisiä lähelle. Tässä oli Jeesuksen palvelutehtävä, hänen diakoniansa (kr. diakonia-sana eri muodoissa usein tekstissä).

Suurin Jeesuksen palvelutehtävistä muodostui hänen riskikuolemastaan. Sovituskuoleman ajatus ei esiinny kovin usein synoptisissa evankeliumeissa. Tässä on Matteuksen kohdista toinen, jossa se esiintyy. Toinen löytyy ehtoollis-tekstistä, jossa Matteus on selventänyt Markuksen sanamuotoa sovituskuleman suuntaan (Mt. 26:28 lisäys veren vuodattamisesta ”syntien anteeksiantamiseksi”). Mikä voikaan olla suurempi palvelutehtävä kuin antaa henkensä toisen ihmisen puolesta, kuten Jeesus teki pelastaakseen ihmiskunnan. ■

”Kristittyjen joukossa hallitsija ei voi toimia itsevaltiaan kuninkaan tavoin.”

12.12.

TEHKÄÄ TIE KUNINKAALLE

3. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt.11: 11 - 19

Virret: -, 12, 266, (742, säv. Löytty), 751: 1, 5

Muuta musiikkia: Löytty/Ikola: Ääni huutaa (SV 276), Robertson/Sunden: Rannalla mies outo seisoo (RV 426), Trad, sov. Kuorikoski/W. Malmivaara: Koska valaissee kointähtönen (HH 65), Laaksonen/Kaskinen: Saavu valo (100K, PPT 20)

Johanneksen joulupaasto

TIINA REINIKAINEN

Kerrotaan, että kirkossa vietetään nyt adventtipaastoa. Sen voi ihan nähdäkin! Kirkkosali ja pappi on puettu violettiin väriin. Kunniaa ja kiitosvirttä ei lauleta ja pyhän raamatullisena aiheena on Johannes Kastaja. Pappi ja kanttori vaikuttavat tavallista vaitonaisuimmilta. Samaa voi sanoa kirkkokansastakin. Kun katson tarkemmin, huomaan, ettei se ole mikään ihme – eihän sitä ole paljon paikallakaan.

Messun jälkeen avaan oven seurakuntasaliin. Väkeä on tupa täynnä ja puheen pulputus sen mukaista. Täällä ei lauletaakaan äskeisiä adventtivirsiä, vaan oikeita joululauluja. Pöydissä höyryävät puurokattilat ja tarjottimilla odottavat syöjiään piparit ja tortut. Vain emäntä vaikuttaa jotenkin loppuun puserretulta. Mietin, kehtaanko tuoda askeetin Johannes Kastajan tänne? Tämä ei taida olla muillekaan joulupaastonsa vakavasti ottaville tiukkapipoille. Entä kummassa juhlassa Jeesus sitten istuisi? Siinä missä Johannes oli erakko ja askeetti, seurusteli Jeesus ihmisten kanssa, söi ja joi.

Jumalan pelastushistoriassa Johannes oli juhlan valmistaja, Jeesus sen täyttymys ja varsinainen aihe. Vaikka heillä oli eri tehtävä ja he erosivat monella muullakin tavalla toisistaan, heillä oli myös paljon yhteistä. Jo Johanneksesta alkaen murtautui esiin Jumalan valtakunnan ilo, rauha ja oikeudenmukaisuus, mikä Jeesuksen elämässä ja työssä kasvoi täyteen mittaansa. Molempien elämäntalaloissa näkyy, kuinka tuon valtakunnan hintana oli risti ja kärsimys. Molemmat joutuivat ihmisten torjumiksi ja hylkäämiksi.

Johanneksen kerrotaan valmistautuneen tehtäväänsä Jeesuksen edelläkävijänä autiomaassa, tuossa koettelemusten,

mutta myös Jumalan kohtaamisen paikassa. Hän kuului todennäköisesti siellä eläneeseen essealaisten yhteisöön, johon vanhemmat olivat hänet lähettäneet. Tästä kamelinkarvaan pukeutuneesta heinäsiirkojen syöjästä tulikin tinkimättömän totuuden puhuja, joka saarnasi kääntymystä ja sydämen muutosta.

Johanneksesta on kuitenkin usein unohdettu se, että hän oli myös yhteiskunnallinen vaikuttaja. Jeesuksen tapaan hänen joukkoihinsa kuului sairaita, köyhiä ja sosiaalisesti syrjäytyneitä ihmisiä. Johannes puhutteli erityisesti kolmea aikansa yhteiskunnallista ryhmää: pappisylimystöä, publikaaneja eli tullimiehiä ja sotilaita. Hän ei kyseenalaistanut sinänsä heidän ammattiaan, vaan vaati muutosta heidän ammatinharjoitukseensa liittyviin väärinkäytöksiin. Niiden seurauksena moni menetti oleellisen osan tuiki tärkeästä arkisesta toimeentulostaan.

Kääntymys avaa silmät näkemään lähimmäisen puutteen ja hädän. Omastaan jakaminen ja vähäosaisten muistaminen onkin oleellinen osa joulua ja siihen valmistautumista, adventtipaastoa. Tänä aikana se on erityisen ajankohtaista, kun yksinäisyys lisääntyy ja monen talous kiristyy. Hyväosaiselle ajastaan ja rahastaan antaminen ei ole usein edes uhraus. Paljon vaikeampaa on selättää oma mukavuudenhalu ja välinpitämättömyys.

Ruotsalainen uskontopsykologian professori Owe Wikström on kutsunut tämän ajan kirkkoa psykokirkoksi. Psykokirkossa etsitään hyvää oloa samaan tapaan kuin tässä ajassa yleensäkin, mikä kertoo omaa kieltään vaativasta ja suorituskeskeisestä elämänmenosta. Hyvän olon etsintä voi näkyä kirkossa hengellisten elämysten ja mystiikan kaipuuna, jolla sinänsä on oma oikeutuksensa ja paikkansa. Yksipuolisina tällaiset painotukset vievät kuitenkin tilaa uskon olemukseen oleellisesti kuuluvalta yhteiskunnalliselta vastuulta, oikeudenmukaisuudelta ja solidaarisuudelta.

Juuri jouluna, jos milloin tuntuu ihan oikeutetulta vetäytyä omaan rauhaan ja samalla niin kliseiseltä arvostella jouluun ja siihen valmistautumiseen liittyviä ulkonaisia puitteita. Johannes ja Jeesuskin näyttävät tarjoavan meille hievan erilaiset tiet seurattaviksi – Johannes askeesin, Jeesus vapauden tien. On kuitenkin yksi kohta, missä nämä tiet kohtaavat. Siinä tienristeyksessä etsitään sitä, mikä on Jumalan ja lähimmäisen hyvä.

Johannes kulki Jeesuksen edellä, minä tänään hänen jäljessään. Kutsumus on kuitenkin sama – elää todeksi Jumalan rakkautta ja sitä, mikä on oikein Jumalan ja ihmisten silmissä. Olisiko tämä joulupaasto? ■

19.12.

HERRAN SYNTYMÄ ON LÄHELLÄ

4. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 1:18 – 24

Virret: 13, -, 256, 10, (260), 50: 5, 6

Muuta musiikkia: Pethrus: Murru ei Herramme sana (LKM 171), Simojoki/Kaskinen: Ilo (UM 44), Häggkvist/Hillestad: Taivas sylissäni (VJ 120), Aulen/Grundtvig: Se kätkössä on (RV 258)

Jeesus syntyy

KALERVO SALO

Tekstin ymmärtäminen vaatii perustietoja ensimmäisen vuosisadan juutalaisista häätaivoista. Periaatteessa kihlaus merkitsi juridisesti sitovaa avioliittosopimusta. Kihlapari siis oikeastaan oli naimisissa. Avioliitto alkoi siitä, kun kihlapari asettui asumaan yhteen ja aloitti yhteiselämänsä. Tätä saattoi edeltää iloinen hääjuhla.

Joosef ja Maria olivat siis laillisesti naimisissa. Yhteiselämää ei vain vielä ollut aloitettu. Raskaus ennen avioliiton alkua merkitsi suurta häpeää ja oli näissä olosuhteissa luonnollisestikin syy purkaa kihlaussopimus. Mooseksen lain mukainen tuomio toki oli kovinkin ankara. Sekä aviorikokseen syyllistynyt mies että kihlattu nainen tulee surmata kivittämällä (5. Moos. 22:22 – 28; vrt. Jh. 8:2 – 11). Joisain muslimimaissa kuten Iranissa tällainen kivitystuomio on arkipäivää yhä edelleen.

Tätä Vt:n lain taustaa vasten Joosef osoittaa lempeyttä. Hän ei vaadi rangaistusta morsiamelleen eikä halua aiheuttaa hänelle vahinkoa. Miehen reaktio on silti hyvin inhimillinen. Hän ei halua ottaa vaimokseen naista, joka on raskaana jostain toisesta miehestä. Toisaalta loukattuna, toisaalta lakia kunnioittavana miehenä hän ei halunnut aloittaa avioelämää Marian kanssa. Joosef aikoi vain kaikessa hiljaisuudessa purkaa avioliittosopimuksen. Ajan olosuhteissa tämä oli hieno, tyylikäs ja inhimillinen ratkaisutapa.

Tekstiin kietoutuu ihme: enkelin ilmoitus. Sen vaikutuksesta Joosefin muuttaa asennettaan ja lopulta ottaa Marian vaimokseen.

Enkeli ilmoittaa Marian tulleen raskaaksi Pyhästä Hengestä. Puhtaasti historiallisesti tekstiä tulkittaessa Jeesuksen neitseelliseen syntymään voidaan toki ladata runsaasti

epäileviä kysymyksiä. En niitä kuitenkaan ota tässä sananselityksessä esiin lähinnä siksi, että nähdäkseni saarna ei ole oikea paikka välittää tämän tyyppistä tietoa.

Saarnaajan on hyvä toki ymmärtää, että toisaalta Jeesuksen neitseellisen syntymän varaan on rakennettu klassisen opinmuodostuksen vaiheissa runsaasti aineistoa. Toisaalta taas kysymys Jeesuksen neitseellisestä syntymästä on Ut:n teologian näkökulmasta kovin sivuraiteilla. Se mainitaan ainoastaan Matteuksen ja Luukkaan lapsuuskertomuksissa. Nämäkin kirjoittajat selviävät muissa osissa teostaan ilman teologiaa Jeesuksen neitseellisestä syntymästä. Samoin vaikkapa Markus, Johannes tai Paavali ei tätä teologiaa käyttä.

Matteus kuvaa Jeesuksen varsinaista syntymää aika koruttomasti. Tästä on pois Luukkaan joulukuvaelma, matka Galileasta Jerusalemiin. Matteus ei kerro verollepanosta, paimenista tai Jeesuksen syntymästä talliin. Matteuksen mukaan Jeesus syntyi kotonaan Betlehemissä. Itse tähän syntymätapahtumaan ei liity mitään dramatiikkaa. Vaikeudet kuitenkin alkavat pian vainoharhaisen Herodeksen halutessa surmata Jeesuksen. Matteus kertoo perheen paenneen Egyptiin, mutta Luukas puolestaan ei tällaisesta matkaa kerro.

Kertomuksessa olennaisinta on, että Jeesus tuli maailmaan. Tässä kaiketi tuo saarnatekstin ydin onkin. Mitä oikein merkitsee se, että Jeesus syntyi ihmiseksi? Ainakin tässä voi nähdä uskomme alkupisteen. Jumala puuttui ihmisten elämään lähettämällä Jeesuksen maailmaan tavalliseksi ihmiseksi, lapseksi nuoren Marian ja Joosefin perheeseen.

Roomalaisen sananlaskun mukaan nimi on enne. Jeesuksen nimi on sama hepreassa kuin Vt:n tunnetun johtajan Joosuan, jonka johdolla kansa pääsi luvattuun maahan. Nimi käännettynä merkitseekin ”Herra pelastaa”. Ensimmäinen Joosua johti Israelin kansan maalliseen luvattuun maahan. Toinen Joosua (Jeesus) puolestaan johdatti ihmisiä Jumalan valtakuntaan.

Jeesuksen syntymä ihmiseksi merkitsi uuden ajan alkua. Ei ihme, että ajanlaskumme on pyritty alkamaan juuri tästä syntymän hetkestä. Ajoitus toki ei ihan ole osunut kohdalleen, sillä Herodes Suuri, joka mainitaan mm. Jakeessa Mt. 2:1, on kuollut vuonna 4 eKr. Jeesuksen syntymän aikaan hän kuitenkin oli elossa.

Uusi aikakausi merkitsi Jumalan valtakunnan tuleamista ihmistä lähelle. Tämä aika oli nyt alkamassa. Jeesuksen myötä pelastus tuli aivan uudella tavalla mahdolliseksi. ■

”Jeesuksen syntymä ihmiseksi merkitsi uuden ajan alkua.”

24.12.

LUPAUKSET TÄYTTYVÄT

JOULUAATTO

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 2:1 – 14

Virret: 27, 35: 1, 4, 21: 1, 2, 10, 31, (744), 30

Muuta musiikkia: Simojoki/Leminen: Minä tulín sinua varten (UM 85), Simojoki: Tulkoon joulu (NSV 2010/44), Sibelius/Topelius: Jo joutuu ilta (mm. STK-J/42), Trad. Synti suuri surkia (NSV 2010/ 45), Kuusisto/Tamminen: Mä kanssa paimenten (VJ 86)

Täyttyvätkö lupaukset?

JANI KAIRAVUO

Byäh! Erään lapsiperheen joulunvietosta oli tilapäisesti riemu ja rauha kaukana. – Joulupukki oli rikkonut lupauksensa. Tai ei varsinaisesti pukki, vaan isoveli, joka ystävällisesti oli pukin puolesta luvannut pikkuveikan lahjatoiveen toteutuvan. Ja kun hartaasti odotettua autorataa ei sitten löytynytäkään pukin kontista, oli pettymys suuri. Isoveli sai pataa. Pukkikin olisi varmaan saanut, jos ei olisi jo ennättänyt lähteä naapurin savupiippua kohti.

Ennen tätäkin joulua on annettu lukuisia lupauksia. Moni on saanut kuulla vakuutteluita ja lupauksen sanoja siitä, miten tänä jouluna kaikki olisi toisin. Usein lupaukset liittyvät lahjojakin tärkeämpiin asioihin: alkoholin käyttöön, perheen yhteiseen aikaan, sukulaisten luona vierailemiseen, riitelyyn ja väkivaltaan. Kaikista kauniista sanoista huolimatta monet pienet ja isot joutuvat tänäkin jouluna pettymään. Lupaukset eivät täytykään.

Meidän ihmisten antamilla lupauksilla on taipumus pettää aika ajoin. Uskon, että useimpiin lupauksiin liittyy myös vilpiton halu pitää niistä kiinni. Syntiinlankeemuskertomus muistuttaa kuitenkin, miten heikko ihminen loppujen lopuksi on. Ei liene syntynyt ihmistä, joka ei jossain elämässä vaiheessa olisi joutunut rikkomaan antamaansa lupautta. Joskus jo lupautta antaessaan tietää olevansa mahdottoman tilanteen edessä. Toisinaan taas tulee puhuneeksi ”suulla suuremmalla” antaessaan lupautta, johon omat rahkeet tai mahdollisuudet eivät riitä. Näin oli asiain laita tämän kirjoituksen aloittaneessa esimerkissäkin.

Jokaisen olisi hyvä joskus pysähtyä pohtimaan, mitä kaikkia lupauksia on elämässään tullut antaneeksi. Lupa-

uksia annetaan esimerkiksi partioharrastuksen eri ikäkausissa, alokasajan päättävässä sotilasvalassa, avioliittoon vihkimisessä, konfirmaatiossa, hallituksen aloittaessa toimintaansa ja piispan virkaan vihkimisessä. Näitä elämän formaaleja lupauksia tärkeämpiä ovat kuitenkin kaikki ne lukemattomat pienet lupaukset, joiden varassa arkemme pyörii. Oikeastaan arkielämän toimivuus rakentuu täysin annettujen lupauten ja sitoumusten varaan. On syytä aika ajoin miettiä, miten annetut lupaukset ovat toteutuneet omalla kohdalla.

Ei ole kuitenkaan syytä vajota turhaan pessimismiin; kylähän monet lupaukset täyttyvätkin. Sopimuksista pidetään kiinni ja liitot kestävät. Ehkä vain on niin, että arkisessa elämässä on joskus vaikea nähdä lupauten toteutumista. Lupauksilla kun on tapana täyttyä vähän erilaisessa muodossa, kuin mitä on kuviteltu. Esimerkki: nuori sulho alttarilla kuvittelee ikuisen rakkauden lupauksen toteutuvan ruusunhoitoisena elämänä etelänmatkoineen, yhteisine sukellusreissuineen ja golfmenestyksineen. Aikuisten oikeasti tuo lupaus voikin toteutua esimerkiksi höyryävässä lihamakaronilaatikossa, joka odottelee iltavuorosta palaaajaa.

Luulen, että sama ilmiö varmaan koski myös ensimmäisen joulun todistajia. Eivät ensimmäisiksi silminnäkijöiksi temmatut, vaatimattomat paimenet pystyneet varmaankaan heti tajuaamaan, mistä Jeesuksen syntymässä oli kysymys. Ei myöskään pelästynyt Herodes julmia suunnitelmia laatiessaan tajunnut, mitkä lupaukset toteutuivat vastasyntyneen Jeesus-kuninkaan syntymässä.

– Jeesuksen seimen äärellä olemme kaikki yhtä hämmästyksissämme, niin ensimmäisen joulun todistajat kuin me 2000-luvun kristitytkin. Inkarnaation ihme, tosi Jumalan syntyminen tosi ihmiseksi on niin paljon enemmän, kuin mitä ihmisen järki saattaa ymmärtää. Tuntuu mahdottomalta tajuta, että kaikki ne Vanhan testamentin suuret lupaukset, joita olemme saaneet adventin aikana ja jouluaattona jälleen kerran muistella, toteutuivat tuossa keskelle arkea syntyneessä avuttomassa pikkumiehessä. Karussa, eläinten syöttämiseen tarkoitettussa seimessä, makasi Hän, josta tuli koko maailman ravitsija, Elämän Leipä.

Vaikka ihmisten antamat lupaukset pettäisivätkin, Jumalan lupaukset eivät koskaan. Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, saa nähdä suuren valon. ■

”Mitä kaikkia lupauksia on elämässään tullut antaneeksi?”

25.12.

SANA TULI LIHAKSI

JOULUPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 1:1 - 14

Virret: 25: 1-3, 24: 1, 6, 7, 21: 1-8, 28, (19), 21: 9-10

Muuta musiikkia: Kekäle: Ihmiseksi syntynyt (mm. PPT 26), Burkckhardt/saks.: Kun jouluaamu koittaa, sov. Öhrwall (RV 121; YK 139), Länsi-Intia: Neitsyelle poika syntyi (STK-J/108), Piae Cantiones: Oljille talissa (RV 434)

Valoa kansalle, joka pimeydessä vaeltaa

KATI ELORANTA

Huomaan puhuvani itse lähes aina Jeesuksesta Nasaretin miehenä; siitä mitä Jeesus opetti, mitä teki ja miten kohtasi ihmisiä. Johanneksen evankeliumi kuitenkin haastaa oikeastaan ihan kokonaisuudessaan puhumaan myös ja ennen kaikkea Jeesuksesta Kristuksena, hänen jumalallisuudestaan. Nasaretin mies oli ja on myös tosi Jumala. On ollut alusta alkaen, sillä alussa oli Sana. Sana oli Jumalan luona, ja Sana oli Jumala.

Joulupäivän evankeliumi on suuri ylistyslaulu Jeesuksen molemmille luonnoille, jumalallisuudelle ja inhimillisyydelle. Ja sehän sopii joulun, sillä jouluna me juhlimme sitä, miten Jumala syntyi Kristuksessa ihmiseksi. Me iloitsimme ihmiseksi tulleesta Jumalasta, jolle mikään inhimillinen ei ole vierasta. Jumalan ihmiseksi tuleminen ei tarkoita sitä, että Jumala olisi jotenkin muuttunut ensimmäisenä jouluyönä toisenlaiseksi. Jumala on aina ollut Kristuksen kaltainen Jumala. Mutta jouluna Jumala astui näkyvällä tavalla meidän ihmisten maailmaan.

Heti evankeliumin ensijakeista löytyy yksi kristinuskon helmistä. Siellä puhutaan Jeesuksesta todellisena valona, joka valaisee jokaisen ihmisen.

Tässä sanomassa on jotain hyvin toivorikasta, sillä elämä on vain toisinaan niin tajuttoman pimeää. Maailma näyttää pimeältä, oma sydän vielä pimeämmältä. Valoa ei ole juuri näkyvissä, tai jos on, se vähäinenkin ripe sammuu elämän vaikeuksien ja taakkojen alle. Toivottomuuden tunne on hyvin pelottava tunne. Se musertaa helposti ihmisen, ja ku-

ka silloin jaksaa. Siksi sanomaa valosta tarvitaan. Valo tuo elämään toivoa. Niin kauan kuin on valoa, edes vähäisiäkin määriä, on myös toivoa.

Kristuksessa meillä on valo, joulun evankeliumi julistaa. Mutta millaista on Kristuksen valo, joka valaisee ihmisen? Se on ainakin jotakin sellaista, joka ei tunkeudu pistävällä voimalla ihmismieleen. Häikäise räikeästi, kuten kaupungin kovat ja kirkkaat mainosvalot. Kristuksen valo on hellettä valoa. Se on elävää kuin kynttilän liekki. Se ei pakota eikä painosta, vaan kutsuu lempeästi luokseen.

Kristuksen valo on valoa, joka loistaa pimeydessä. Pimeys ei ole saanut sitä valtaansa. Pimeyden ja valon taistelu on jatkuvaa kaikkina aikoina, mutta Kristus-valo todistaa, ettei pimeys voi voittaa. Kristuksen valossa ei ole kyse mistään ylimaallisesta valosta. Mutta se on lupaus meille ihmisille siitä, ettei ketään jätetä pimeään: meitä ei jätetä yksin oman onnemme nojaan, taistelemaan yksin vaikeuksiemme kanssa. On olemassa Kristus-valo, joka ei anna pahan voittaa.

Kristuksen valo on myös valoa, joka johdattaa ja näyttää suuntaa. Tässä valossa me näemme kaiken tarpeellisen. Täydellistä elämää ei Kristus-valo ole tullut meille antamaan. Johdatuksessa kulkeminen ei tarkoita sitä, että elämä olisi vaikeuksista vapaata. Jokaisen on kannettava sitä ristiä, minkä on osakseen saanut. Mutta Kristus-valo johdattaa sillä tiellä, minkä kukin osakseen on saanut. Sillä tiellä hän lupaa antaa meille valoa, juuri sen verran kuin me sitä tarvitsemme, että näemme ottaa sen seuraavan askeleen.

Tämä kyhäelmä täynnä omaa ja lainattua päättyköön Bluesbrother Jaken sanoihin: I have seen the light! ■

”Valo tuo elämään toivoa. Niin kauan kuin on valoa, edes vähäisiäkin määriä, on myös toivoa.”

26.12.

KRISTUKSEN TODISTAJAT TAPANINPÄIVÄ

Liturginen väri: punainen

Lk. 12:8 – 12

Virret: 35, 321: 1, 2, 141, 600, (228), 26: 1, 8

Muuta musiikkia: Simojoki: He eivät koskaan sydäntämme saa (NSV 2010/24), Sonninen/Haarnoja: Rauhaa, vain rauhaa (STK-J/38), Simojoki: Tahdon elää rohkeasti (KTEM 116), Pohjois-Savo/Achrenius: Nyt meitä kutsutaan (SV 5)

Kristitty on rohkea

KALERVO SALO

Kristitty tunnustautuu Kristuksen seuraajaksi kaikissa tilanteissa. Teksti kuvaa seurakuntalaisen toimintaa vainotilanteessa. Lopullinen pelastuminen edellyttää sitä, että ihminen ei luovu uskostaan edes kidutuksen tai kuoleman uhan edessä. Ensimmäisten vuosisatojen aikana moni kristitty joutui kokemaan konkreettista vainoa. Uhka leijui koko ajan ilmassa, vaikka Rooman valtakunta ilmeisesti ei systemaattisesti uskovia vainonnutkaan. Yksittäinen kristitty kuitenkin eli tietyn uhan alla. Fyysinen koskemattomuus ei aina ollut taattu.

Näitä marttyyritarinoita on koettu kommunistivallan aikana itäisessä Euroopassa. Ranskan verinen vallankumous kohteli myös kristittyjä ja erityisesti pappeja huonosti. Yhä edelleen kuulemme kertomuksia tietyistä valtiosta, joissa kristittyjen toiminta on hankalaa ja heitä vainotaan.

Eipä silti. On tällä kolikolla toinenkin puoli. Valitettavasti kristityt historian kuluessa eivät aina ole oivaltaneet vakaumuksensa syvintä olemusta eivätkä ole kyenneet estämään omista valtioistaan tapahtuvaa vääryyttä jotakin kansanosaa vastaan. Pahimmillaan kristityksi itseään kutsuva on itse syylistynyt ihmisten kidutukseen tai surmaamiseen.

Omassa elinympäristössämme kristityllä tai millään muullakaan ryhmällä ei näytä olevan fyysisen vainon uhkaa. Sen sijaan henkinen pahoinvointi kasvaa herkästi. Kristitty kutsutaan rakentamaan rauhaa ristiriitojen keskelle. Autuaita ovat rauhantekijät (Mt. 5:9). Tämä koskee sekä pieniä että isoja konflikteja.

Päivän teema haastaa siis pohtimaan ihmisoikeuksia ja erilaisuuden sietokykyä. Miten esimerkiksi tuemme kirkossamme eri tavoin ajattelevia kristittyjä? Jako liberaaleihin

ja konservatiiveihin on varsin karkea ja antaa epätarkan kuvan kirkkomme ajattelun kirjosta. Eri tavoin ajattelevien kristittyjen joukko kuuluu Jumalan kansaan. Todellisuudessa meillä ei ole varmuutta siitä, kuka on oikeassa.

Yksi tekstin keskeisistä teemoista on kristityn hyvä itsetunto. Meidät kirkon jäsenet kutsutaan elämään selkä suorana ja ylpeinä omasta vakaumuksestamme sielläkin, missä ateistinen ja jopa kristittyjä halventava propaganda saa jalansijaa. Teksti kehottaa kristittyä olemaan rohkeasti ja julkisesti vakaumuksensa edustaja.

Tässä taitaa olla suomalaisessa yhteiskunnassa oma haasteensa. Kanssaihmisemme kokevat uskonvakaumuksensa niin henkilökohtaiseksi asiaksi, että siitä ei voi oikein kertoa tai puhua. Yhteiskunnassamme on liikkeellä myös voimia, jotka tahtovat estää kaikenlaisen keskustelun ja kommunikoinnin kristillisestä vakaumuksesta. Monissa kouluissa joulujuhlaan ei voi enää sijoittaa joulukuvaelmaa tai aamuhartauden yhteydessä rukoilu koetaan hankalaksi. Tässä ympäristössä kristillisyyden esillä pitäminen muodostuu haasteeksi. Taidamme olla yhä edelleenkin kuin lamput susien keskellä. Meiltä kysytään käärmeeen viisautta ja kyyhkysen viattomuutta (Mt. 10:16).

Pyhän Hengen pilkkaaminen johtaa tekstimme mukaan kadotukseen. Ajatuksen tulkinta on hankala. Pyhän Hengen herjaamista ei anneta anteeksi, mutta tämä tai muu Ut:n tekstimateriaali ei anna selkeää vastausta, miksi näin on tai mitä tällä oikein tarkoitetaan. Silti toisinaan aralla mielellä kulkeva seurakuntalainen kysyy, mitä tämä tekstikohta oikein tarkoittaa.

Yksi luonteva tulkintamahdollisuus on kysymys rikkeestä pitää Pyhää Henkeä pahana henkenä. On mahdollista, että ihmisen sisäisessä maailmassa käsitys pahasta muuttuu hyväksi ja käsitys hyvästä pahaksi. Pyhän Hengen pitäminen pahana henkenä saattaa merkitä jääräpäistä asennetta: joko Jumalan kutsun itsepintaista hylkäämistä tai armosta luopumista. Pyhän Hengen pilkkaaminen merkitsee taistelua Pyhän Hengen tekoja vastaan. Tässä on kysymys sellaisesta luopumisesta uskosta, jossa kokonaan kielletään Pyhän Hengen toiminta. Kysymys on siis ihmisen tilasta, jossa parannuksen tekeminen on mahdotonta. Jumalan hyvyys ei enää vetoa häneen, eikä hän ymmärrä omaa syntisyyttään ja tarvettaan kohdata Jumalan armoa. Ihminen, joka kysyy, onko hän tähän syntyin langennut, ei siis ainakaan ole sitä tehnyt. ■

”Miten tuemme kirkossamme
eri tavoin ajattelevia
kristittyjä?”

31.12.

**AIKAMME ON JUMALAN KÄDESSÄ
UUDENVUODENAATTO**

Lk. 13: 6 - 9 tai Mt. 16:1 – 4

Virret: 38, 37: 6, 397, 36, (309), 470: 3, 4

Muuta musiikkia: Simojoki: Ikuisesti (NSV 2010/84), Söderberg/Siionin Kannel: Kun tänään muistat (SK 415), Salminen/Kaskinen: Kaikella on aikansa (lapsille, IS 82), Andersen/Kullgren: Herra, kaikki päiväni (YH 65), Lehtimäki & Lehtinen/Kela, sov. Heikkilä: Ilotulitus (JVV/2)

Kristityn kasvusuunta

TIINA REINIKAINEN

Pieni tyttö sommittelee tarra-albumiinsa kuvia niin keskittyneesti, että unohtaa ajan ja paikan. Samaan aikaan ruuhkavuosia elävä äiti tekee kolmea asiaa yhtä aikaa, mutta ei siltikään ehdi sinne minne pitäisi. Palvelukodin kiikkutuolissa isoäiti odottaa vierasta seinäkelloa tuijottaen, eikä saa aikaansa kulumaan mil-lään. Jokaisella näistä kolmesta on saman verran aikaa ja silti niin erilainen suhde siihen.

Usein viimeistään keski-ikässä oman elämän aika-akseli alkaa kääntyä toiseen suuntaan. Jos se oli aiemmin asennos-sa ”sitten kun”, se kiepsahtaa asentoon ”jos vielä”. Kaikki ei olekaan enää mahdollista. Omat rajat ovat tulleet lähem-mäksi. Keski-ikäistyttyäni minulle on tullut läheiseksi hau-tajaispsalmin jae: ”Opeta meille, miten lyhyt on aikamme, että saisimme viisaan sydämen.”

Vuodenvaihte pysäyttää arvioimaan ajan kulumista. Kun uusi, tuleva vuosi on kuvattu pienenä lapsena, kulunut van-ha vuosi on saanut kumaraisten vanhuksen hahmon. Vanhus-han katsoo tavallisesti elämänsä taaksepäin ja arvioi sitä ka-tuen ja kiittäen. Samalla mielialalla uudenvuodenaaton evankeliumi kutsuu katsomaan mennyttä, elettyä vuotta.

Jeesus on ottanut tämän päivän evankeliumissa ihmisel-ämän vertauskuvaksi puun, jolle puutarhuri pyytää vielä yh-tä uutta elinvuotta, vielä yhtä mahdollisuutta, vaikka toi-vottuja hedelmiä ei olekaan kasvanut. Hän lupaa muokata ja lannoittaa maata, jotta hedelmiä tulisi. Konkreettisuu-dessaan vertauskuva onkin herkullinen. Sen äärellä voi miettiä, mikä muu auttaisi hedelmien tuloa.

Muistan, että ainakin viinimarjapensaat alkoivat tuottaa satoa, kun niiden vanhoja oksia karsi pois reippaalla kädellä.

On siis pakko karsia, jos tahtoo poimia hyviä hedelmiä. Se on kipeä, mutta usein samalla helpottava toimenpide. En voi millään ehtiä kaikkea sitä, mitä on omilla elämäni toi-velistoilla tai mitä muut minulta odottavat ja elää samaan aikaan hyvää, sisäisesti rikasta elämää. Keskittyä ei voi kaikkeen. Keskittyä voi vain johonkin ja viisas keskittyy siihen, mikä on hyvää ja tuntuu omalta.

Juuret ovat puun hyvinvoinnin kannalta sen kaikkein tärkein osa. Vain syvään maahan ulottuvien juurien varas-sa puu kasvaa ja tekee hedelmää. Ei ole myöskään saman-tekevää, mistä puu imee vetensä. Elämässä on paljon pin-takuohua, joka vie helposti mukanaan. Minäkeskeisyyden, kuluttamisen ja suorittamisen valtava ylävirta vie helposti harhaan kenet vain. Kun koskettaa pohjavirtaa – sanan lähdeä ja rukouksen hiljaisuutta – huomaa, mikä on tär-keää ja oleellista toisin kuin pinnalta katsoen näyttäisi. Paa-vali puhuu juurtumisesta Kristuksen rakkauteen, joka on koko elämän kasvupohja. Tuon rakkauden varassa kasvaa hyviä hedelmiä myös toisia varten.

Vuoden viimeisenä päivänä moni tekeekin inventaariota siitä, minkä tekisi toisin ja missä tekisi elämässään paran-nusta. Sellaiset ajatukset ja elämänmuutokset muotoillaan uudenvuodenlupauksiksi. Mutta kun tarkkailee puun elä-mää, huomaa, miten paljon sen elämä on myös riippuvai-nen suotuisista kasvuolosuhteista ja sille annetusta huolen-pidosta. Elämässä on paljon sellaista hyvää, minkä on saa-nut yksinkertaisesti lahjaksi. Niistä suurimpia on mahdol-lisuus aloittaa alusta. Vuoden viimeisenä päivänä onkin aika kiittää kaikesta saadusta hyvästä.

Joku kirkon vanhoista mystikoista on sanonut, että mitä pidemmälle kristitty pääsee kilvoituksessaan, sitä syvem-min hän tuntee murhetta synneistään. Mutta samalla, mer-killistä kyllä, kasvaa ihmisessä myös kiitosmieli, Jumalan kiittäminen ja ylistäminen. Katumus ja kiitos on kristityl-le annettu kasvusuunta nyt, kun vanha jää taakse ja uusi on edessä – annettu aika ja uusi mahdollisuus. ■

**”Opeta meille, miten lyhyt on
aikamme, että saisimme viisaan
sydämen.”**

1.1.

JEESUKSEN NIMESSÄ UUDENVUODENPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 14:12 – 14

Virret: 41: 1-3, 126, 329, 600, (42), 317: 1, 4

Muuta musiikkia: Bach: Mun kanssain käy (HH 47),
Simojoki: Yksi nimi (UM, PPT 32), Simojoki/Kaski-
nen: Halki aikojen (NSV 2010/43), Salminen/Salonen:
Uuden vuoden rukous (DDD 52)

On yksi nimi ylitse muiden

JANI KAIRAVUO

Oletkos koskaan ajanut 120 kilowatin tehoisella diesel-Fordilla röntgenkuvattavaksi? Jos olet, ovat matkassasi olleet huomaamatta mukana keksijä Rudolf Diesel, suurliikemies Henry Ford ja matemaatikko James Watt. Näiden suurmiesten nimet pyörivät tuotemerkkeinä ja yleisniminä varsin usein arkisessa keskustelussa, vaikkei moni enää muistakaan henkilöitä sanojen takana.

Nimi on tärkeä asia meille jokaiselle, ei vain suurmiehille. Jokainen tarvitsee oman nimen, jotta muut ihmiset ja erityisesti Jumala osaivat meitä nimeltä kutsua. Meitä kutsutaan nimeltä elämän tärkeissä käännekohtissa: pyhässä kasteessa, konfirmaatiossa, avioliittoon vihkimisessä ja hautaan siunaamisessa. Sinunkauppojen teko Jumalan kanssa merkitsee Jumalan kansaan kuulumista: Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun. Kasteessamme Jumalan kanssa solmittu liitto kantaa läpi elämämme, ajasta iäisyyteen.

On kirjoitettu ”nomen est omen”, eikä syyttä. Vai mitä mieltä olette eversti Majurista, meteorologi Poudasta ja ylipuutarhuri Kasvista? Kaikissa kulttuureissa valtaosa ihmisille annetuista nimistä on alun perin merkinnyt jotakin. Nimillä on saatettu ilmaista esimerkiksi lapsen syntymään liittyviä asioita (esim. Peres ja Serah, 1. Moos. 38), talon tai maaomistuksen nimeä, sukulaisuussuhteita (Jani Reinonpoika) tai lapselle toivottuja ominaisuuksia (Rauha). Myös syntymäpaikka (nasaretilainen), luonto (Kukka) tai ihmisen henkilökohtaiset ominaisuudet (Mustasuu) ovat voineet ilmetä nimistä.

Jeesuksenkaan kohdalla ei voida ohittaa kysymystä nimien merkityksestä. Jumala on suuressa pelastussuunnitelmassaan hionut kaikki yksityiskohdat nimeä myöten: ”Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa Mariaa vaimoksesi. Se, mikä hänessä on siinnyt, on lähtöisin Pyhästä Hengestä. Hän synnyttää pojan, ja sinun tulee antaa pojalle nimeksi Jeesus, sillä hän pelastaa kansansa sen synneistä.” (Mt.1:20 – 21) Tämä Jeesuksen nimenanto on täyttymys Jes 7:14 ilmaisemalle lupaukselle: ”Sen tähden Herra antaa itse teille merkin: neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel”. ”Herra pelastaa”, ”meidän kanssamme on Jumala” – taitaisitkos itse keksiä Jeesuksen tehtävää paremmin kuvaavat nimet?

Keskellä hyvinvoinnin täyttämää arkielämää ei ehkä ole aina kristallinkirkkaana mielessä, mikä valtava voima Jeesuksen nimeen kätkeytyy. Historia tuntee kuitenkin monia tapauksia, joissa todellisessa hädässä olevan kristityn huulilta noussut aito hätähuuto ”Auta, Jeesus!” on ratkaissut tilanteen. Esimerkiksi viime maailmansodan ajoilta on kirjattu väkeviä todistuksia siitä, miten Jeesuksen nimeen turvaaminen on pelastanut kuolemanhädästä. ”Mitä te minun nimeeni vedoten pyydätte minulta, sen minä teen.”

Jeesus on lähettänyt apostolinsa maailmaan kastamaan ja opettamaan hänen nimissään. Tehtävä on vastuullinen. Itse asiassa on vaikea arvioida, miten hyvin nykyapostolien sukupolvi on siitä selviytynyt. Omituiselta tuntuu, että Jeesuksen nimissä voidaan syrjiä ja haavoittaa toisia kristittyjä. On Jeesuksen nimen väärinkäyttöä lyöä Jeesuksen leima omiin sanoihinsa ja pyrkimyksiinsä. Yhtä lailla on väärin olla ylistämättä Jeesusta niistä saavutuksista, jotka kirjaajaksi ansioikseen.

Ei ole sattumaa, että jokainen jumalanpalvelus alkaa ja päättyy kolmiyhteisen Jumalan nimessä. Ne muistuttavat, että ei pelkästään jumalanpalvelus, vaan koko elämämme tulisi viettää alusta loppuun Jumalan nimessä. Jatkuva muistutusta tarvitaan, ettei Jeesuksesta tulisi jeesus, niin kuin dieselille, röntgenille ja watile on käynyt.

Uutta vuotta ei voi aloittaa paremmassa juhलaseurassa kuin Jeesuksen ystävänä, eikä paremmalla tavalla kuin hänen nimissään – pelastuksen nimessä. En voi kuvitella parempaa rukousta vuoden vaihtuessa kuin Ilta Koskimiehen käänös laulusta Bist du bei mir: ”Mun kanssain käy nyt alkaessaan taas uuden vuoden vaiheineen, taas uuden vuoden vaiheineen.” ■

”Sinunkauppojen teko Jumalan
kanssa merkitsee Jumalan
kansaan kuulumista.”

6.1.

JEESUS, MAAILMAN VALO

LOPPIAINEN

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 2:1 – 12

Virret: 45: 1-3, 727, 46: 1-4, 422: 1-, (452), 425

Muuta musiikkia: Löytty/Ruuska: Kuljeta ja johda (NSV 2010/94), Taize: Te kaikki kansat tulkaa (T 1), Löytty/Pispa: Pimeydessä syttyi tähti (NSV 2010/ 42), Tegner/Rydberg: Kirkkaus yllä maan (RV 134)

Mistä valo loistaa?

TIINA REINIKAINEN

Jouluseimen äärellä näen, kuinka Jeesus kokosi alusta alkaen ympärilleen varsin merkillisen joukon. Jo hänen seimensä äärelle mahtuivat yhtä hyvin aasit ja härät kuin taivaan enkelit, niin yksinkertaiset paimenet kuin viisaat tietäjätkin. Kristuksen valo ei jätä ketään varjoon.

Jeesuksen seimelle saapuneista, loppiaisena muistettavista idän tietäjistä liikkuu monenlaisia legendoja ja kertomuksia. Kuninkaallisten lahjojensa vuoksi heistä on läntisen kristikunnan hurskauselämässä ja taiteessa tehty erheellisesti kuninkaita. Katolisessa kansanhurskaudessa idän tietäjien uskotaan suojelevan pahoilta hengiltä, auttavan sairauksissa ja olevan matkojen suojelijoita. Alun perin tietäjät olivat tietävästi babylonialaisia astrologeja, jotka tutkivat tähtiä ja tulkitsivat unia. He kuuluivat persialaiseen pappiskastiin ja olivat tunnettuja yliluuonnollisesta tietämyksestään ja noituudenharjoituksestaan.

On otaksuttu, että Babyloniaan karkotetut juutalaiset olivat kertoneet paikallisille astrologeille Messias-odotuksestaan ja hänen tuloonsa liittyvistä merkeistä. Taivaalle syttynyt erikoinen tähti saikin tähtiin erikoistuneet tietäjät liikkeelle. Nämä toisen uskonnon edustajat, pakanat, löysivät Jeesuksen. Kaikista juuri he ymmärsivät hänen merkityksensä. Jumalan tapa toimia on yllätyksellinen.

Ihmiset tulevat monia teitä Jumalansa luokse. Siksi kukaan ei voi omistaa Jumalaa, ei totuutta hänestä, eikä hänen lahjoaan. Kenelläkään ei ole lupaa olla sisäpiiriläinen, joka erottelee omien mieltymystensä tai pelkojensa pohjalta ulkopuolelle jäävät. Kristus on jokaisen ihmisen ja jokaisen kansan valo. Siinä valossa kasvavat loppiaisena muistettavan kirkon lähetystehtävän juuret.

Kristinuskko on ollut pitkään hyvinvoivien länsimaisten valkoisten ihmisten uskonto, mutta ei ole enää. Maailman uskontotilastoissa tapahtui 1980-luvun loppupuolella merkittävä käänne. Silloin niin sanotussa kolmannessa maailmassa, maapallon eteläisissä köyhissä maissa elävien kristittyjen määrä ylitti Euroopan ja Pohjois-Amerikan kristittyjen määrän.

Kristinuskko leviää tällä hetkellä voimakkaasti Afrikassa ja Aasiassa, kun taas länsimaiset kirkot menettävät jäseniään koko ajan. Kristinuskon elävin liikehdintä ja uudet tavat tulkita sitä syntyvät nyt afrikkalaisten, aasialaisten ja latinalaisamerikkalaisten – ja siellä erityisesti köyhien – keskuudessa. Kristinuskosta on tulossa hyvää vauhtia ei-länsimainen uskonto. Kristuksen valo loistaa nyt ihan toisesta suunnasta kuin mihin olemme aiemmin tottuneet. Kirkon lähetystehtävä haastaa katsomaan yllättävän lähelle.

Ruotsalainen pappi ja kirjailija Peter Halldorf on kirjoittanut siitä, mikä voisi elvyttää meidän läntisen Euroopan kirkkojamme. Hänen mielestään valo tulee kahdesta hyvin erilaisesta lähteestä: maahanmuuttajakirkoista ja vanhoista, jakamattoman kirkon hengellisistä aarteista. Ehkä niissä molemmissa on näennäisestä erilaisuudesta huolimatta samaa valloittavaa aitoutta ja tuoreutta.

Kun palaan vielä alkuun, idän tietäjien seuraan, voin myös heidän tuomistaan lahjoista löytää jotakin Jeesuksen valosta. Vanhan tradition mukaan tietäjien lahjoittama kulta kuvaa Jeesus-lapsen kuninkaallista alkuperää. Kulta kuuluu Jumalalle. Samalla se kuvaa myös ihmistä, Jumalan kuvaksi luotua. Ihmisen sielu heijastaa Jumalan kultaa. Vaikka olemme maan tomua, meissä on taivaan kajo.

Hyvän tuoksuinen suitsuke symboloi Jeesuksen jumaluutta ja ihmisen kaipausta Jumalan puoleen. Kaipaus elää yhtä hyvin rukouksessa kuin ihmisen ikävässä toisen luo. Se vie ihmisen etsimään Jumalaa joskus oudoiltakin teiltä.

Lahjoista mirha kuvaa Jeesuksen kuolemaa ristillä. Mirha on lääkeaine, jolla hoidetaan haavoja. Ihmisen haavat on parannettu Kristuksen ristillä. Mirhan lahjaan kätkeytyvät siksi elämän murtuminen, kaikki koetut kolhut ja loukkaukset. Mirhaa on pidetty myös paratiisin yrttinä. Sen hoitamana saa jo aavistuksen siitä, että kaikki kääntyy vielä hyväksi.

Ehkä näin joulunajan päätteeksi näistä tietäjien lahjoista voi ottaa mukaansa uuteen vuoteen vaikka yhdenkin, joka vie lähemmäs Kristuksen valoa. ■

”Kristus on jokaisen ihmisen ja jokaisen kansan valo.”

KIRJOITTAJAT

Kati Eloranta

Oppilaitosteologi, Tampereen seurakuntayhtymä

Jani Kairavuo

Seurakuntapastori, Keravan seurakunta

Kati Kemppainen

Suomen Lähetysseran lähetystyöntekijä, Tansania

Tiina Reinikainen

Kappalainen, Pielisensuun seurakunta

Kalervo Salo

Dosentti, kirkkoherra, Leppävaaran seurakunta

VIRRET JA MUSIIKKI

Heini Kataja-Kantola

Kanttori, Ilmajoen seurakunta

VIRSI- JA MUSIIKKIVINKEISTÄ

Virsien järjestys seuraava ellei toisin mainita: alkuvirsi, kolminaisuusvirsi, päivän virsi, uhrivirsi, ehtoollisvirsi, ylistys/päätösvirsi.

Erityisesti klassisen kirkkomusiikin etsimisessä (urut, kuoro, soolo) kannattaa käyttää Sibeliuksen Akatemian runsaita sivuja Kirkkovuosi soi www.siba.fi/kirkkovuosioi.

LAULUJEN LÄHTEITÄ:

Jumis =	Jumis!, Simojoki, Kaskinen. Lasten Keskus 1994
PPT =	Polvesta polveen täällä. Messumusiikkia veisusukupolvelle. H. K-K, Tampereen hiippakunta 2008
RV =	Ruotsin kirkon virsikirja (2002) suomeksi
LR =	Laulureppu. Salminen. Päivä Oy 2006
T =	Taize-rukouslauluja. Kirjapaja 2005
HH =	Hartaisiin hetkiin, hengellisiä yksinlauluja... Bells 2007
UM =	Uusia messulauluja. Kirjapaja Oy 2006
SM =	Suomalainen messu. Heikkilä. Päivä Oy 1999
NSV 2010 =	Nuoren seurakunnan veisukirja 2010. Nuorten Keskus, kirkon kasvatus ja nuorisotyö
SV =	Siionin virret, uusin, laajennettu painos
100 K =	100 Kauneinta laulua. Laaksonen, Kaskinen. Kirjapaja Oy 2001
LKM =	Laula kaikki maa. SLS 1991
VJ =	Valkea joulu. Joulun kauneimmat laulut. F-kustannus 2009
STK-J =	Suuri toivelaulukirja - joululauluja. Warner/Chappel Music Finland 1998
YK =	Yhteiskustannuksen nuotteja
KTEM =	Kaikki tai ei mitään. Simojoki. SLS 2001
SK =	Siionin Kannel. SLEY-kirjat 1999
IS =	Ilon siiville. Kirjapaja Oy 2004
YH =	Ylistäkää Herraa. Kotimaisia hartaita lauluja. Werner Söderström Oy 1994
JVV =	Jippii, valo voittaa. Via Music & Lasse Heikkilä 2006
DDD =	Dim Dam Dom. 80 lastenlaulua. Kirjapaja 2007

**AKAVAN KIRKOLLISET AMMATILIITOT —
KYRKLIGA FACKFÖRBUND INOM AKAVA AKI R.Y.**
Perustettu 25.1.2001

**SUOMEN KIRKON PAPPSLIITTO
FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND R.Y.**
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

Puheenjohtaja, Pappisliitto
Jukka Huttunen
Espoon seurakuntayhtymän yhteisen seurakuntatyön päällikkö, TM
Puh. (09) 8050 2330
GSM 040 544 1695
jukka.huttunen@evl.fi

**SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.**
www.skul.fi
kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriliitto**
Mikael Helenelund
Kantor i Borgå svenska domkyrkoförsamling, FM
Puh. 040 584 9952
mika.helenelund@evl.fi

AKIN TOIMISTO

Akavatalo, Rautatöölänkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo 9–15
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
toimisto@akiliitot.fi
www.akiliitot.fi

LAKIMIESPALVELUT AKIN JÄSENILLE

Puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä lakiasioissa: ti klo 9–12 varatuomari Anna-Maria Numminen
Puh. 050 463 8699
anna-maria.numminen@akiliitot.fi
Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
arkisin klo 10–16 Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531
Mainitse minkä liiton jäsen olet.

Toiminnanjohtaja
Esko Jossas, TT
Puh. (09) 150 2467
GSM 050 511 6683
esko.jossas@akiliitot.fi

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 150 2455
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta-
opiskelijoiden harjoittelu-, mento-
rointi- ja työllistymiskysymyksissä

Apulaistoiminnanjohtajat
Annamari Jokinen, VTM
Puh. (09) 150 2445
GSM 040 865 6630
annamari.jokinen@akiliitot.fi

Johdon assistentti
Tuula Anttonen, HSO-sihteeri
Puh. (09) 150 2453
tuula.anttonen@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja luottamusmies-
toiminta, AKIn alaostotoiminta,
Kanttori-urkuriliiton hallinto, kantto-
rien ammatilliset asiat, palvelussuh-
deneuvonta

Toimistosihteerit
Tuija Kukkonen, yo-merkonomi
Puh. (09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Jäsenyysasiat, alaostot, luottamus-
mieskurssit

Opiskelija-asiamiehet
Kaisa Takkula, mus. yo
Puh. (09) 150 2455
GSM 050 518 4038
kaisa.takkula@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriliiton opiskelijatoimin-
ta, neuvonta opiskelijoiden harjoitte-
lu- ja työllistymiskysymyksissä

Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi
Cruxin toimitussihteeri, jäsenyys-
asiat, opintomatkat

Anne Taanila
Puh. (09) 150 2657
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja maksuliikenne

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYYSSASSA

Asemamiehenkatu 2 C,
00520 Helsinki

Puh. (09) 7206 4343 ma-to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Arvottava palkinto on
n. 1 000 euron arvoinen MacBook.

Anna palautetta lehestä ja voita MacBook!

Samalla voit antaa aihe-
ehdotuksia ja vaikuttaa lehden
sisältöön. Vastaa heti lyhyeen
kyselyyn osoitteessa
www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Vastaaminen on helppoa.

1. Kirjautu osoitteeseen
www.mcipress.fi/lukijakyselyt.
2. Valitse kyseinen lehti.
3. Merkitse numerosarja 0248.
4. Tämän jälkeen pääset
lukijakyselyyn klikkaamalla
Lähetä-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden
ilmistymisestä. Kyselyyn voivat osallistua kaikki MCI Press
o:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua kyselyyn
jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain
yhdellä vastauksella lehden numeroa kohtain. Kysely
ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät syyskaudella 2010.
Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto
arvotaan 10.1.2011. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse
tai kirjeitse.

Kirkon asialla.

Kotimaakauppa uudistui!

Kirjautumalla seurakunta-asiakkaaksi saat heti näkyviin seurakuntien omat tuoteryhmät ja seurakuntahinnat. Seurakunnan työntekijänä saat myös omat ostoksesi seurakuntahinnoin.

 SACRUM

448,-

Matka-alttari

Kotimainen, helppokäyttöinen ja kätevästi mukana kulkeva puinen matka-alttari. Alttari on valmistettu laadukkaista materiaaleista ja se sisältää rasian joka toimii samalla alttarina, puisen ristin, kynttilänjalan, kynttilän sekä raakasilkistä valmistetut alttariliinat liturgisin värein (4 kpl). Risti ja kynttilänjalat pysyvät tukevasti paikallaan magneetin avulla.

22,40

 KIRJAPAJA

Irja Askola

Tie vie, pyhä kantaa Rukousta ja runoa kirkkovuoden mittaan

Kirkkovuoden kulkuun liittyviä, sen tapahtumia seuraavia rukouksia ja runoja, joista kuvastuvat ihmisen ikaikainen kaipaus, elämän monet värit ja säröt ja sirpaleisiinkin kätkeytyvä siunaus. Raikkaat tekstit osuvat tarkasti keskelle tätä päivää ja kannustavat uuteen elämänrohkeuteen.

26,80

Tertullianus Apologeticum – Kristinuskon puolustus

Kirkkoisä Tertullianuksen (n. 155-230) klassikkoteksti Juha Pihkalan suomentamana ja kommentoimana. Retorisesti säkenöivä puheenvuoro kristinuskosta.

 KIRJAPAJA

28,70

Juha Pihkala, Esko Valtaoja Tiedän uskovani, uskon tietäväni - keskustelukirjeitä

Kahden terävän ajattelijan sanallinen kamppailu uskon ja tiedon välisestä suhteesta.

Minerva

26,30

Kari Latvus, Sakari Häkkinen, Hanne von Weissenberg Köyhien Raamattu

"Herra hankkii oikeutta sorretuille, nälkäisille hän antaa leipää". Kirja sisältää keskeiset vähäosaisuuteen ja yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvät raamatuntekstit ja niiden analyysit.

 KIRJAPAJA

Ilmoituksen hinnat
ovat seurakuntahintoja.

 kotimaakauppa.fi

KAIKKEA MAAN JA TAIVAAN VÄLILTÄ.

* . MK8 1 *

Tilaa nyt! Teologimatrikkeli 2010 on ilmestynyt

Suomen teologit 2010 -matrikkeli julkaistiin

Papiston päivillä 12.10.

Matrikkelissa on tiedot yli 7300 teologista, ja se julkaistiin ensimmäistä kertaa värillisenä. Kuvansa on lähettänyt 3446 teologia.

Pappisliiton ja Uskonnonopettajien liiton jäsenille matrikkelin hinta on 125 € ja muille teologeille 150 €.

Seurakunnille, muille yhteisöille ja yksityisille henkilöille hinta on 180 euroa.

Matrikkelin voi tilata AKIn toimistosta
os. toimisto@akiliitot.fi tai 09 1502 453.